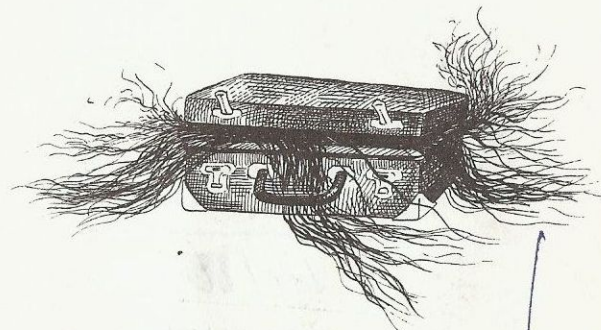

DUŠAN DUŠEK

Kufor na sny

Dušan Dušek

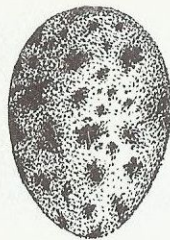
SLOVENSKÝ
SPISOVATEĽ

Vydal Slovenský spisovateľ, a. s.
Laurinská 2, 813 67 Bratislava 1993
Zodpovedná redaktorka Viera Prokešová
Číslo publikácie 4080. Vydanie prvé
Vytlačila Kníhtlačiareň Svornosť, spol. s r. o., Bratislava

OKRESNÁ KNIEŽNICA
913 20 TRNAVA

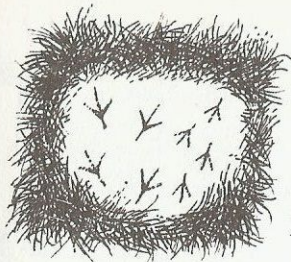
3/7/DUŠEK
326547/BL

531
© Dušan Dušek 1993
Illustrations © Dušan Nágel 1993
Cover Design © Eva Kovačevićová-Fudala 1993
ISBN 80-220-0507-X

TAKMER VŠETKY KUMŠTY,
KTORÝMI ODHÁŇAME
VTÁČIKY OD OBILIA,
ZDAJÚ SA NEDÔSTOJNÉ.
VEĽ VRABCE NIKDY NEBOLI
PRÍČINOU DRAHOTY
ANI V JEDNEJ KRAJINE.

Pavel Michalko:
Rozhovory učiteľa so sedliakmi
o škodlivosti povier panujúcich
medzi pospolitým ľudom

PES

Sused má psa, ktorý nevie, že je blázon. Vidí v ňom iba svojho pána: ako každý pes. Stretávam ich na schodišti alebo pred našim domom, niekedy aj viackrát za deň, chodia spolu na pivo. Musím dávať pozor. Ináč mi hneď vojdú do cesty, hoci si to neželám — a chcú sa dať do reči.

Pes sa volá Ukulele.

Ničí ma jeho otrocká poslušnosť, pomiešaná s prítlanosťou — a tá zase so slinami jeho vlhkého jazyka, ktorým susedovi každú chvíľu olizuje ruky. Alebo sa mu obtiera o kolená. A zatvára oči. Pritom susedovi hocikedy straší vo veži. Vylezie na plot a pľuje odtiaľ na ľudí. Po pive má dosť slín. Pes ešte viac. Sedí pod ním, vrtí chvostom, takže zametá zem — a zamilovane pozerá na svojho bláznivého pána. Inokedy sused nájde fľašu od piva, uvelebí sa s ňou na chodníku pred detskými jaslami a fúka do hrdla, odkiaľ sa ozýva zvuk podobný lodnej siréne. Po chvíli sa zmení na akúsi melódiu. Ukulele sa vždy pridá, breše a zavýja, až nakoniec z jaslí vyjde tučná kuchárka a obidvoch zaženie.

Strašne radi sa dajú zahnať. Pes ešte radšej ako jeho pán. Smejú sa — a majú z toho prču.

Idú na pivo.

Spoza plota im mávajú deti, zošpuľujú ústa a v ich tenkých hlasoch počuť vyzváňanie električiek, trúbenie áut a trolejbusov, ba aj cengot bicyklových zvončekov.

Neprejde ani hodina — a už sa sused so psom ponáhľajú na zmrzlinu. Radšej sa im vyhнем. Zastavia sa v stánku PNS, kde si vyžobrujú včerajšie noviny alebo si kúpia zopár známok, každú inej hodnoty, aby nimi polepili výklady. Sused ich otrie o večne vyplazený jazyk svojho psa — a už nimi krášli ulicu. Známkysú oveľa menšie ako plagáty. Potom psovi číta z novin: všetky hlavné titulky. Inokedy zase ležia v tráve neďaleko nášho domu, pes listuje v novinách — a možno ich číta svojmu pánovi. Najradšej má správy o športe. Sused naňho nedá dopustiť: vraj ho učí abecedu, potom ho naučí písať — a potom aj veľkú násobilku. Malú už vie. Skrátka: blázon. V cukrárni ich najprv pohostia, obetujú trochu vanilkovej zmrzliny, z ktorej si raz lizne sused a raz jeho pes, no potom ich vyženú, lebo kazia obchody — a trochu aj smrdia.

Strašne radi sa dajú vyhnať. Sused ešte radšej ako pes. Idú sa okúpať: aby nesmrдели. Z novin si urobia papierové čiapky — sused nechotne prizná, že toto psa ešte nenaučil — a zdravia sa ako vojaci: jeden je generál a druhý ešte väčší generál.

Zahnú za roh — a vojdú mi do cesty.

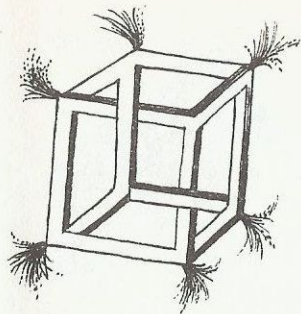
Rýchlo sa im vyhнем.

Sused volá: „Veď už sa nám toľko nevyhýbajte!“

A pes vrtí chvostom. A zatvára oči. No každý sa vyhne.

Sused tenkým hlasom hovorí: „Vidiš, Ukuško, aký je, vyhýba sa, čo s ním?“

Zaviažem si šnúрку na topánke a pozriem na hodinky. Akože: nič sa nedeje. Pes ma oňuchá a splasene odskočí, potom stiahne chvost — a dobehne suseda: pre neho som blázon.

VÝHODA

Možno po týždni, možno po dvoch, zrazu som si uvedomil, že som sa už dávno neholil. Prešiel som si rukou po lícach — a nič: nijaké chlpy.

Zašiel som do kúpeľne, vopchal bradu do zrkadla, ale bola hladká ako fľaša, akoby som sa práve oholil. Zdalo sa mi to dosť čudné; po dvadsiatich rokoch holenia, kupovania žiletiek, neskôr elektrických strojčekov, všelijakých voňavých a smradľavých vodičiek — zrazu takáto novinka.

Na druhej strane som sa zase potešil: nerád som sa holil, otravovalo ma to, vždy sa zopár chlpcov schovalo a čakalo, kým odložím holičské náradie, aby potom vyliezli zo svojich úkrytov a trčali do svetla ako prasačie štetiny, ktoré sa mi môžu smiať.

Ako som sa tak obzeral, nakláňal a odťahoval od zrkadla, zazdalo sa mi, že mám akési väčšie uši, ale nevenoval som tomu pozornosť.

Na druhý deň uši podrástli, vytrčali z vlasov ako huby v lese, napríklad kuriatka spod opadaného ihličia, ale tých je v poslednom čase veľmi málo, vlastne celkom zmizli, možno namiesto nich rastú nejaké iné huby — a keď nie huby, možno uši.

Po týždni sa aj rast uší zastavil.

Odvtedy nosím dlhé vlasy.

Neholím sa, nedávam si strihať vlasy — a od včera si nestrihám ani nechty na rukách: zistil som, že mi prestali rásť, ostali na tej úrovni, ako som si ich napo-

sledy ostrihal, takmer do mäsa, aby sa mi pod ne nedostala špina.

Zase jedna výhoda.

Pozerám do zrkadla, fúzy ani brada nerastú, uši starostlivo zakryté, škerím sa sám na seba, no zrazu mi čosi nehrá: mám akési väčšie zuby.

OPIS DŇA: 5. XI. 85

Sú dni lepšie a dni horšie. Sú dni, keď na každom kroku stretnem ženy len s veľkými kozami. Mám ich rád: aj tie dni, aj tie kroky, aj tie kozy. Jejep všetky ženy s veľkými kozami volá Kozinové. Voľakedy sa tak volala rekordérka v hode oštepom. Tuším: Magda. Takéto dni patria medzi lepšie. Pondelky sú zvyčajne lepšie ako utorky. Taký lepší deň sa začne hoci tým, že nečakám na autobus, príde na zastávku iba minútu-dve po mne. Nemusím čakať a strácať čas. Alebo stretnem Kozinová. Ideálne je to vtedy, keď vychádzam zo školského dvora — a už sa z neďalekej križovatky pohýna autobus číslo 22. V tom prípade nejdem na 20. Odveziem sa dve zastávky 22, vystúpim, kúpim si noviny — a už prichádza 20, znovu nečakám, ale rýchlo nastúpim, nájdem si miesto a až po konečnú čítam noviny. Všetko sa mi darí, vybavím, čo chcem, a môžem sa vrátiť domov. Takých dní je škoda; vždy lutujem, že nemám viac vecí na vybavovanie, celkom iste by som všetko stihol a každého našiel.

Utorok nikdy nie je taký dobrý ako pondelok. Vystúpim z 22 — a hneď je tu zlé znamenie: stánok s novinami je zavretý. A navyše: 20 v nedohľadne. Stojím a čakám; strácam čas. Predpoludním som čítal, ba napísal som aj básničku, ktorú tu uvádzam na vyplnenie času, kým príde 20.

Tieň na okne:
nie je isté,

či to padá vták,
alebo list.

Najsilnejšie a najtuhšie mrazy
sú vždy pri koži.

Vieme, že nás slnko zahrieva,
no nevieme,
či aj ono
o tom vie.

Dosť nepresne som ju nazval Ako bude. Musím
nájsť lepší názov, hoci lepšie názvy sú rovnako zlé ako
tie horšie, rovnako zbytočné.

Na zastávke autobusu nie je ani jedna Kozinová.
A keby aj bola, ťažko by som mohol oceniť jej kozy,
lebo okolo je jeseň a okolo žien kabáty a vetrovky.
Konečne prichádza 20. A hneď na ďalšej zastávke
nastupuje prozaik a redaktor Kecek, ktorého nemám
rád, čo platí aj naopak, lebo obaja sa robíme, že toho
druhého nevidíme, aby sme sa náhodou nemuseli dať
do reči. Nebolo by o čom. Kecek sa odo mňa vzdaluje,
postupuje v harmonike autobusu, už ho nevidím ani
kútikom oka. Obzerám si jednu pipinu pri okne. Má
kožené nohavice. Na tvári má hladkú pokožku. Nos
má trošku veľký, ale napriek tomu, na hranici čela a jej
plavých vlasov (sú plavé, aj keď sa mi to slovo nepáči)
je tajomný pôvab, krása zaoblenia, dodatočne mi na-
padne prirovnanie: dokonalosť slonieho kla. Pri auto-
busovej stanici vystupuje. Kozy dokopy nijaké nemá.

Po konečnú sú už iba dve zastávky. Na predposled-
nej pomáha Kecek akejsi cigánke s kočiarom, ktorá si
neskoro spomenula, že chce vystúpiť. Stojím na scho-
díkoch; už len jedna zákruta.

A už to ide: zlý deň.

V stánku na Šafku nemajú noviny; kúpim si ich vo
vedľajšom. V litfonde mi povedia, aby som prišiel
o hodinu: pokladnička sáčkuje výplaty.

A na ulici hneď po niekoľkých krokoch stretnem
Penu. Na hlave má čierny klobúk. Už zďaleka na mňa

kýva. Za ňou sa otvárajú a zatvárajú dvere Tulipánu.
Patrí do kategórie Kozinových s najväčšími kozami.
Kamarát Regen ich videl aj holé: má ich po kolená,
mäkké ako cesto. Jeje by o nej povedal, že už to má
za sebou. Neuveriteľne tliape. Afektuje a fuká ma
prstom do kabáta. Nepustí ma k slovu (čo ani ne-
chcem). Hovorí mi, že si Bežka zlomila nohu. Na
záchode. Prešlapujem. Rád by som ubzikol. Pozdraví
sa so svojou švagrinou; vzápätí o nej povie, že je piča.
Hovorí o Ešekovi a o jeho bratovi, lebo som jej pove-
dal, že idem za ním, čo mi, ako ináč, neverí — a tak
jej ukážem papierik, kde mám napísané, čo všetko
mám vybaviť. Hneď za Ešekom je napísaný persil.
Chcem ísť do Tuzexu, či ho nemajú, aby sme z neho
mohli vrátiť svokre a mali čím prať. Ešekov brat zo-
mrel. Ale chodil s Penou do triedy. Pozýval ju na
rande. Takisto pozná Jeseňa. Bral na ňu. Hovorí
o švagroch: jeden je fantastický, druhý bol snob
(a práve ten sa dvakrát rozviedol). A potom ma volá
na kávu. Vyhovám sa na Ešeka. Čaká ma. Čo nie je
pravda. Nakoniec jej utečiem. Volá za mnou, aby som
si zapamätal, kde skončila vo svojich nekonečných
rečiach.

Prejdem po Štúrovej, potom okolo banky a poza
divadlo cez priechodný dvor do vydavateľstva. Ešek
tam nie je. Odišiel. Budem mu musieť zavolať domov.
Vzápätí na chodbe stretnem Febka. Idem s ním do
kníhkupectva, ktoré je v prízemí budovy, Febko je
tam vedúci. Ponúka mi Večného manžela od Dosto-
jevského. Asi ho už mám. Neberiem si ho. Obzerám
sa, či tu nie je nová predavačka, s ktorou som mal
akýsi erotický sen, ale podľa všetkého súložil s ňou
Regen — a nie ja. V mojom sne. Je tu Enka. V lete
chodila bez podprsenky, ale nepatrí medzi Kozinové,
skôr je taký tučko — alebo ešte len bude: celkom
určite. Niekedy ju sponedám, ako sa jej darí v láske.
Nová predavačka tu nie je; zabudol som jej meno.

Idem hore korzom. Aspoň voľakedy tu bývalo korzo: niekedy naň s Jejepom spomíname. Zažili sme iba jeho koniec. V antikvariátnom výklade nič nemajú (čo by som už nemal). Zastavím sa v predajni Naše vojско, kde je nepríjemný vedúci a zlý vzduch. Hneď vypadnem. A šup vedľa — do Tatranu. Vyberám si knižku z Klubu čtenářů: Společení tupců. A kupujem si dve ďalšie z výstavy kníh Odeonu: gruzínske poviedky a Husára na streche. Obzerám sa, či by som ešte niečo nenašiel. Nenájdem. Ani tu, ani v Dome obuvi (u veľkého Baťu), ani v Dunaji, kde som si pozeral topánky. Predávajú tie isté čo minulý rok; nikomu to nevedí. Ešteže som si kúpil topánky na zimu v auguste. Môžem ísť ďalej. Ale v duchu sa vraciam späť: k hlavnej pošte, kde si už dosť dlho obzerám prácu umeleckého stolára, čo tam opravuje drevené brány a ornamente na drevených klenbách a zárubniach. Srdce mi vždy poskočí.

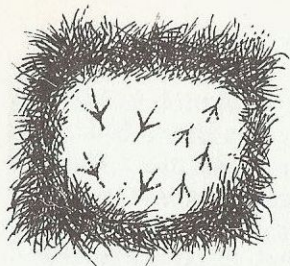
Dolu Staliňákom nechodia nijaké Kozinové, ako by aj mohli, veď je utorok; možno tu bolí včera.

Vrátim sa do litfнду a dostanem 770 korún za to, že som bol členom poroty v literárnej súťaži autorov do 35 rokov (odbor: próza pre deti). Stretnem sa s Jabúčkom, starým kamarátom, mojím krstným otcom: vyberá si štipendium. Vyjdeme na ulicu. Jabúčko mi rozpráva o troch týždňoch v Bardejove, veľmi sa mu tam páčilo a dobre prekladalo, urobil dvakrát toľko ako za ten istý čas doma. A pil vodu na pečeň. Drahý Jabúčko, drahý hypochonder, pýta sa ma, či ma posledné dva dni nebolí hlava. Akože ináč — bolí. Aj jeho, aj jeho, ale v Bardejove zjedol za tri týždne len tri tabletky. Vlastne len tak tárame, mám ho rád — a vždy budem; rozídeme sa na zastávke električky.

Idem do štátnej nemocnice. Už si myslím, že sa deň trochu obrátil, čiže zmenil, že sa niečo pohlo vo vzduchu, lebo ešte pred stretnutím s Jabúčkom som si v stánku pod Manderlákom kúpil dva športové ča-

sopisy, čo sa mi v strede mesta ešte nikdy v živote nepodarilo.

Ale v nemocnici je hneď jasné, že je utorok. Miženko tu nie je. A dnes už ani nebude: je chorý. Miženko je môj kamarát neurológ. Pokúša sa niečo spraviť s mojou sprostou a boľavou hlavou. Dnes (ako vždy) ma zase bolí. A tak sadnem na električku a veziem sa k tržnici, kde vystúpim a idem do Centrálu na žemľovku alebo ryžový nákyp. Rozhodnem sa pre činu. A hľadám si voľné miesto pri nejakom stole, kde je najmenej ľudí. Opýtam sa chlapa, či je voľné — a on, že mu bude potešením. Pozná ma. Podáva mi ruku, hovorí, že je Jožo. A moce čosi o spisovateľoch. Okolo chodí zberačka špinavých tanierov, staršia pani — ukazuje mi, aby som bol ticho: pozor, pozor! Nakoniec príde ku mne, nakloní sa mi k uchu a hovorí: „Pozor naňho!“ A vzápätí: „Nerozlejte si.“ A už ide preč. „Čo ste hovorili?“ pýta sa jej Jožo. A už znovu moce o spisovateľoch, že on ním nebude, že mi dáva päť minút, čo o ňom napíšem, mám sa spoliehať viac na talent ako netaalent — proste: fízel ako vyšitý, podpítý pivom, znovu mi podáva ruku, že je Jožo, do reči príde magický realizmus, Márquez, zdá sa mu veselý a vtipný, rýchlo dojedám, zatiaľ čo zberačka riadov ma očami upozorňuje, aby som bol ticho, pozor, pozor, rýchlo preč, až ju nakoniec poslúchnem. Je jasné, že Jožo o mne všetko vie, podpito sa usmieva, natrafil na mňa, odchádzam, hovorí mi, aby som mu držal palce aspoň tak, ako ich on drží mne, ale to už naozaj odchádzam, vpálím do dverí, kde je diera v strope, niečo tam prasklo, na podlahe je stará omietka, mokro, rýchlo preč. Idem do kníhkupectva v tržnici, mám tam kamarátov, lenže je utorok, horší deň — a tak je zavreté.

MOŽNOSTI

1

Pri dome je miesto, kde nerastie tráva, iba zopár lopúchov. Vlani tam bola veľká jama, opravovali potrubie — a tak som ju rýchlo zahádzal, lebo okolo chodili malé decká a mohli by do nej zletieť. Na trávniku ostala hnedá záplata. V lete na nej sídlil ostrov buriny. Mráz ju spálil. Možno sa v nej ukrýval jež. Presnejšie o tom môžu rozprávať len stromy zo susednej záhrady, ktoré vidia cez plot; niektoré hrušky od údivu spadli na zem a rozbili sa. Spiecky z toho mali radosť: mali sa o čo biť. Medzitým bolo leto, jeseň, zima. Teraz je znovu jar: trávnik sa už opäť zazelenal, len na starom mieste, kde sú v mäkkej hline stopy nožičiek, nie je ani jedno stebielko. Stopy sú určite po ježovi. Hovorím si: treba to miesto ustrážiť, dať pozor a zakročiť, kým vyrazí prvá burina. Zatiaľ ešte nerastie, no už zajtra môže začať — a pridať sa k lopúchom. Musím zohnať za hrst trávového semena, ináč tam po lete bude taká istá plešina ako vlani, možno ešte väčšia. Stačí chvíľa dažďa. Na ten čakajú aj stromy: ich kvety a lístie, konce nových halúzok. Za nimi je ďalší plot. Pomaly sa stmieva. Spiecky hlúpo natahujú krky a hrdlička cukruje. Orech fialovie: potrebuje ešte dve tri noci, aby znovu zabudol, že bola zima. Stojím pri okne a šomrem na plešinu: hudrem ako moriak. Zaskočil ma kídeľ rozbláznených vrbcov. Poletujú v orechu. Vrtia sa. A vtom všetky popadajú na plešinu

v trávniku, zobú si tam v zemi — a na všetko kašľú. Na všetko: aj na mňa.

2

Opäť sa pokazilo potrubie: puklo. Museli rozkopať trávnik. V hĺbke jeden a pol metra našli muža. Zomrel asi pred rokom. Na čele mal v lebke dieru, majú bodku, do ktorej sa dalo fúknuť. Vedľa jeho ruky ležala akási kostrička — pravdepodobne jež, asi ježia samička. Voda opäť tečie.

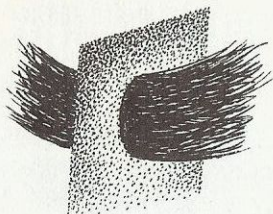
3

Nieкто zvoní.

4

Niečo: budík.

ŠKOLNÍČKA

Do chodby sa vchádza dverami: otvorili sme ich. Za nimi sú ďalšie dvere: ani tie neboli zamknuté. Na vešiakoch nás čakali montérky a dve papierové čiapky z novín, pod nimi sa leskli lavičky — a pod nimi stáli baganče.

Z tohto kúska chodby bez okien urobili šatňu.

Stretávali sme sa tu každý utorok a hrávali futbal v školskej telocvični: bola za tretími dverami. No tie boli zamknuté. Zavolali sme školníčku. Inokedy bývali aj dvere do telocvične otvorené, prezliekli sme sa — a hrali. Teraz to nešlo. Školníčka mala príkaz, že nikoho nesmie pustiť do chodby, lebo maliari si tam odložili svoje veci, mohlo by im niečo zmiznúť — a viac vchodov nie je.

Veci tu naozaj boli: špinavé montérky, papierové čiapky a dva páry topánok.

Maľovali školu; telocvična bola prázdna.

Išlo o tú chodbu: nikto sa tam nemal dostať.

Darmo sme školníčku presviedčali, aby nám odomkla dvere, že sa naozaj nič nestane. Zahráme si — a hneď odídeme. Ale nedala sa prehovoriť. Bála sa. A nechcela o tom ani počuť. Trápilo ju, že sme v šatni, lebo práve toto miesto mala ustrážiť — a možno aj ubrániť.

Na telocvični jej nezáležalo.

Iba na chodbe.

Súrila nás, aby sme už zmizli, aby sme sa pratali: sem sa nikto nesmie dostať.

Ale nevedeli sme sa rozhodnúť: odísť z chodby sa dalo aj do telocvične.

Išlo práve o ňu: o tú chodbu.

Skúsili sme ešte raz: „Pozrite sa,“ hovorili sme. „Sem sme sa už dostali. A nič sa tu nestalo. Zahráme si — a hneď potom odídeme.“

Aj chodba by bola opäť prázdna; pribudli by do nej iba naše šaty.

Školníčka sa rozkričala.

A potom aj rozplakala.

Odišli sme — a je vlastne čudné, že sa nám to podarilo, lebo odísť sa dá iba odtiaľ, kam sa dá prísť.

Možno sme tam ani neboli.

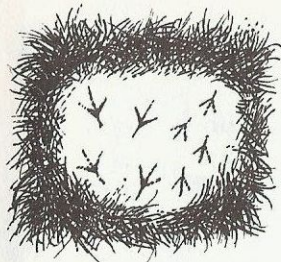
1. MÁJ 1977

A len čo sme vystúpili z električky, už nám vyhrávala muzika, letela do výšky spolu s holubmi a hrdličkami, ktoré sa splašili pri zrážke dvoch áut, no dychovka hrala ďalej, chlapi v modrých uniformách poslúchali dirigenta s paličkou, na diaľku sa nedalo rozoznať, či sú to hasiči, alebo železničari, aj tak na tom nezáležalo, hrali v tempe, mali dosť pary aj ohňa, na trúbkach a trombónoch poskakovali zlaté prasiatka, takisto aj na činelách, ale ešte krajšie na obrovskom heligóne, vzápätí nám išiel trolejbus, prestúpili sme, trochu muziky sa dostalo aj do dopravného prostriedku mesta Bratislavy, zrazu padla facka, lebo akýsi neopatrný pionier nezbadal nohu v celkom novej topánke, potom hudba tichla, hoci iba na chvíľu, už sme boli blízko stanice, ľudia sa schádzali a trolejbus ostal stáť, ďalej sa ísť nedalo, z ampliónov hrali pochody, mohli sme ísť po ceste, všade na stĺpoch a domoch viali zástavy, pod nimi sa hýbali transparenty, ľudia sa pomaly zoskupovali, rozдали nám štyroch svätých, niekomu sa ušiel Marx, niekomu Engels, niekomu Lenin a niekomu Gottwald, okolo pobiehal podnikový usporiadateľ, vyučený krajčír, ale zatiaľ nikto nevedel, že má túto dôležitú úlohu, všetci sa mu smiali, nech sa nepretrhne, deti mali papierové zástavky, vtákov z krepového papiera, ktoré by nevzlietli ani pri zrážke dvoch lietadiel, zato zopár dievčatiek vyletelo na ramená svojich otcov, zrazu sme sa pohli, aby sme

vzápätí zastali, z ľavej strany sa do križovatky blížil iný sprievod, chvíľu trvalo, kým sme sa bok po boku zliali do ulice klesajúcej k námestiu, z ampliónov zneli hlasy komentátorov, zamatové hĺbky, ktoré im nacvičenými trikmi rozochvievali hlasivky, sprievod mohutnel, posúval sa, poskakoval, znovu a znovu sa pohýnal, až nakoniec zastal, v ampliónoch si vzal slovo predstaviteľ strany a štátu, zatiaľ iba menšieho kalibru, aby hneď uviedol svojho šéfa, medzitým zahrali hymnu, načo sa nám do uší zavrtali prvé slová slávnostného prejavu, najmenej takého slávnostného ako vlani, ba možno aj slávnostnejšieho, ale v podstate celkom rovnakého, stáli sme a čakali, ešte dobre, že sme poniektorí mali Marxa, Engelsa, Lenina a Gottwalda, mali sme sa o čo opierať, obrovské portréty mali pevné palice, prejav nikto nepočúval, lebo zrazu niekto, tuším ten, čo držal Engelsa, začal spomínať, ako iba neďávno hral futbal, tým sa to vlastne začalo, rečami o futbale, najprv o lige, potom o hráčoch, odtiaľ sme sa dostali k podnikovému turnaju, kde sa ten s Leninom zranil, našťastie len trochu, nič to nebolo, ale dal sa vystriedať a išiel sa osprchovať, do konca zápasu chýbalo štvrt hodiny, už sa nič nemohlo stať, mužstvo vyhrávalo najmenej 5:0 a ten s Engelsom alebo Leninom dal najmenej dva góly, vyzliekol sa donaha a vošiel do sprchy, kde ho čakal ten najkrajší gól, lebo pod sprchou už bola akási tenistka, ktorá sa ho ani trochu nezľakla, práve naopak, veľmi sa potešila, keď zbadala jeho zbrojnoša, zatiaľ bez halapartne, no vzápätí v plnej zbroji, čo ju tak nadchlo, že mu ho pod sprchou vzala do rúk, kde ho aj s vajíčkami poťažkala v mäkučkom hniezde, vyrobenom len pre túto príležitosť z dlaní, ale to bol iba úvod, vzápätí si z neho urobila lízanku, kľakla si mu medzi nohy, aby sa nemusela zohýnať a predkláňať, hoci napokon sa práve toto stalo, kvapky vody sa jej rozprskávali na bradavkách — a vtom sa ten s Engelsom odmlčal,

vyčkával a smial sa, do ticha padali slová slávnostného prejavu, samé vznešenosti, okrem iného: ľud, pravda, naša cesta, ozdobené ešte vznešenejšími slovami, lebo ten s Engelsom sa už znovu rozrečnil, krásne sa to miešalo, reč sa zrýchľovala, lebo medzitým už tennistka dávno vstala, zohla sa a rozkročila, aby do nej odzadu vpálil jeho zbrojnosť, no mal si dať pozor, kričala mu, aby zrýchľil a vystriekal von, takže všetko sa skončilo vyšľahnutím opálovej stužky, ktorá preletela vzduchom, prilepila sa na chrbát a skĺzla do ryhy zadku, na čo sa obidva prejavy skončili obrovským potleskom, vzali sme svojich Marxov, Engelsov, Leninov a Gottwaldov, aby sme o chvíľu s celým našim sprievodom vošli na Námestie SNP, už nás čakalo, stali sme sa spermiami 1. mája, okolo nás pobiehal podnikový usporiadateľ, vyučený krajčír, ktorý si pár metrov pred tribúnou natiahol na rukáv saka červenú pásku, aby všetci vedeli, o koho ide, hudba stále hrala, z ampliónov kričal a volal komentátor, už sme sa blížili k tribúne, odkiaľ nám horlivo mávali a hádzali na nás úsmevy, čo náš podnikový usporiadateľ využil ako povzbudenie a zakričal heslo na oslavu rodnej strany, no zrazu sa nikto nepridal, zrazu sme len tak prešli pred tribúnou, zrazu sme boli za ňou — a hneď v prvej bočnej uličke čakalo nákladné auto z nášho podniku, kam sme len tak cez bočnice nahádzali všetkých Marxov, Engelsov, Leninov a Gottwaldov, aj zástavy, aj ostatné heslá. Zasmiali sme sa. Zase jeden 1. máj. Zase jeden z prvých májov: šťastný, radostný a plný lásky.

VIANOCE

Vrahovia predávajú ryby; okolo nich je plno špiny; majú na sebe čižmy a gumené zástery; jeden z nich večeria; je večer; vybaľuje z novin chlieb; utiera si ruky do nohavíc; krčí noviny; odhadzuje ich na zem.

Stojím v rade a čakám na svojho kapra.

Vo vzduchu je zápach; vrahovia presýpajú ryby z jedného suda do druhého; na pultoch ležia celoročné vydania niektorých denníkov a týždenníkov; vedľa váh tečie pod nohami voda; leskne sa v silnom svetle lúčov; kapry necítia vlastný pach; vo vode sa hýbu ich ostré chrbty.

Sudy pretekajú; v potôčikoch a kalužiach namokajú noviny; sajú vodu; menia sa na kašu.

Ryby sa tlačia; jeden z vrahov večeria; je večer; vrahovia sú už unavení; lesknú sa im mokré zástery.

Postávame a čakáme.

Biele bruchá kaprov svietia v tme; opäť ich presýpajú; vodopád rýb; šupina a špina.

„Tri kilá osemdesiat!“ kričí vrah.

Kapor je zabalený v novinách; leží na váhe; nevláde sa hýbať; nožikom by sa mu dal z konca papule odrezat' prsteň.

Všade je mokro; vo vode sa láme odraz svetiel; potôčiky akoby boli plné striebra.

„Dva a pol!“ kričí vrah.

Ťažko sa dýcha; ryby sa mrvia; chrbty sa im vy-

nárajú nad hladinu; vrahovia pracujú; potia sa; do čižiem im tečie voda.

„Dve kilá desať!“ kričí vrah.

Toho chcem; hýbe chvostom; mám sieťovku.

Dávam vrahovi peniaze.

„Za dve koruny vám ho zabijem,“ hovorí vrah.

Nevidím mu dobre do tváre; šepce v prítmí; šetrí si hlas; na líci má achátovú šupinu.

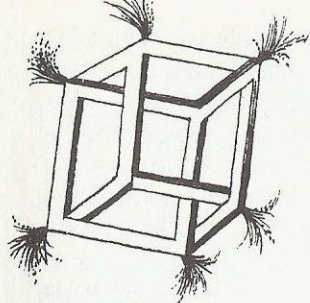
„Bude mu lepšie.“

„Bude.“

Vrah je unavený; šepce v tme.

Hovorí mi: „Za dve koruny. A za desať korún vás!“

Šepce: „Bude vám lepšie.“

ZLODEJI

V sobotu ráno som sa tak dlho potuloval po kuchyni, až ma moja žena poslala do pivnice, aby som priniesol zopár zemiakov. Neviem, čo som tam hľadal — v sobotu predpoludním som nič nepotreboval, dobre som sa vyspal, ale stále som sa iba motal a znovu a znovu som cez okno videl do záhrady, kde vo veľkom tieni pod orechom bol raj hlúpych sliepok. V záhrade na každom liste bola miska striebra. Dobré sa mi na to pozeralo: v korune hrušky striehla mačka na vtáčiky, možno aj na môjho škorca, keby som sa tam išiel vyčurať, na chodníku sa v nízkom vetre presýpalo slnko s prachom a v kvetinovej hriadke horel oheň gladiol. Zaprášené fľašky od piva sa zamatovo leskli.

Nakoniec som laktom zhodil svoju obľúbenú šálku na kávu; spadla zo stola a rozbila sa.

„Už idem,“ povedal som. „Alebo to najprv zame-
tiem a potom pôjdem.“

„Len už choď,“ povedala moja žena.

„Ideš variť polievku?“

„Len už choď.“

Rozbil som hrnček — a vlastne som jej pomohol, teraz som už po zemiaky musel ísť. Nič by sa jej lepšie nehodilo: už som videl, ako sa mi bude smiať, ukrytá v niektorom zo štyroch kútov kuchyne, ticho a krotko, aby som nič nezbadal. Ona po zemiaky nebola; bol som to ja — a len preto sú aj v polievke. Vzal som starú kapsu, kľúče a vyšiel som na chodbu.

Podľa mňa zemiaky do mäsovej polievky nepatrili: ležali vždy na dne hrnca ako žlté kamene a kazili mozaiku mrkvy, petržlenu, zeleru a kalerábu, túlavého hrachu a dvoch cibúl z opálu. Z medovej hĺbky hnedo presvital kus hovädzieho mäsa a kĺb kosti so špikom; krajšia mozaika je len v tlačienke, ale nemá toľko farieb. Moja žena hovorila, že ich nechce dať do polievky, ale že z nich uvarí zemiakovú fučku — a ja fuk do pivnice. Nakoniec ich tam vždy prepašovala a potom mi hovorila, že sa do varenia nerozumiem: vtáci, šelest krokov alebo tieň vetra, to je niečo pre teba. Možno mala pravdu. Rada polievky varila a ešte radšej ich jedla, hocikedy večer alebo aj v noci sa na pol hodiny zavrela v kuchyni a vo svojich chutiach — a nevrátila sa ku mne skôr, kým nemala ústa vlhké a korenisté od poslednej lyžičky, ktorú s takou radosťou a šťastím zjedla.

Zastavil som sa pri poštovej schránke a našiel som v nej pohľadnicu v obálke. Písal mi kamarát z vojny: v prítmí schodišta sa mi zdalo, že všetky písmenká sú z pavučín.

Zostupoval som po schodoch a čítal: 18. mája — Pardubice. Idem po chodníku do papiernictva, prechádzam okolo odpadkového koša a práve z neho vyletel vrabčiak a celý bez seba zostal sedieť na okraji toho odpadkového koša a mohol som sa ho dotknúť. Ešte 104. Dušan.

*

Vymýšľal som si malé pomsty: za to, že dávala do polievky zemiaky, za to, že nechávala vlasy v hrebeňoch, za to, že som si musel každý deň obliekať čisté tričko.

Najkrajšie pomsty boli mapy, ktorými som polepil všetky prázdne steny nášho bytu. Chodil som do cudziny. V daždivých dňoch som sa vysielal na služobné cesty do Afriky, nech si moja stará hlava a jej vlasy

oddýchnu, v horúčavách som sa prechádzal len v plavkách po zákutiach Grónska, vzdychal som a utieral si pot v chlpatých jaskyniach pod pazuchami, ďalej a ďalej, neprestával som sa radovať.

V obývačke visela Južná Amerika a pod ňou boli kvetináče s kaktusmi; práve kvitli. Potichu som sa stratil v húštine a lianách pralesa, v smaragdových listoch, kde sa ako zrnko kávy leskol prsník Enidé, mojej obľúbenej Indiánky, ktorej sa na hlave tenko skrúcali pramienky vlasov zo starého skalpu, zdedeného po babke. Čakalo nás dlhé leto. Priniesol som jej malý kúsok ľadu z kuchyne, položil som jej ho na dlaň a potom sa usmial, nech sa nebojí, očami som ju celú vybozkával a vyplazil som na ňu jazyk; ľad sa roztopil. Mal som to tu dobré, mysleli si o mne, že som kúzelník. Dorozumievali sme sa posunkami. Enidé sa buchla po zadku, čo znamenalo — ešte, ešte jeden kúsok ľadu, lebo ináč bude s tebou zle.

Pritancoval som do kuchyne a otvoril dvierka chladničky.

Moja žena povedala: „Neskočil by si do pivnice po zemiaky?“

Okolo hlavy mi zakrúžil roj nebezpečných včiel a zmizol v uchu anakondy, ktorú sme volali tak preto: vysávač.

Povedal som: „Zemiaky, zemiaky.“

Vedel som, že niekde v Taliansku sú hlboké priepasťi, hneď som tam, len si vezmem zápalky, lebo u nás v pivnici je tma.

*

Zbehol som po schodoch. Najprv som otvoril dvere z chodby a potom som zabočil k našej pivnici.

Už len krok; lenže zrazu — čo vidím?

Vidím, že nám niekto na pivnici vylomil dvere. A nielen to: vidím, že nám niekto ukradol aj bicykel.

*

Zatelefonoval som na stanicu Verejnej bezpečnosti. Povedali mi: „Príďte sem.“ Spýtal som sa: „Nemám tu na vás počkať?“ Povedali: „Najprv všetko spíšeme.“ Povedal som: „Tak ja idem.“

*

Pri hoteli Bratislava bolo vždy jedno také tiché a milé miestečko, aleja z jabloní, kde sa dalo ukryť vo vysokých kríkoch a ulaviť si, keď bol človek s frajerkou — a zrazu to na neho prišlo ako víchor, alebo aj vtedy, keď to na neho prišlo a nebol s frajerkou. Nikto mi nevedel povedať — aké sú to jablone a čie sú. Veľmi pekne voňali — alebo to možno voňajú iba moje spomienky na toto miesto. Vlastne voňali. Už nevoňajú. Pri hoteli ma zatkli.

„To je omyl!“ kričal som. „Veď ja idem na vašu stanicu!“

„To idete.“

„Majú tam so mnou spísať zápisnicu.“

„Veď aj spíšu. Ukludnite sa.“

„Ukradli mi bicykel!“

Zasmiali sa.

„To je dobré. To je dobré.“

*

Zavreli ma do studenej a holej miestnosti. Po dvoch hodinách som začal uvažovať, či som sa naozaj niečím neprevinil, či som naozaj niečo nespáchal. Sedel som na úzkej lavici, okrem nej bol v miestnosti už len stôl; okno bolo zamrežované.

Priviedli ma sem a nechali ma čakať. Ničomu som nerozumel: v hlave mi ešte stále svietil zelený jas uličky a svetla z listov jabloní, hlúpy máj a hlúpa sobota, miesto, kde som tak rád chodil, aleja — a ja v nej,

postupne sa mi pod viečkami zjavovali útržky a časti predpoludnia, stopy v pamäti, ktoré akoby sa podobali vtákom, letiacim nad hladinou — každý pohyb krídla pohl kúskom rieky. Plával som v hĺbke medzi štukami a kaprami.

Spomínal som si na staré hriechy: na osu, ktorú som zabil a hodil do popolníka, na jej suché teličko, ktoré zrazu ožilo, keď som jej k zadočku priložil horiacu cigaretu, rozťahlo žltú harmoniku a vystrčilo ostré žihadlo: ešte aj po smrti sa bránilo. Alebo na to, ako som sa lajdácky miloval so svojou ženou, ako som si ukradol a nikdy viac nevrátil chvíľku, ktorá patrila aj jej. Alebo aj na to, ako som sa zatajil pred mojím bratom, zo sebeckva, lebo som chcel byť sám, neotvoril som dvere bytu a on sa potom opil a neskoro v noci zmlátil doma ženu a malého syna.

Možno som aj spal.

Po tých dvoch hodinách som už vedel, že tu nesedím zadarmo; čakal som len na to, kedy sa otvoria dvere a ja sa s radosťou priznám, všetko poviem, budem sa ponáhľať, lebo každým slovom budem bližšie k odpusteniu a šťastiu, ktoré mi tak chýbalo. Spomenul som si aj na kamaráta, ktorý mi poslal pohľadnicu. Možno sa tiež dostal do väzenia — a cesta do papiernictva bola vlastne cestou do pekla, kde ten malý vravec bol poslednou nádejou.

Vtom vo dverách ako malé zvieratko zašramotil kľúč.

*

Sedeli sme oproti sebe.

Kde schovávate ukradnuté autá? Nijaké nekradnem. Mali ste sa v aleji stretnúť s Ujom? Kto je to? Kam ste autá potom odvážali? Ale to je omyl! Mne ukradli bicykel! To sem nepatrí, nevyhovárajte sa a nezahovárajte! Kto k vám ešte patril? O ničom neviem! To je omyl! To sem nepatrí! K veci! Mená!

No, tak, bude to? Alebo si chcete ešte posedieť vo vedľajšej miestnosti a o všetkom popremýšľať? O všetkom vieme! Ale ja o ničom! Naozaj! Mne ukradli bicykel!

„To sem nepatrí!“

„Ale patrí,“ povedal som.

Vypočúvali ma dvaja: jeden z nich sa so mnou rozprával, druhý, o voľačo menší, iba písal. Stroj diabolsky rachotil a škripal.

„Nás zaujímajú ľudia. Mená. Kde sa stretávali, to vieme, ale chceme vedieť ďalšie mená.“

„Ale ja o ničom neviem,“ povedal som. „Mne ukradli bicykel, volal som sem a povedali mi, aby som k vám prišiel, že spíšeme zápisnicu.“

„To sem nepatrí.“

Pretriel som si rukou oči.

„Ani zemiaky do hovädzej polievky nepatria.“

„Čo?!“

Za mojím chrbtom sa otvorili dvere. Obaja vstali a skočili do pozoru. Obzrel som sa: vo dverách stál tenký major a milo sa usmieval.

„Prepáčte nám,“ povedal. „Bol to omyl. Pomýlili sme sa. Pustite ho domov a všetky papiere zničte.“

To som nečakal. Asi som sa tiež usmieval, možno som aj niečo povedal — podali sme si ruky.

„Bolo to nedorozumenie.“

Odišiel.

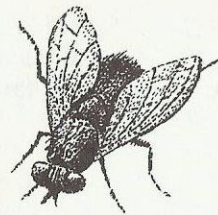
Pozrel som na mojich vyšetrovateľov: vyšší sa rozpačito usmieval, ale menší sa aj ďalej mračil.

„Hovoril som vám,“ povedal som.

Obrátil som sa a kráčal som k dverám.

Vtedy po prvý raz prehovoril menší: „Ale odteraz už nijaké tajné cesty do cudziny, nijaká džungľa a nijaká Afrika alebo Amerika, rozumiete?“

Zastal som a znovu som sa pohol. Na golieri košele som mal ukrytý špendlík, pomôcku pre dámy a ich roztrhnuté sukne, ktorý ma zrazu pichol ako žihadlo.

TAM A TAM

(J. Š.)

Prišiel k nám starý pán, zazvonil pri dverách, otvoril som, bez pozdravu vošiel dnu. Na hlave mal kloúb. A tieklo mu z nosa. Zanedbaný, špinavý, vlasy zopnuté do chvosta. Iba v košeli. Výzgajúce topánky, tuším čierne, obuté bez ponožiek, nohavice s trakmi. Utriel si nos do rukáva košele. Vzápätí do druhého. Ako malý chlapec.

Pred časom nám predal francúzsku posteľ. Za tristo korún. Vtedy sme sa dohodli, že mu peniaze pošleme poštou, aby ich náhodou nestratil. Ako povedal. Na adresu: tam a tam. Aby bol úradný doklad. Teraz si prišiel po peniaze.

No vtedy sa smial: „Vidím, že neviete, kde je tam a tam. Že neviete?“

„Nevieme,“ povedala vtedy moja žena.

„Múzejná ulica, číslo tri.“

Napísal adresu na papierik, odtrhol ho z novín, za uchom mal ceruzku. Teraz si prišiel po peniaze. Ako povedal. Zanedbaný, špinavý, iba v košeli. Bez pozdravu vošiel do bytu.

„Posteľ je veľmi dobrá,“ povedal som.

„Keď je taká dobrá, prečo ste mi neposlali peniaze?“

„Ako to?“

„A poslali?“

„Hneď na druhý deň.“

„Kam?“

„Tam a tam.“

Zasmial som sa. Vytiahol som zo zásuvky kredenca papierik s jeho adresou. Mal som doklad. Dúfal som, že nájdem aj ústrižok z poštovej poukážky, ale ten tam nebol.

„Múzejná ulica, číslo tri.“

„To je zlá adresa.“

„Ale veď ste nám ju vy sám dali.“

„Tam som nikdy nebýval.“

Dopoludnia som behal po meste. Mali sme sa sťahovať. Potvrdenia, výpisy a ostatné nezmysly. Ale nič som nevybavil. Slovom: otrava. Dvoma slovami: zlý deň. Ufahaný, spotený a poriadne hladný. Sníval som o sprche. Nato prišiel starý pán.

„Najlepšie by bolo spísať zmluvu.“

„O čom?“

„Predsa o posteli.“

„Dobre. Spíšeme.“

„Kúpa, predaj,“ povedal.

„Spíšeme.“

„Aj s adresami.“

„Aj.“

„Mám ju pripravenú.“

„Dobre, dobre.“

„Aby bol úradný doklad.“

Mali sme sa sťahovať. Žena mi priniesla čistý papier, potom ešte jeden, potom ešte kopirák. Dal som ich do písacieho stroja. Predsieň, kuchyňa, vedľa malá izbička, za kúpeľňou izba. Potrebovali sme väčší byt. Postel sme už mali.

„Meno,“ povedal som.

Žena sa obzrela.

„Meno.“

Starý pán zmizol. Pod stoličkou ostali len jeho topánky, tuším čierne, celé od blata. Žena bežala do izby za kúpeľňou. Na ruke mi pípli hodinky. Bežal som za ňou. Našli sme ho v posteli. Zakrytý dekou či skôr

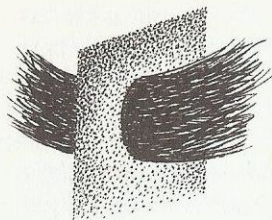
aplánom, hlava na vankúši, oči zavreté, klobúk stiahnutý do čela. Zrazu sme si uvedomili, že k nám prišiel zomrieť, nešlo o peniaze, ale o posteľ, prišiel zomrieť do vlastnej posteľe.

Žena sa ho usilovala prebrať, drmala ním, držala mu hlavu v dlaniach. Pomaly otvoril oči, no nebolo jasné, či je to z jeho vôle, alebo z mykania. Opäť ich zavrel. A náhle sa usmial. Stiahol som mu z hlavy klobúk, za uchom mal ceruzku, iba taký konček so zlomenou tuhou. Ovieval som mu tvár, potom som ho zdvihol, ľahké telo, takmer bez váhy. Akoby sa mi scvrkával v náručí.

Z pravej ruky mu vypadol kúsok papiera. Mal ho pripravený. Ako povedal.

Na ňom naša adresa.

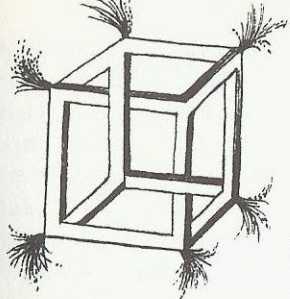
VLNENIE VODY

(cestopisné poznámky)

Príchod do K. Hraničné mesto medzi B. a Y. Okolo kopce. Z tých sme vlastne zišli. Spali sme v starom hoteli: neďaleko kláštora. Staré rukopisy. A knihy. A rezbárske práce. Potom opäť auto: z jedných hôr do druhých — cestou po rovine. Vedľa akéhosi letiska. Vraj tu boli majstrovstvá sveta. Mŕtvi čs. parašutisti, no nie pri zoskoku, čo sa môže stať, keď sa neotvorí padáky: týchto zrazil vlak. Hmla a smola; pokazený autobus; železničné priestectie. (Ako takmer vždy a všade: spomienka na Piešťany, na letisko pri Váhu, na vetrone vo vzduchu.) Dodatočná ľútosť na tom istom priestectí — a ešte raz: počas prehliadky mesta. Nad hlavami nám hučalo lietadlo: asi vtedy. Za ním sa postupne rozplývali a splývali biele stužky z motorov. Vždy ten istý pocit: lietadlá sa lesknú ako žiletky. A určite režu vzduch. To sme ako deti skúšali: rezať sa žiletkami. Išlo to ľahko. A hlboko. A ani to nebolelo. Ďalšia podobnosť: aj K. je kúpeľné mesto. Malá riečka z prameňov. Ale to je iba dohad. Mal som sa na to spýtať našej sprievodkyne. Zvyšky rímskych kúpeľov. Svetlý kameň s latinskými nápismi. A vlnenie vody (viditeľné len v odrazoch slnka na stene). Zlatý prach. A pavučiny. Dosť rýchlo sa zotmel. Presnejšie: náhle. Kopce zmodreli. Dolu tma — a vo výške ešte dlho jas. Vo výklade pekárstva sa leskol veľikánsky peceň chleba. Na ňom portrét: reliéf na kôrke. Upečený básnik: buditeľ. Potom ubytovanie: znovu hotel nad mestom,

okolo les — a v ňom bezvetrie. Sprcha, holenie a čistá bielizeň. A znovu ten pocit: akási opatrnosť, či skôr ostrážitosť, no zároveň otvorenosť, vnímanie a prijímanie celým telom, ako všade, kde som ešte nebol. (Napriek únave.) Potom večera. Pozvali aj našu sprievodkyňu. Ukázalo sa, že píše básne — a pestuje ľahkú atletiku, aj keď ľahkú ako ľahkú: hádže guľou. Postavu na to mala. Volala sa F. Pri jedle reči o jedle. Najmä o syroch a o pečenom mäse: na všetky spôsoby. No vždy veľa korenia. Tárание o spisovateľoch — o ich domácich a o našich domácich. Silné víno. Veľmi tmavé. Trpká chuť. Doslova: opojné. Na pódiu vyhrávala potratová kapela: ako doma. Žabykláči. No zahrali akúkoľvek pesničku — a všetky rovnako zle; alebo rovnako dobre. Smiali sme sa: neviem na čom. Neskôr akoby sa všetko zrýchlilo: reč, posunky, hudba. Ostatní hostia tancovali. Priniesli nám ďalšie víno. Nato vyhlásili dámsku volenku. (Asi som niečo neutriehol: pohľad, úsmev alebo dotyk.) F. ma vzala na parket. Tancovali sme najmenej pol hodiny; lial sa zo mňa pot. Krv, pot, slzy, trochu slín — a napokon moč. Všetky ľudské tekutiny. Práve moč ma zachránil: F. ma niesla k sebe — k nej: dolu do mesta. Doslova niesla: na chrbte. Pritom ma chválila, že viem, čo sa patrí, keď ju nenechám ísť bez ochrany, že ju odprevádzam ako pravý gavalier. Smial som sa. Zadriemal som: zrazu sme boli v lese. Tma ako v rohu. Musel som si odliať: kohútikom. Stratil som sa v akýchsi kriekoch. A znovu som zaspal (asi, možno, pravdepodobne). F. zmizla. Do hotela som sa vrátil vďaka kapele: jej nočnému rachotu. Išiel som za nosom, krok za krokom, podľa uší. Zastal som len raz: v prestávke medzi dvoma kolami. A práve vtedy sa mi zdalo, že sa všade okolo mňa niečo hýbe, bdie a priateľsky dýcha. Natrafil som na chodník. V tme sa črtali akési ploty, rámy, zalomené striešky. Ovanul ma šuchot peria. A vízgavé prežúvanie. Možno zaprskanie; možno

zafučanie. A vzápätí: pocit istoty a bezpečia. Opustila ma panika. V polovičke ďalšej skladby sa predou mnou vynorili svetlá hotela. Na druhý deň: odchod. Ale ešte predtým: v kúpeľni som pri česaní objavil ďalšie zrkadlo, pripevnené rovno za hlavou, smerujúce do zrkadla nad umývadlom. Spolu so zrkadlom som objavil aj plešinu vo vlasoch: doteraz som o nej nevedel. Zašiel som do lesa — a zistil som, že len kúsok od hotela je maličká zoológická záhrada; vlastne iba väčší zverinec. Svietilo slnko. Za ohradou stáli zebry, ťavy, antilopy; z klieok na mňa žmurkali farebné papagáje. Areál klesal dolu kopcom a strácal sa v lese: plot bol vysoký — a nedal sa preliezť. V piešťanských parkoch sa kedysi prechádzali pávy. Dosť odporne škriekali. Na hlavách sa im ježili pyšné korunky; placho odbiehali. Napriek tomu sa mi zdalo, že vidím sám seba, ako sa odrážam v guľôčkach ich očí. Možno naopak: vždy je to otázka, či sa odráža svet v nás, alebo my v okolitom svete. Všetko ide proti.

ALFABET D. D.

(literatúra faktu)

DÝCHANIE

Stát predpoludním na balkóne a dýchaním si kradnúť z vetra.

DUŠIČKA

N. pred spaním vypustí svoju dušičku ako šarkana nad seba, nech si poletuje na niti, nech má pokoj od unaveného tela.

DNI

Tri dni som nič nerobil. Keď raz náhodou budem vedieť, že zomieram, a budem mať niečo rozrobené, krátko pred koncom mi bude chýbať iba trochu času, budem si hovoriť: iba dva dni, iba deň, no nebude nijaký deň, ba ani hodina, nikto mi nedá ani chvíľu ďalšieho života, potom mi ešte väčšmi bude ľúto za preflákanými dňami, keď som nič nerobil.

DEFINÍCIA

Chlapi majú pohlavných vtákov radosti.

DÚHA

N. mala pekný sen: snivalo sa jej, že vošla do dúhy.

DVOJNÍCI

Muž, ktorý žije s dvoma ženami, musí byť dvojakým človekom. Pri jednej je taký, pri druhej onaký:

je to vlastne začiatok schizofrénie. Nakoniec sa z neho stanú dvaja celkom odlišní muži — a keď sa títo dvaja stretnú, vidia jeden druhého, sú si akísi povedomí, ale nedokážu si spomenúť, kde sa už videli.

DALI

Nedávno sa mi snívalo, že v Šaštíne žil Salvador Dali, natieral si maslo na krajec chleba, držal si ho pod bradou a postupne si ho odtiaľ mazal aj na prsia — hovoril, že je to dobré na priedušky.

DOZADU

Minul sa čas, keď ma neznáme, ale prívetivé ženy prijímali ako vlastného: bol som malý chlapec a ich príbuzný z matkinej strany, hoci vtedy som tomu nerozumel, tešila ma ich príchylnosť, aj ja som cítil, že k nim patrí, zrazu bolo všetko jasné, nič sa nemuselo vysvetľovať; teraz sú staré ženy už len tie, ktoré som poznal ešte celkom mladé, sme príbuzní odjakživa, spolu starneme. Tie matkine tetky mi akosi vylietajú z hlavy, no namiesto prázdna ostáva po nich vôňa lásky, túžba smerujúca dozadu, ktorá ustavične silnie.

DREVO

Klopanie dažďa na rímsy vyvoláva spomienky na niečo celkom opačné: na pukanie rozsušeného dreva v starom nábytku.

DAR

Bohatstvo jazyka je práve v jeho možnosti byť úporný.

DNES

Deň, ktorý sa začína, patrí do iného času, naspäť do noci: tento omyl je možný len v novembri, keď sa ráno, hmlami a pomalým svetlom bez slnka, takmer navlas podobá súmraku, kde-tu za oknami svietia

lampy — a majú ten nádych jantárovej farby, ktorou vždy čakajú večer, zotmenie; vtákov ešte nepočuť, iba ustráchaný hlások sliepky hľadá v zime a vlhku omrvinku medzi kameňkami za drôteným plotom, aj tento zvuk tichne, vietor nie je viditeľný, listy opadali, takže na okamih verím, že sa čas zastavil a po chvíli váhania sa znovu vracia do noci, hádže spiatocku a škripe: dnes je včera.

DVOJICE

Deti idú zo školy. Dvaja malí chlapeci sa hrajú na električky: sú prilepení jeden na druhého, idú rovnakým krokom. Zatiaľ si dve mačky pozerajú zblízka do očí: sú na dvoch strechách, načahujú sa k sebe, takmer počuť, že si niečo hovoria. Potom po chodníku idú dvaja chalani. Majú takých šestnásť. Za nimi dve šestnástky. Fajčia a čítajú list. Prvá hovorí: „Škoda, že nenapísal adresu.“ Druhá kričí na chalana pred nimi: „Pozdravuje ťa Veselý, čo mu vajcia viseli!“

DEDIČIA

Po niektorých ľuďoch tu ostávajú iba gestá, pózy, grimasy. Nieкто ich odkukal a nosí ich ako šaty.

DUCH

Ráno hlas v telefóne: „To si ty? Prosím ťa, poď sem na chvíľu, musím ti niečo povedať!“ Zavolať som: „Haló?“ A ešte raz: „Haló?“ Chvíľu bolo ticho, potom zložila.

DRAHOKAMY

V autobuse som stál pri dievčati, ktoré malo všetky vlasy začesané dozadu, kde ich malo zopnuté gumičkou, akoby jej obiehali okolo hlavy — a na tých vlasoch (videl som to zblízka) sa potichu roztápali vločky snehu, až z nich boli malé guľôčky vody, ktoré

vyzerali ako planéty na obežných dráhach okolo jej hlavy, okolo slnka jej tváre.

DĹŽKA

Niektó zomrie skôr, niektó neskôr, ale vždy je to celý život, aj keď trvá iba dva dni alebo osemdesiat rokov.

DÁŽĎ

Vytŕčam sa do slnka, nechce sa mi veriť, že zároveň prší, filmový dážď, viditeľný iba v polovici okna, konáríky stromov ožívajú ako prsty mŕtvej ruky, hľadám dúhu — a keď prejdem na balkón, naozaj ju vidím. Moja žena mi raz povedala: „V každom oku som mala iný sen.“

DINO

Dino Buzzati: „Každý jazyk je pascou pre myslenie.“

DETSKÝ (PES)

Toto je história psa, čo ma nemal rád — a to sa mi stane málokedy, lebo vždy som s nimi kamoš, mám podobnú chôdzu a len ťažko zadržiam moč, rád by som si označoval svoje územia, navyše: sú mi sympatické svojím priateľstvom, ľudskou krvou, vypotenou v dlhých behoch, aj keď im niekedy nadávam za ich poslušnosť a otrockú prichylnosť, ktorou trpia, hoci o tom nevedia, len im to tak myká nohami a svalmi na chrbtoch, som vždy nablízku s prstami vhodnými do ich srstí, mám to asi po dedovi, česť jeho psej pamiatke, vyberal im z očí karpiny, dosť na tom, že nestahujem chvost, to skôr naopak — som vždy pripravený bežať oproti, ale toho psa, čo spomínam, musel niekto zmlátiť, dokopať a dokaličiť, zrazu sa len zjavil — a už bol taký neľudský, motal sa pod balkónom, mizol a znovu sa vracal, žltá ulízaná srst', až mu deti dali

meno — detský pes, vyžaroval z neho smútok, či čo, trvalo to celé leto, no potom sa zamiloval do Aničky, čakával ju pri dome: toto dievčatko, zatiaľ iba prváčka s operovanou hornou perou, malo v sebe presne tie vlnenia, na ktoré psy reagujú pozitívnym citom a vlhkými čumákmi, postupne ho mohli hladkať aj iné deti, no dospelých ďalej neznášal, ešte Aničkinu mamu: aj mu urobili búdu pod ich oknami na prízemí, nosili mu vodu, celé dopoludnia driemal a vyčkával, lebo medzitým sa začal školský rok, ožival až popoludní, zahrabal si kosti medzi kvety a myslel si, že ho pri tom nikto nevidí — a ešte stále som ho nemal rád, odbiehal a vrčal, znášal iba detskú výšku, teraz tu už nie je, zobrali ho šarhovia, vraj ho chytili, musel spraviť chybu, keď ich pustil k sebe — na vzdialenosť rúk, alebo im skočil na trik, Aničku som odvtedy nevidel, musím sa jej spýtať, ale neviem čo.

DIDI, DYDY, DIDY

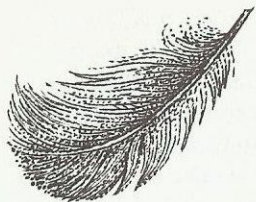
Didi bol brazílsky futbalista, majster sveta z rokov 1958 a 1962. Nosil úzke fúzičky. Pristali mu. Dydy je mladý orangutan, žijúci na Borneu, fúzy by mu pristali, no na tvári nemá ani jeden chlpek. Didy sú ženské prsia, pekné na pohľad, aj do rúk; fúzičky im nepriestanu.

DUBÁK

Ten môj vták je ako dubák, hovoríeva môj šaštínsky kamarát Pišta. Keď naň pozrie moja žena, viac nerastie.

DEDO

Vlastne iba dedko. A rozprávka o ňom: Bol raz jeden dedko — a to je všetko.

NEDELE

(poviedka mojej ženy)

V 46. roku bol otec ešte celkom iný chlap. Mladý a dychtivý nechával v nedeľu ženu s dvoma deťmi doma. Brat bol o trochu starší. Sedával pri mame a skúmavo pozeral, ako na paname násobí pestrými nitkami. Vo veľkej kuchyni pomaly ubúdalo z nedeľného popoludnia. Iba málokedy som sa uprostred tohto pokojného ticha rozvrieskala. Mama vtedy vzbrela z drevenej truhlice čistú plienku, priložila si ju k lícu, aby zistila, či je suchá a dostatočne voňavá. Ihravo mi ju vymenila, zatiaľ čo brat si prezeral všetky moje záhyby, potom ma oblečenú položila na brucho, aby som pásla ovečky a baránky.

Do kresla pri okne sa mama už nevrátila; sedačka aj tak vychladla. Chodila hore-dolu po kuchyni, rozdúchavala oheň v sporáku, ukladala riad, chystala večeru a rozhrievala bratovu tváričku. Vkrádajúcu sa tmu zaháňala petrolejkou. Pobožkala nás len zo dva razy.

Otec mal rád tieto popoludnia. Vracal sa veselý, trochu povznesený a upokojený rozhovorom s chlapmi. Chodieval na futbal — a to aj do vzdialenejších dedín. Vtedy bol trochu utmáčaný, ale vždy zhovorčivý a hladný až beda. Keď jedol, sedela mama za stolom oproti nemu, krájala mu chlieb, počúvala ho a niekedy vyslovila meno, alebo aj celú otázku. Tvár mala hladkú a svietivú. Oči pozorné a modré.

Neskôr, keď sme s bratom vedeli dobre chodiť a rozprávať, bral nás otec so sebou. Ihrisko bolo veľké

a bez krtincov; málokde mali takú peknú trávu. Zo strany od potoka bola natiahnutá vysoká drôtená sieť, za ktorou sme sa hrávali na opice. Nik nám to nezakazoval. Chodila som tam veľmi rada, ale iba dovtedy, kým mi Maťo z ruky nevyrazil zmrzlinu, ktorou si otec u mňa vykúpil chvíľu pokoja. Spadnuté na zem by som nikdy nejedla. Mama by sa hnevala. Ale Maťo pozrel na mňa — a keď videl, že sa nehýbem, zdvihol zvyšok zmrzliny a začal ju olizovať. Rozzúrila som sa. Schmatla som ho za šticu a poriadne potiahla. Potom som sa rozbehla a bez obzretia som upaľovala k otcovi. Vrhla som sa mu na kolená. Maťo zastal na tri kroky odo mňa, celý udychčaný, so zlosťou v stisnutých pästiach.

Po tejto príhode som už nikdy nebola na našom ihrisku. V ďalšom týždni, od pondelka do soboty, otec rozprával len o tom, aké dôležité je nedeľné víťazstvo so susednou dedinou. Záujem bol obrovský. Do Rebrína bolo päť kilometrov. Otec s bratom sa chystali na cestu. Mňaučala som. Chcela som ísť s nimi. Nakoniec ma vzali.

Na vlečke ťahanej traktorom bolo tridsaťdva chlapov. Medzi nimi dve deti. Sedela som otcovi na kolenie. Brat sedel vedľa neho na lavičke z neohobľovaných dosiek. Traktor pufkal a drgavo ťahal; cesta ubiehala pomaličky. Na všetko som videla. Otcovi sa potil krk. Usmieval sa — a ako každú nedeľu, veľa rozprával. Možno som si cestou aj zdriemla, lebo do Rebrína sme prišli akosi náhle, akoby odrazu.

Bránou sme prešli bez lístkov. Išli sme za sebou. Najprv brat, potom ja a nakoniec otec. Stúpala som bratovi na päty. Poltopánky sa mu vyzúvali. Zo začiatku iba hundral, ale potom, keď sa skoro natiahol, obrátil sa a jednu mi struhol. To ma upokojilo.

Sadli sme si. Okolo nás bolo mnoho neznámych ľudí, ale otca skoro všetci poznali — a so mnou sa usilovali zoznámiť pomocou toľkých zmrzlín a slad-

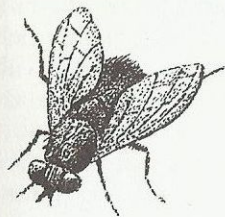
kostí, že bez otcovho regulačného zákroku by ma onedlho celkom iste roztrhlo. Brat už bol rozumnejší. Sledoval hru a po góle kričal, objímal sa s otcom od radosti. Ale čurať musel do kaučukového pohára — a pred všetkými, lebo medzi toľkými ľuďmi by sa mu nikdy nepodarilo včas dobehnúť na záchod.

Otcovi chlapci vyhrali a bola z toho veľká sláva. Vysmädnuté hrdlá potrebovali vlahu. Pivo ľahko stekalo do žalúdkov a stúpalo do hláv.

Naspäť sa na vlečke viezla obrovská a hlaholiaca guča šťastia, v ktorej sme spolu s bratom, vyzdobeným odznakmi, boli iba dvoma makovými gulôčkami v plnom litrovom pohári. Otec vyspevoval a obidvoma rukami nám stískal pliecka. Odrazu traktorista zišiel z cesty. Prudko nás to hodilo dopredu. Spev utíchol — a kým sa vlečka prevrátila, mnohí povyskakovali. Otec nás chránil, ako vedel. Odhodil ma čo najďalej od seba, aby ma neprivalilo. Udrela som si koleno a bradu; červenú sukničku som mala roztrhnutú a revala som. Brat stál pri mne, triasol sa a čudne ma hladil po hlave. Iba otec ešte ležal na zemi, ľavú nohu privalenú, ticho pískal neznámu melódiu.

Odvtedy som nebola na našom ihrisku. V nedeľu popoludní zostávam doma. Na veľký kus papiera som si nakreslila klaviatúru a učím sa hrať. Možno si niekedy kúpim klavír.

Čo robila mama v tie nedeľné popoludnia, keď sme chodievali na futbal, neviem doteraz.

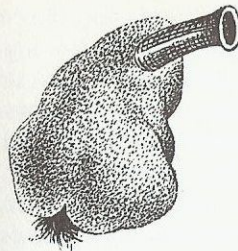

POKLAD V NOHAVICIACH

Narýchlo si nespomeniem, ale čo sa pamätám, každé leto spadol niekto do potoka, najčastejšie poštár, keď roznášal telegramy mladomanželom, za každý mu dali vypiť, takže darmo sa potoku vyhýbal, dostal sa mu do cesty, márne chcel ufrngnúť postrannými uličkami, nakoniec sa okúpал. Podobné to bolo s nohaviciami po strýkovi Dominikovi, najväčšom tulákovi z našej rodiny, medzinárodnom krajčírovi, ktorý prešiel celú Európu a všade sa živil šitím na mieru, prípadne cvičením psov, čo mu išlo pekne a šikovne dokopy, lebo šiť sa mu vždy nechcelo, rád si pofajčil a urobil malú prestávku, aby mohol cvičiť niektorého z tých svojich Azorkov, Žolinov a Brokov — a potom ich predvážať, ako stoja v pozore na zadných nohách, alebo brechajú do taktu, keď hral na hrebeni, alebo sa trasú pred Bročanmi, ktorí jedávali psov; krátko pred smrťou ušil sám pre seba tzv. fažkotonážne menčestráky, úkryt pre svoj poklad s vajičkami, po ňom ich zdedil môj tatko — a tých sme sa takisto nikdy nezabavili. Ako poštár toho potoka. Alebo ako chlapi Krišpína Dolinu, ktorý býval v strede ulice a mal v králikárni najlepších samcov. Všetci chodili so samicami k nemu, chceli mať čo najviac mladých, ale nechceli tam púšťať svoje ženy, lebo ktovie, čo sa môže stať, kým si taká zajačica dá povedať, príde to aj na ženu — a už je tam Krišpín Dolina. Zakazovali svojim ženám, aby k nemu chodili, ale mohli zakazovať,

koľko chceli, samice vždy mali mladé, čo sa chlapom páčilo aj nepáčilo, jedli mladé mäsko, ale zároveň ich žrala neistota z úsmevov ich žien. Krišpína sa nezbavili. Nešlo to. Takisto sme sa nevedeli zbaviť ťažkotonážnych menčestrákov. Tatko v nich chodieval na hríby, rúbal v nich drevo alebo ryľoval záhradku, nohavice putovali z jedného zadku na druhý, pričom po praní vždy omladli, až sa po niekoľkých rokoch dostali aj ku mne, ale iba na chvíľu, dal som ich bratovi, ten synovi, ktorý nám ich znovu priniesol, nosil ich aj Krišpín Dolina — a aj ten ich po čase vrátil, bohvie, čo všetko s ním zažili, ba raz ich mal aj sused Palino, ktorý nám pomáhal opravovať strechu. Ten sa zase nemohol zbaviť svojej frajerky Jožiny, známej stíhačky, ktorá ho opantala svojou papuľnatou p. alebo p. papuľou, tým alebo tým, ani od jednej sa nevedel odtrhnúť, takže jeho žena mu vždy v spánku pustila žilou, tou najhrubšou, akú mal, aby za ňou nechodil. A naozaj: po čase s tým skončil. Naposledy za ňou zašiel v našich nohaviciach, povedal jej, že je papuľnatá p. a takisto p. papuľa — a viac sa tam neukázal. Nohavice viseli na klinci v šope, zapadané prachom, až sa moja žena rozhodla, že ich rozpára, jednotlivé diely starostlivo vyperie, aby sa na svetle ukázalo, čo ostalo z ich medovej farby — a potom si z látky ušije šikovnú vestičku. Pri páraní našla v klope zadného vrečka zašitých tristo amerických dolárov: lepšie ako plná huba sadzí. Alebo: niektorých vecí sa človek nezbaví — a nevie prečo, kým mu to tie veci nepovedia. Toto isté mi tvrdila aj suseda Picková, ináč Piskoška, čo sa bála lietadiel, stará dievka so zlatými zubami, dobrá plavkyňa a volejbalistka, ale najmä cyklistka, smelá ako Nebojsa, len sa nesmela pozerat' na nebo, už vtáci ju mýlili, aj o tých sa bála, či nezabudnú mávať krídlami, hrešila sa, že je taká hlúpa, ale nebolo jej pomoci, až jej do záhrady spadol vetroň Blaník a v ňom pilot Dodo Kolobežka. Bolo po strachu. A bola aj svadba. A poštár znovu padal do potoka.

ZBERATEĽ

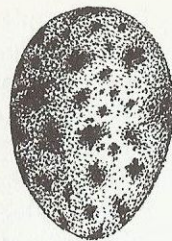
Málovravný strýko Vendel mal prezývku Šalamún, možno preto, že bol najmúdrejší z celej rodiny, lenže tetka Karolína, jeho právoplatná manželka, bola ešte múdrejšia. Poriadne nám tými múdrosťami liezol na nervy, no časom aj sebe, lebo postupne sa začal krotiť, používal menej slov a len zriedka sa naozaj rozrečnil, obyčajne vtedy, keď sa chválil, čo mu pribudlo do zbierok. Tetka Karolína o ňom hovorila, že je múdry ako Šalamúnova riť, alebo aspoň kúsok z nej — a tak strýko iba dodal, že tetka je ešte múdrejšia. Volal ju Šalamúnka. A opäť niečo dodal: „Má ritisko ako letisko.“ Alebo mi pred ňou povedal, že ešte stále žijú v medových týždňoch, pričom prešiel do češtiny a vrátil sa do slovenčiny: „Žijeme v líbankách; ja jej poviem, bozaj ma v riť, ona mi povie, bozaj ma v riť — a to je tu každý deň.“ Podľa tetky to boli len plané reči. A takisto prešla do češtiny: „Skutek utek!“ Nato strýko Vendel iba mávol rukou, aby ju hneď elegantne zastrčil do vrečka na veste, odkiaľ dvoma prstami vylovil hodinky Adler-Roskopf, idúce v kameňoch, znamenite regulovaný stroj. Zbieral všetko, čo mu prišlo pod ruky, ale aj pod nohy, či už odpadnuté gombíky, staré tehly alebo stratené podkovy, zbieral známky, nálepky zo zápaliiek, korešpondenčné lístky, zbieral mušle, ihly, náprstky, zbieral keramiku z minulého storočia, zbieral papierové a kovové peniaze, odznaky a pracky z remeňov, staré listiny a fotografie,

zbieral hasičské prilby, sklené fažidlá, vojenské dalekohľady, zbieral retiazky a prstene, zbieral hodiny a budičky — a to zďaleka nebolo všetko, lebo vlastne ani nebolo nič také, čo by nezbiehal. Asi pred týždňom sa rozhovoril o peniazoch, lebo lacno a výhodne získal nový priehradkový fascikel — a chcel mi ho ukázať. Sedeli sme v kuchyni pod oknom, nad hlavami nám viseli habánske džbány a taniere s misami, kým v kredenci zase cinkal sklený riad, orloj sklených figúrok, ktoré sa vždy pohli, keď sa buchlo dverami. „No vidíš,“ povedal mi strýko Vendel. „Už je poriadok.“ Položil fascikel na stôl a rýchlo ho otvoril. „Tu sú peniaze od a do zet. Aké chceš. Americké? Tisíc dolárov v jednom kúsku!“ Tetka Karolína stála pri sporáku a robila zasmažku do polievky. Bez obzretia povedala: „Reklama firmy Meteor.“ Strýko Vendel hodil papier na stôl — a naozaj: na jeho druhej strane bol krikľavý blesk, zalomený do nápisu Meteor. Potom pokračoval: „A toto je päťsto korún, štátovka, vydaná 15. apríla 1919. Aj koruna je štátovka. Z toho istého dňa. To sú prvé československé platidlá. Ešte je aj päť korún, potom dvadsať a päťdesiat.“ Zabudol dať bodku za posledným slovom — a tak tetka Karolína mohla nadviazať: „Na tých päťdesiatkorunách sú dve dievčatá. Tieto štátovky sa veľmi zle zbierajú; je ich málo.“ Na stenách tikali hodiny — a keby všetko stíchlo, celkom iste by sme počuli ich spevokol, tichú prácu strojčekov a mosadzných závaží. Strýko Vendel si naslinil ukazovák, fúkol si naň a prevrátil ďalší list. Potom pokračoval: „Môžeme si pozrieť ďalšie. Tu sú mestá a štáty na a. Napríklad Alžír; núdzové peniaze. A tu zase všelijaké mestské peniaze. Všetko na a. Počkej, poviem ti, akú mám najvyššiu hodnotu. Tu je to — maďarské peniaze. Desatisíc miliónov pengö. Ako to len vedeli zrátať. Veď tam nemali toľko múdrych ľudí. A toto sú poľské. 250 tisíc zlotých. 1923. Nemecké. Žeby sme si dali nemecké? Mám peniaze aj na kvé.

Čo som to povedal? Nemecko? Mám aj nemecké. Najvyššia hodnota bola sto miliónov mariek.“ Tetka Karolína bola v strehu — a len utrúsila: „Tú však nemá.“ Strýko Vendel ju prevrátil pohľadom z dvojhlavňovej guľovnice — a vzápätí pokračoval: „A toto je náš cisár. 1914. A ešte ti ukážem Savjetskij sajúz. Ukrajina. 250 rubľov. Tridsať rubľov na trhanie — to bol celý blok. Tridsaťrubľovky. No čo? Ešte chceš niečo vidieť? Z gréckych mincí mám najstarší korinth; je na ňom Pegas. Na aténskych je vždy sova a nápis AOE. 460 pred našim letopočtom. Toto je tetradrachma — Kelti v Panónii. Macedónia. Rímske mince, konzulárne mince alebo aj mince patricijov, ako sa im hovorí. Denáre. Cato — to by si mal vedieť. Apollos. Mars a jazdec. Syn božského Caesara. A toto Augustus. Tých je dosť. Tiberius. Claudius Caesar. Vespasianus.“ Tentoraz akoby naschvál čakal, že ho tetka doplní — a nesklamal sa; kto neverí, nesklame sa. „Smrdel hnojom,“ povedala. „Volali ho Kobylkár.“ Na stenách začali vyzváňať hodiny, prekrikovali sa ako krdeľ gagotajúcich husí, ktoré oblietajú vežu kostola, no vtom zistia, že je poludnie — a tak pristanú na neďalekom rybníku. Tetka Karolína nám ponúkla polievku, aj nám chcela naložiť do tanierov, ale strýko Vendel dostal chuť na cigaretu. Vyšli sme do záhrady. Po niekoľkých krokoch sme sa dostali k nízkemu skleníku, vlastne iba k jednému veľkému oknu, zasadenému do zeme. „Musíme to otvoriť, lebo mi to všetko zhorí, mám tam priesady a planty,“ povedal. Na fajčenie zabudol; aj na mince po mamince, ako by možno dodal, keby znovu prešiel do češtiny — a keby si na ne znovu spomenul. Ale nespomenul si. „Tu je neskorý kel,“ pokračoval. „A tu kaleráby, rajčiny, celer, kapusta a paprika. A tu cibuľa. Túto sme dali na semeno. Aj tie kvety sme zasadili kvôli semenkam.“ Zrazu sa mu hlas pomiešal s kašľom a musel si odpluť. „Šalamúnka,“ povedal. Prstami opäť vkĺzol do vrečka

na veste a vytiahol hodinky. Na tvári sa mu zachvela zlatá pavučina, odraz slnka na ich puzdre, na okamih zavrel oči a znovu ich otvoril. „Prvý kúsok zo zbierky,“ povedal. „Fantázia. Adler-Roskopf. Idú ako omegy. A vieš, ako som k nim prišiel?“ Obzrel sa a stíšil hlas: „Nikomú ani muk.“ Potom sprisahanecky zašepkal: „Na fronte. Musel som hodinu šmýkať s jednou barónkou. Zavesila ich na klinček nad posteľou a povedala, že keď ju vydržím hodinu milovať, sú moje.“ Vzápätí sa rozkričal: „Vieš, čo to bolo sledovať tú veľkú ručičku? A že skutek utek. Dala mi ich za pol hodiny.“ Zasmial som sa: „A ostatné?“ Aj strýko sa uškŕňal: „Čo ostatné?“ Ukázal som na hodinky v jeho rukách: „Ostatné hodiny v kuchyni.“ Roztriaslo sa mu brucho — a potom sa takisto rozosmial: „Mám ich od tetky Karolíny. Posledné mi kúpila pred týždňom. A všetky znamenite idú!“ Priložil mi hodinky k uchu a spýtal sa: „Počuješ?“

BRADAVICE

V Šaštíne dňa 21. X. 1955

Milé deti!

Dnes vám píšeme neradostné správy. V stredu 19. t. m. zomrela na porážku stará kmotra Pecháčková, matka Andreja, pohreb bude v sobotu o 4. hod. popoludní. Vo štvrtok, keď naša starenka počula napoludnie zvonit', pýtala sa, komu to zvoní — a keď jej povedali, že svatke, podrazilo jej to nohy, že ju boli nútení odniesť na posteľ a od toho času je ťažko chorá, úplne sa zmenila v obličaji a na nohy nemôže, musíme ju vodiť z postele na stoličku a takisto späť, je dozretá a dlho tu s nami živá nebude, čakáme každú chvíľku, že dokoná, preto sa chystajte na pohreb, hneď ako Vám telegraficky oznámime, čo môže byť dosť skoro. Iného zvláštneho tu nič neni, toto isté píšem Antonovi a Melánke, srdečne Vás pozdravujú Vaši

Rodičia.

*

Písanie (ako také) sa v našej rodine nikdy nepestovalo. Po tridsiatich rokoch, venovaných tejto bohumilej činnosti, viem len to, že na ňu treba hlavu-mapu. A môže byť aj sedemúčesová. Asi tak by to povedal môj starý otec. Ten jediný písal: listy. Viď vyššie; aj nižšie. A zároveň by pridal zopár ďalších somarín. Napríklad: ako nahováral môjho otca, aby sa vyučil

za stolára a vyrábala najmä truhly, lebo zákazník sa nikdy nesťažuje, vlastne ani nemôže, je to pekná práca bez jedinej reklamácie. Môjho otca spomínam preto, lebo je adresátom jedného z troch listov, ktoré tu uvádzam ako ukážky. Ide o jeden list v troch podobných verziách, líšiacich sa iba v detailoch, ale práve tie sú podstatné. Písanie (ako také) môže byť otázkou pohlavného údu, teda stvorenia, čiže najprv stoporenia, ale dá sa použiť aj iný pád: otázka pohlavnému údu. Ale tu už treba odpoveď — a tú nepoznáme. Tak je to aj s bradavicami, zrazu len narastú, najčastejšie na rukách alebo na tvári — a sú tam až do smrti. Tá je na konci, ale čo je na začiatku, to naozaj nevieme (okrem toho stoporenia). Takže ani pri najlepšej vôli by som nevedel odpovedať na otázku, prečo som vlastne začal písať, teda spisovať všelijaké somariny a tzv. zážitky či príbehy, alebo len bohapusté táraniny, či skôr frky, ktoré sa okolo (nás) mihnú ako párik hrdličiek, videných cez okno, čo by bolo ešte celkom znesiteľné, no keď je z párika celý krdeľ a príbehov neubúda, môže to liezť na nervy. O vajíčkach (ako takých) ani nehovoriac. Aby sme na akúkoľvek otázku mohli odpovedať, musí taká otázka najprv vzniknúť, pričom ani to ešte nezaručuje odpoveď, veď len uvážme, na koľko múdrych a základných otázok sa nám podnes nedostáva uspokojujúcich odpovedí, takže nečudo, že s takými somarinami, obšmietajúcimi sa okolo tzv. beletrie netreba strácať čas. Tým chcem povedať, že by mi otázka, prečo vlastne píšem, nikdy ani nenapadla — a pokiaľ nie je otázka, nemôže byť ani odpoveď, lenže práve to je môj prípad: odpoveď bez otázky. Tuším ju v týchto troch listoch, predovšetkým vo výmene slov, ktoré text nebadane vylepšujú tým istým spôsobom, ako hrebeň vylepšuje účes na hlave alebo na mape.

*

V Šaštíne dňa 21. X. 1955
Milé deti!

Dnes sme Vám nútení podať dosť neradostné správy. Vo štvrtok na ráno v noci zomrela na porážku stará kmotra Pecháčková, matka Andreja, pohreb bude v sobotu o 4. hod. odpoľudnia, bola v agónii asi tri dni.

Keď jej vo štvrtok napoludnie vyzváňali hrany, pýtala sa naša starenka, komuže to zvoní a po odpovedi, že svatke, učinilo sa jej veľmi zle, ani na nohách sa nemohla udržať a boli nútení odniesť ju do postele a od toho času je úplne zmenená, málo je a pije, stále niekoho očakáva a hovorí, že by ešte rada žila, aby nemusela umrieť. Musíme ju odnášať z postele na stoličku a naopak, podľa všetkých známkov nebude tu medzi nami dlho, preto sa chystajte na pohreb, keď Vám podáme telegrafickú správu, čo môže byť dosť skoro.

Túto správu píšeme aj Milanovi a Antonovi a srdečne Vás všetkých pozdravujeme Vaši

Rodičia Alojz a Mária.

*

Andrej bol švagor môjho starého otca. Milan bol môj strýko, Melka bola moja teta, Anton bol môj otec — a ich rodičia boli moji starí rodičia. Starenka bola moja prastarenka: prastará mama. A pokiaľ ide o bradavice: starý otec ju mal na líci, maskovanú fúzami, mne sa usadila na nose, kde mi vrástla do mäsa ako slovo do vety.

*

V Šaštíne dňa 21. X. 1955
Milé deti!

Dnes Vám podávame neradostné správy. Na štvrtok ráno zomrela na porážku stará kmotra Pecháčko-

vá, matka strýca Andreja, v agónii bola pred tým asi 3 dni, pohreb bude v sobotu odpolednia o 4. hod.

Vo štvrtok popoludní, keď jej zvonili hrany, pýtala sa naša starenka, že komu to vyzvávajú a po odpovedi, že jej svatke, urobilo sa jej veľmi zle, nemohla sa na nohách udržať a boli nútení ju na posteľ odniesť, čo činia vždy, keď si chce ísť sadnúť na stoličku alebo ľahnúť do postele, je pri pamäti, ale nohy ju už nenesú. Inak pije čaj a zje vajíčko uvarené na mäkko. Dľa všetkého výzoru nebude tu dlho s nami, v obličaji je úplne zmenená, ako sa hovorí, je dozretá, preto sa chystajte na pohreb, až Vám podáme správu, že zomrela, čo si však nikto neželá, veď ju máme radi a nezavadzia nám. Zároveň tiež píšeme Melke a Milanovi a srdečne Vás všetkých pozdravujeme Vaši
Rodičia.

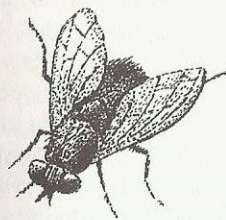

DVAJA V JEDNEJ OSOBE

Boli dvaja kamoši, Fero a Dodo, ale to vám boli také kamoši, že väčších kamošov ani nebolo. Možno ste o nich počuli. Všade sa chválili, aké mali šťastie, že sa stretli, akí sú len kamoši, Fero a Dodo, jeden aj druhý, teda také kamoši, že až. A čo sa vám nestalo. Títo dvaja kamoši — a akí to už len boli kamoši, títo dvaja, Fero a Dodo, pričom nikto nevedel, prečo sú takými kamošmi, lebo nikto sa ich na to nepýtal, veď to poznáte, každý má dosť vlastných starostí, takže títo dvaja si zobrali do hláv, že budú aj rodina. Prvý z týchto kamošov, čo nemali páru medzi kamošmi, čiže Fero, bol dosť dlho ženatý, ale chcel sa rozviešť, čo sa celkom pozdávalo druhému kamošovi, čiže Dodovi, ktorý nebol o nič menší kamoš ako prvý, lebo hneď mu povedal, že sa o jeho ženu s deťmi postará, nenechá ich len tak, veď je predsa kamoš, vezme si Ferovu ženu za manželku, čiže Ferovu manželku za ženu. Teda také kamoš je naozaj kamoš. A navyše: tento druhý kamoš, čo vynikal medzi všetkými kamošmi, čiže Dodo, bol už dávno vdovec a žil s dcérou, ktorá sa zase páčila prvému kamošovi, čiže Ferovi, takže sa hneď dohodli — ako praví kamoši. Dodo sa oženil s Ferovou ženou a ten zase s Dodovou dcérou, čo sa mnohým zdalo čudné, lebo nevedeli, že sú kamoši nad kamošov. Iba preto si začali vymýšľať — a už dopredu vedeli, čo sa tým dvom stane, ako dopadnú, veď len chvíľu počkajte a dávajte pozor, aby vám nič

neušlo. Ale z takých rečí si kamoši veľa nerobia: keď je niekto kamoš, tak je kamoš — a hotovo. Ako títo dvaja. Onedlho zistili, že bývalá žena prvého kamoša sa po jeho svadbe s dcérou druhého kamoša stala jeho svokrou, lebo bola macochou jeho ženy, ináč dobrou kamoškou, ktorá sa zase stala nevlastnou matkou detí a zároveň nevlastnou dcérou otcovej ženy, bývalej manželky prvého kamoša, čím sa tento stal zaťom svojho kamoša a zároveň otcom jeho vnúčat — a to všetko v jednej osobe, pričom bývalá žena bola matkou a zároveň starou matkou ich spoločných detí. Možno aj preto boli Fero s Dodom ešte väčší kamoši ako predtým, všetko sa im páčilo — a najväčšmi: to ich kamošstvo. Viac si želať nemohli. A ani si neželali.

TAKTIKA

Prikradnúť sa k plotu futbalového ihriska, alebo ešte lepšie, nájsť v ňom diery, preklznuť na ovál, zarastený trávou, kde sa odjakživa stojí, fajčí, pľuje, nadáva, vypočuť si masné krky po nedeľnom obede, uľaviť si medzi rečou, ale potichu, iba fajnovo, mierne voňavo, povedať to na suseda, stať sa hráčom na ihrisku, zacentrovať na gól, vyskočiť pred bránou, strčiť hlavu medzi ďalšie hlavy, až to zaduní, tresknúť gól, aspoň v duchu, lebo ten tík zase nenahral, loptu zobral vektor, už je na zemi, tak ju aspoň odkopnúť, zdržiavať hru, natahovať čas, opluť ušatého záložníka a poslať ho domov, aby nebol múdry, nakopnúť ho do členka, alebo kolenom do stehna, to vždy zaberie, zakričať na rozhodcu, že tí invalidi trucujú, nechcú hrať, aj keď práve dali gól, kristepane, čo ho nestrieda, na čo siahne, zaručene pokazí, kto sa na to bude pozerať, škoda peňazí, treba si hneď zapáliť a pri prvom šluku omladnúť, aj taký tu hrával, pojašený Brylis, odbiehal vždy k lajne, dať si šluka, aby sa mu lepšie behalo, fajčil tatry, niekedy aj memfisky, ten by týmto tíkom ukázal, alebo by prišli Áčko s Béčkom, milované krídielka, jeden nemal šnúrky do kopačiek a druhému praskla guma v trenírkach, tí to hrali, kúpili ich do Viedne, kristepane, to tu ešte nebolo, zaleskla sa biela riť, ako takej sliepke, keď ju zboku ofukuje vektor, lebo práve Béčko bol nádherne chlpatý, vlasy sa mu leskli ako uhlie, najmä od potu, zozadu sa naňho tlačil

Tutuly, aj ten vedel vystreliť, rana ako z dela, no vždy vedľa, prinajmenšom nad, potom ešte Hrča, ktorý hrával v čiapke, alebo nebohý brankár Magnet, čiže Cicina, známy svojím úsmevom a účesom, ale predovšetkým tajný krásavec, čo mal aj v rukáve dresu kúsok hrebeňa, aby si po každom výkope zarovnával cestičku nad ľavým uchom, alebo aj taký Fekál, ktorý pred zápasom vypil liter vína, ináč by nebola sila, potreboval natankovať, aby behal ako vrtuľa, to boli hráči, aj keď málokedy vyhrali, lenže na druhej strane, neboló takého zápasu, čo by prehrali, jednoducho nešla strelba, hoci sa vždy chystali, ako už konečne zahrajú, pritom niektorí nemali šťastie, nie a nie sa dostať do mužstva, takže nemohli ukázať, čo je v nich, vždy sedeli na lavičke, učupení pri plote, alebo len pri lajne, až tam zrazu zostarli, bez slávy a bez muziky, aj keď sa niekedy zdalo, že už musia vybehnúť, lebo zrazu ich nebolo dosť, alebo sa niekto zranil, no akurát vtedy prišla hnačka, človek chytil žalúdočné krče, bál sa, že náhodou niečo pokazí, ešte by sa všetci smiali, ako tomu Karasovi, keď nastúpil po dvoch rokoch a nevedel trafiť do lopty, až si skoro odkopol pol hlavy, nedá sa nič robiť, čím si starší, tým si starší, aj keď ti to nikto neuzná, futbal nie je limpopo, kristepane, to chce taktiku, lenže dnes sú hrozni ľudia, požičajú ti niečo — a nevrátia, ale práve preto, treba sa vždy búriť, hnať tých juncov, nech už niekto vyrovná, človek by aj nastúpil, hoci hneď, horšie ako títo tľci by určite nikto nehral, chce to zmenu, ťahať útok po krídlach, mať oči aj vzadu, naraziť si, jemne priťuknúť, alebo ešte lepšie, načechrať padáček na hlavu, dať to do zeme, to je ono, gól, ináč by to išlo nad bránu, ako nám, keď sme hrávali a hrávali, každú nedeľu, najmä na hody, jeden slávny zápas za druhým, po zápase do šenku, ale ešte predtým do kostola, ako ten bláznivý Tutuly, ktorý na spovedi povedal, že má hriech, lebo striedal Pánu Bohu do okien, za čo mu pán farár

vynadal, hoci vravel pravdu, takže darmo bude niekto mudrovať, všetky reči sú len dym, môžu byť aj medové, vždy len smrdia, najmä pri zlom odhade, keď kapusta robí svoje, zrazu človek stŕpne, čo sa mu to stalo, nestačí sa čudovať, môže si len nadávať, lebo v trenírkach je klzko, zo všetkých strán počuť smiech, na futbal sa nikto nepozera, ľudia odstupujú, cúvajú, ukazujú prstom, smrad sa nedá vydržať, je ho čoraz viac a je čoraz silnejší, hlavou letia myšlienky, čo si počať, hádam iba vypadnúť.

PRÍMERIE

(filmová poviedka napísaná
s Dušanom Trančíkom)

V priehľade ďalekohľadu vidieť poľnú cestu. Naľavo je kúsok poľa a napravo náznak otvoreného lesa. Počúť svrčkov. Po ceste ide cigán. Priehľad sa nehýbe. Tri čierne šípky vyznačujú cieľ. Iba hrboľatým, nerovným terénom cesty sa terč postupne premiestňuje — chvíľu je ním cigánova hrud', chvíľu zase puzdro na husle, potom ruka a znovu cigánova spotená tvár.

Počúť silné zvolanie.

Hlas (mimo obrazu): Héééééj!

Zvolanie cigána vyľaká, obzrie sa smerom k lesu a zakopne o kameň. Zakolíše vo výmole cesty a zrýchli krok. Je oblečený v tmavom obleku a bielej košeli — golier na nej je zodratý a zhúžvaný.

Hlas (m. o.): Stoj!

Cigán pritlačí puzdro pod pazuchu a pustí sa do behu. Beží rovno k zamierenej puške.

Hlas (m. o.): Stoj, lebo strelím!

Až táto výstraha ho zabrzdí. Puzdro s husličkami mu vypadne do prachu poľnej cesty a bezmocne zdvihne obe ruky nad hlavu. Stojí asi tridsať metrov od priehľadu a oči mu lietajú po blízkom lesíku. Tvár má spotenú, nadýchne sa, hlas sa mu trasie v suchom povetrí.

Cigán: Ne-strie-laj, generál!

Ústa mu ostanú od ľaku otvorené, akoby chcel ešte niečo povedať, ale zmôže sa len na šepot.

Cigán: Nestrieľaj!

Ruky má natiahnuté vysoko nad hlavou — vyzerá, akoby sa chystal uletieť.

Hlas (m. o.): Tak zahraj!

Cigán nastaví uši k lesu.

Cigán: Ččččo, prosím pekne?

Hlas (m. o.): Zahraj!

Cigán si pozrie pod nohy na svoje puzdro, potom ho zdvihne, otvorí a vyberie z neho husle. Roztrase-nou rukou položí slák na struny.

Cigán: A čo si rozkážu, prosím pekne?

Hlas (m. o.): Tango!

Cigán si bleskurýchlo utrie spotené čelo a profesionálne začne fidlikať. Tango sa nesie poľom — zrýchľuje sa a zvýrazňuje, akoby si cigán dodával odvahu. Odrazu zmätene prestane hrať. V očiach má slzy.

Cigán (zareve): Nestrieľaj! Šak je prímerie!

V priehľade pušky stojí opäť uprostred terča. Muška je zakomponovaná na jeho čelo. Cigán si pridfža husle pod pazuchou a splasene sa obzerá. Počúť smiech dvoch chlapov.

Hlas (m. o.): Ďalej!

Cigán: Je prímerie, nesmiete ...

Hlas (m. o.): Tak do toho, cigán!

Cigán akoby už objavil hlaveň pušky, pozerá sa rovno do priehľadu. Prižmuruje pri tom oči, ustupuje dozadu a potom krok-dva doľava.

Cigán: Zahrám, ale nemier, generál.

Hlas (m. o.): A kam sa ženieš?

Cigán: Ja nie, ja sa nežením, ja idem len hrať ...

Hlas (m. o.): A kam?

Priehľad pušky sa nehýbe. Z pravej strany, z lesa vyjdú dvaja vojaci v modrých uniformách. Sú asi desať metrov za chrbtom cigána, ktorý sa rozpráva s priehľadom pušky.

Cigán: Na svadbu, prosím pekne, tuná do dediny.

Lino (vyšší a čiernovlasý): Kde je svadba?

Cigán nečakal, že budú za ním. Prudko sa obzrie. Vojaci majú v horúčave porozopínané kabáty a košele.

Cigán: Šak som povedal, dolu v dedine.

Nižší vojak pristúpi bližšie k cigánovi a zabrnká prstom na struny.

Bendžo: Zahraj ešte, nech je sranda.

Cigán otáča hlavu k priehľadu pušky, ktorú objavil — a zdvihne ruku so slákom.

Cigán: Ale ako mám hrať, keď mi mieri do gebule?

Lino a Bendžo sa pozrú tým smerom a hodia sa na cestu. Iba cigán ostane stáť a nechápavo pozerá na vojakov.

Lino: K zemi, cigán!

A zatiaľ čo Lino vyberá z puzdra revolver, Bendžo strhne cigána za manžety nohavíc na zem. Husle mu vypadnú z rúk. Už sú celé biele. Lino štyri razy vystrelí. Potom čaká. Hlaveň sa mierne trhne, ale stále mieri do prázdna a všetkých troch vidieť v dolnej časti priehľadu, ako sa plazia po ceste. Lino vystrelí ešte raz. Zastanú a chvíľu načúvajú. Cigán skočí do jarku. Bendžo urobí rukou kríž vo vzduchu a opatrne vstane.

Bendžo: Kaput, ani neštekol.

Aj Lino vstane. Sú už len pár krokov od pušky, pri ktorej leží mŕtvy vojak v sivej uniforme: tvár má pritlačenú k pažbe a jedna ruka mu bezvládne leží na hlavni. Lino ho prevráti na chrbát. Potom sa k nemu skloní Bendžo a prezerá mu vrecká.

Bendžo: Mohol nás paradne odbachnúť.

Vyberie vojakovi z predného kabáta doklady, malú knižku, fotografiu mladej ženy a list. Na obálke listu sú stopy zaschnutej krvi. Bendžo vezme mŕtveho za ruku.

Bendžo: Ty, Lino, veď je ako ľad...

Aj Lino sa dotkne ruky.

Bendžo: Ten je už pekných pár hodín na večnej sláve.

Lino vezme mŕtvemú pušku a prezerá si ju. Odíšťa, zaistí, otvorí, zavrie a pozerá priehľadom na cestu. Ide po nej cigán a hrá na husliach.

Cigán: Nemier, generál, tak nezahrám.

Bendžo otvorí list a pomaly číta. Rukopis je veľmi neúhľadný, po okrajoch a rohoch listu sú kresby.

Bendžo: Milý Magdel...

Lino mu list vychytí.

Lino: Čo? Čo je to za meno? Hádam Magda, nie? Smeje sa a prezerá si list.

*

Prechádzajú bukovým lesom. Cigán ide vpredu a vyhráva tango. Bendžo číta nahlas list.

Bendžo: Už tri dni trčíme na jednom mieste. Ešte pred týždňom sme boli v dedine, ale tí modrí psi sa v noci pohli...

Lino ide ako poslepiacky, hlavu má obrátenú ku korunám vysokých stromov. Uškrnie sa.

Bendžo: Bol som práve u jednej mrchy, aspoň takej dobrej, ako je Vilma. Príma ženská, keď sme boli v tom najtuhšom, vykrikovala: ich liebe (Bendžo sa to snaží prehláskovať) harte Birne...

Lino sa k nemu nakloní, akoby sa chcel na vlastné oči presvedčiť, či si Bendžo nevyvíšľa. Obaja sa rehocú.

Bendžo (číta ďalej): Tej je škoda, inak dedina je všivavá. Je mi zima. Okolo nás sú bažiny, vlhká a žltá zem. Človeče, už odlietajú vtáci... poondiata vojna... nemôžem...

Na chvíľu prestane čítať, potom sa obráti k Linovi.

Bendžo: Nevieť to ďalej prečítať.

Lino: Čo to vykrikovala?

Bendžo zloží list a zastrčí ho do ľavého vrecka uniformy.

Bendžo: Čosi po nemčúrsky, asi peknú prasačinu.

Vychádzajú z lesa. Koruny stromov spúšťajú suché listy. Slnkom prežiarené, svetlé žilky listov akoby pri voľnom páde k zemi postupne tmavli.

Lino: Zahod to, čo sme pošťári?

Z kopca už vidieť dedinu. Je skorý podvečer. Cigán na nich máva slákom.

Cigán: Pohnite, lebo sa nám ujdú iba zvyšky.

Obaja vojaci sa pozapínajú, popravdia si opasky a prstami si prečesú vlasy. Bendžo si narazí čapicu viac do čela.

Lino: To stačí, už si fešák.

*

Svadba.

Za vrchom stola sedí ženích a nevesta s hanblivým výrazom v očiach. Ženích ju pohládza po bruchu. Nevesta mu odtláča ruku. Vedľa sedí ženíchova matka a štyria starí pofajčievajúci chlapi. V kúte lenivo vyhrávajú dvaja cigáni — harmonikár a basista. Basista pozerá von oknom. Pri nohách muzikantov sedia malé deti.

Stôl je skromne prestretý: demižón vína, asi päť fliaš slivovice, zopár koláčov, dve husi. Ženíchova matka sa obráti k dverám a zakričí ponad stôl.

Matka: Jela, prines to rizoto!

Ale Jela je už vo dverách. Je to pekná žena — vysoká, statná, má hrubé, stále vlhké pery. Čierne vlasy má zviazané do uzla. Jej oči sa na všetko pozerajú s akousi vášňou. Nevie sa ináč pozeráť. Kráča pomaly v tesných žltočervených kvetinových šatách, ktoré sú pod ľavou pazuchou rozpárané. Mokrý flak potu jej siaha takmer po pás. Neobzrie sa. Starci ju oblapkávajú. Posledný jej strčí ruku pod roztrhnutý švík. Jela sa trochu zamračí, ale potom sa usmeje a položí misu s rizotom na stôl.

Basista za oknom niečo spozoruje a upozorní na to šepkom aj harmonikára. Obaja pri pohľade do okna prestanú hrať. Aj ostatní svadobčania pozerú cez oblok. Nastane zhon: ženíchova matka začne rýchlo upratovať obrus, jeden zo starcov berie zo stola fľaše so slivovicou, no ženích mu ich vezme a dá ich opať

na stôl. Rukami upokojuje ostatných. Potom sa sklóni pod stôl, akoby niečo hľadal, alebo chcel niečo zdvihnúť. Ženíchova matka kývne na muzikantov, aby hrali ďalej. Muzikanti spustia. Keď sa ženích narovná, dvaja zo starcov mu chcú pomôcť, ale už je neskoro.

Ženích: Nie ... Už to nechajte ...

*

Lino, Bendžo a cigán prechádzajú dedinou. Zabočia z jednej uličky do druhej. Dedina je tichá a prázdna. Akoby sa z nej všetci vysťahovali — aj s dobytkom. Lino nazrie do jedného dvora: je celkom pustý, len okenice sú pootvárané dokorán.

Lino: Kde sú všetci?

Cigán krčí plecami. Počúť vzdialené vyhrávanie basistu a harmonikára.

Cigán: Na svadbe.

Všetci traja idú ďalej. Lino s Bendžom sa opatrničky rozhliadajú po domoch a dvoroch. Vyhrávanie cigánových kumpánov sa približuje.

*

Svadobčania sedia za stolom a stuhnuto očakávajú príchod cigána a vojakov. Nútia sa do veselí. Cigáni poctivo hrajú. Oči všetkých sú upreté na dvere. Ženích sa nakloní a pobožká nevestu, ktorá sa nervózne usmeje a ukáže pritom riedke zuby.

Dvere sa otvoria. Vojaci ostanú stáť na prahu. Cigán prejde miestnosťou do kúta k muzikantom. Basista sa k nemu sklóni a šepce mu do ucha.

Basista: Kde sa táraš, Dežo?

Dežo sa obzrie na svadobčanov.

Cigán: Pardón!

Potom sa obráti späť k basistovi.

Cigán: Mal som takú príhodu ...

Lino a Bendžo stoja mlčky na prahu. A vtedy sa ozve pridusené kašľanie, akoby niekoho napínalo na

zvracanie. Ale nikto zo svadobčanov nekašle. Zvuky vychádzajú spod stola. Jeden zo starcov sa rozkašle. Všetci majú sklopené oči. Ženích pozrie na Jelu, akoby jej dával znamenie. Je ticho. Jela sa obráti najskôr k muzikantom, ktorí začnú ladiť nástroje — a potom sa usmeje na Lina. Pozerá spod hustých čiernych vlasov. Lino si ju zbežne prezrie a opätuje úsmev.

Lino: Vrakút?

Jela prižmúri oči.

Lino: Toto je celý Vrakút?

Prejde pohľadom všetkých hostí.

Lino: Alebo sú všetci na púti?

Jela: O druhých sa nestaráme.

Lino k nej pristúpi a chyť ju za ruku. Jela sa mu vytrhne.

Lino: Si fajnovka?

Nič sa nepohne. Všetci akoby skameneli. Až potom Bendžo odstrčí Lina a urobí dva dlhé kroky do stredy izby. Hodí čiapku na stôl a zareve.

Bendžo: Vykašľať sa na to, Lino! Je prímerie? Je! Tak čo?

Muzikanti spustia tango. Bendžo vezme Jelu za ruku a začne tancovať. Konečne sa usmeje aj ženích: vezme fľašu pálenky, obide stôl a naleje Linovi. Spolu si pripíjajú. Lino si sadne a pozerá na Bendža s Jelou.

Bendžo akoby sto rokov netancoval: rozhadzuje rukami, kope nohami a vyskakuje do výšky. Jela sa smeje. Ženích naleje ďalšiu rundu a Lino sa obráti s prípitkom k neveste. Aj starí chlapi zdvihnú poháre. Nevesta sa škerí a bojzливо pozerá po svojom mužovi.

Spod stola sa začne vyhrabávať akási postava. Je to vojak v sivej uniforme. Nevesta sa ho snaží zatlačiť rukami späť pod stôl, ale vojak sa jej opito pridrža a nechce ju pustiť. Napína ho na vracanie. Cigáni sa pozerajú na tento výjav s otvorenými ústami, no hrajú ešte rýchlejšie a hlasnejšie, aby prehlušili chrapčanie

a kašľanie opitého vojaka. Ženichova matka si prisadne k neveste a spolu zatláčajú vojaka pod stôl. Nevesta ukazuje svoje riedke zuby a smeje sa, akoby sa nič nestalo. Ženích pri nalievaní pálenky preleje. Všetci pozerú na Lina, ktorý zrazu vstane. Ale nič nezbadá. Ide k tanečníkom: odstrčí Bendža, dá mu do rúk plný pohár a preberie mu Jelu.

Lino: Daj si.

Bendžo vypije pohár na jeden dúšok.

Potom prejde k stolu a nechá si hned znovu naliať.

Nevesta vezme zo stola prázdnu fľašu a udrie ňou vojaka pod stolom po hlave. Pri údere zavrie oči.

Ženích sa nadýchne a pripije si s Bendžom. Ale nevypije celý pohár. Pozrie na Jelu.

Jela tancuje s Linom, ktorý ju čoraz pevnejšie pritiska k sebe a pohľadza ju po chrbte. Hlavu si ukladá na jej plece. Jela krátkym pohľadom opätuje ženichove znamenie a vyvracia, zakláňa hlavu.

Lino: Ako sa voláš?

Jela: Jela.

Lino: Máš pekné oči.

Jela: To hovoria všetci ...

Jela sa divo rozosmeje.

Lino: Chceš prachy?

Jela otrčí spodnú peru.

Jela: Už si dlho nemal ženskú, čo?

Ženichova matka pristúpi bližšie k tanečníkom a upravuje Jele dlhé vlasy. Lino ju odoženie.

Okolo Bendža sú deti: hrajú sa mu s výložkami a s puškou. Bendžo im ju vezme, otvorí ju a vyberie z nej náboje, potom ju zaistí. Malý chlapec skúša zalíčiť. Nevládze však pušku udržať. Deti chcú odmontovať ďalekohľad.

Jela sa privinie k Linovi. Ten ju silno pobožká. Jela ho chyť za ruku a vyklznu von dverami.

Harmonikár sa nakloní k Dežovi.

Harmonikár: Je to v suchu.

Dežo zloží husle a utiera si spotené čelo.

Harmonikár: Hraj, je tu ženíchov brat!

Cigán: Kde?

Harmonikár pritlačí bradu a ucho k mechu harmo-
niky a vycerí zuby.

Harmonikár: Pod stolom. Ožratý jak snop.

Cigán: Brat?

Harmonikár: Pripíjali si a ten pod stolom to vykri-
koval.

Cigán: Tak to je vôl a nie brat.

Vojak v sivej uniforme leží dolu tvárou pod stolom,
nos má pritlačený k dlážke. Malé deti mu odtrhnú
z pleca výložku. Behajú s ňou po izbe a bijú sa o ňu.
Nakoniec im ju nevesta vezme.

Bendžo je už poriadne opitý. Zbadá výložku. Po-
hľad sa mu potáca. Skríkne.

Bendžo: Vidím šedé krídlo!

Kolíše sa, vstáva.

Bendžo: Lino!

Chce urobiť krok, ale zakopne o stoličku a spadne
pod stôl. Muzikanti prestanú hrať. Všetci strúpnu, vstá-
vajú a ustúpia k stene. Dívajú sa na stôl. Nikto ani
nemukne.

Svadobčanov zrazu vidieť cez roztancovaný prie-
hľad ďalekohľadu — tri čierne šípky, vyznačujúce
cieľ, lietajú z tváre na tvár, z osoby na osobu, kaž-
dý je chvíľu v strede terča. Po izbe behajú deti
s ďalekohľadom z pušky: jeden z chlapcov si ho drží
pri oku.

Ženích mu ho vezme a strelí mu zaucho. Zaženie
deti do kúta, potom sa osmelí a pozrie pod stôl. Vzá-
pätí sa narovná, kývne na chlapcov.

Nadvihnú stôl.

Na dlážke ležia dvaja vojaci: horeznačky vojak
v sivej uniforme a vedľa neho s hlúpym úsmevom
Bendžo v uniforme modrých. Obaja spia.

Dedinčania ich obstúpia.

*

V šope, na hromade dlhých fúzatých klasov kukuri-
ce, láskajú sa Lino s Jelou.

Vojakov opasok a čiapka sú pohodené pri dverách,
zbrane ležia pri stene. Kabát uniformy má rozopnutý
a Jela mu ho pomaly zoblieka. Lino jej hladká prsia.
Kukuričné klasy sa pod nimi zosúvajú. Jela sa snaží
do nich zaprieť nohami, ale klesajú ešte nižšie. Akoby
spolu zápasili. Jela zakláňa hlavu a hrdlo sa jej napína
do smiechu. Smeje sa.

*

Dedinčania zdvíhajú vojakov z dlážky. Do tichej
vrapy sa primieša odbíjanie hodín: jedenásť. Ženích
vezme Bendžovi opasok s revolverom, druhému voja-
kovi vezmú chlapi nôž a vyzlečú mu uniformu.

Matka: Mali by sme ísť... Hneď teraz...

Ženích: Je tu ešte aj ten druhý.

Matka: Títo sa tak skoro nezobudia.

Nevesta: Nechcela by som byť pri tom.

Chlapi prenášajú oboch vojakov do susednej izby:
cez odchýlené dvere vidieť sedliacku spálňu — holé
posteľe bez perín a matracov. Vojakov položia na prične.

*

Olúpané klasy kukurice sa matne lesknú. V šope je
skoro úplná tma. Jela berie do rúk kukuričné klasy
a z celej sily ich stíska v dlaniach. Potom ich rozhadzu-
je po šope. Prudko dýcha a myká hlavou do strán: jej
dych je hlasnejší ako šuchot kukurice. Lino jej roztrh-
ne šaty na prsiach a ešte vášnivejšie ju bozkáva. Jela
zakláňa hlavu.

Jela (kričí): Ich liebe harte Birne... harte Birne...
liebe... Birne... Birne... ich liebe, ich liebe...

Lino zmeravie. Jela sa pohybuje ešte rýchlejšie
a vášnivejšie. Schytí Lina okolo krku a pritiahne ho

k sebe. Ale Lino ju odstrčí a sadne si. Jela zostane ležať — ruky rozhodene za hlavou. Hlasno dýcha. Zakryje si prsia. Polovicu tváre jej zakrývajú vlasy. Rukou si prejde po bruchu. Lino má hlavu spustenú medzi kolená. Jela sa po chvíli obráti k nemu, útrpne sa pousmeje, potom si sadne a pohryzie ho do ruky.

Jela: Čo je ...

*

Do ranného pološera iba pomaly pribúda svetlo. Bendžo náhle precitne. Sadne si, oprie sa o peľastú posteľ a nechápavo sa obzerá. Z druhej strany postele na neho rovnako nechápavo pozerá druhý vojak. V prítomí si omylom obliekol Bendžov kabát. Bendžo na neho vypleštene pozerá. Vojak cúvne k skrini, leťmo sa usmeje, ale pri pohľade na svoj kabát pri Bendžových nohách opäť zvažnie.

Bendžo zatrasie hlavou, akoby sa chcel prebudiť.

Bendžo: Došlaka ...

Druhý vojak pokročí kúsok dopredu. Rozopína si Bendžov kabát. Hneď sa však zarazí, nehýbe sa — akoby bol v šachu.

Bendžove oči preletia spálňou: hľadá zbraň.

Aj druhý vojak sa splašene obzerá.

Za oknom spálne stoja dvaja starci a pozerajú dnu, ale pri rýchlych pohyboch vojakov od okna odstupia.

Vojaci stoja oproti sebe — každý v opačnom rohu izby. Bendžo sa odrazu rozosmeje.

Druhý vojak sa pridá k jeho smiechu.

*

Lino leží nehybne vedľa Jely a unavene pozerá do ranného okna pod strechou šopy. Jela mu pohládza vlasy a díva sa mu do tváre.

Jela: Škoda ťa ...

Lino zavrie oči a zlostne stisne zuby.

Lino: Čo si to kričala?

Jela: Kedy?

Lino: Nerob sa malá.

Hľadá vo vreckách cigarety. Keď ich nájde, vloží si jednu do úst. Nemôže nájsť zápalky. Jela si kľakne pred neho a vyberie mu cigaretu z úst.

Jela: Ty si niečo počul?

Lino: Čo je to ... harte Birne?

Jela sa lenivo pretiahne a uškrnie sa. Odpovedá zamysleným hlasom.

Jela: Milujem tvrdé hrušky ...

Lino sa rozoženie a udrie ju po tvári.

Lino: Hrušky?

Vstane, nakloní sa k nej a fackuje ju. Jela mlčí. Kukurica pod nimi sa zosúva. Lino do nej kopne, vezme opasok, čiapku, zdvihne zbrane a oblieka si uniformu.

*

Bendžo posunkami ukazuje vojakovi, aby siahol do vrecka kabáta.

Vojak odtiaľ vyberie cigarety a slabo sa usmeje.

Potom obom pripáli.

Za oknom sa nad nimi smejú tváre dedinčanov.

*

Z dvier šopy vyjde Lino, zapáli si cigaretu a pozrie do dvora. Pod oknom stoja dedinčania a cigáni, smejú sa, pozerajú do izby. Na dvore stojí voz so zapriahnutým koňom: medzi rebrinami je už naložený nábytok a periny, na ktorých spia deti. Nevesta so ženíchovou matkou opatrne nakladajú nástenné hodiny. Vtom zbadajú Lina a obe sa zarazia. Smiech stíchnie.

Lino (zareve): Bendžo!

Dedinčania ustúpia od domu. Lino pozrie na ciferník hodín a nervózne zahodí cigaretu.

Lino: Bendžo!

Dedinčania sú už na voze. Cigáni stoja vedľa koňa a dívajú sa na Lina. Zrazu počuť zarinčanie skla, niekoľko tupých úderov a potom pridusené chrčanie.

Lino: Bendžo!

Vytiahne z puzdra revolver. Cigáni sa rozbehnú dolu dvorom. Ženích slabo popoženie koňa. Akoby sa všetci chceli potichu vytratiť. Voz s dedinčanmi sa pohne. Z dvier šopy vyjde Jela — a keď vidí, čo sa deje, pobehe a naskočí zadom do voza.

Lino kopne do dverí domu a opatrne vojde dnu.

*

Izby sú prázdne. Na stenách sa belejú svetlé stopy po obrazoch, ktoré tam ešte večer boli. V izbe, kde bola svadba, je otvorené okno smerom do dediny.

Dvere do spálne sú odchýlené.

Bendžo leží na zemi pod rozbitým oknom. Z obočia mu tečie krv. Cigareta pri jeho tvári dymí na dlážke. Potichu nadáva. Lino ním zatrasie a pomôže mu na nohy.

*

Vyprázdnenou dedinou odchádzajú posledné vozy. Deti spia na perinách. Nevesta zíva od únavy a líha si k nim. Pri Jeliných nohách ukazujú nástenné hodiny trištvrte na šesť.

Jela: Za štvrt hodiny zase začnú ...

Ženích popoženie koňa a voz cvalom opúšťa posledné domy. Jeden zo starcov zloží z hlavy klobúk a mĺkvo sa pozerá k dedine. Potom si odpluje.

*

V priehľade ďalekohľadu pušky je poľná cesta. Kráčajú po nej Lino a Bendžo. Je čisté slnečné ráno. Priehľad sa nehýbe. Iba hrboľatým terénom cesty sa terč posúva z jedného na druhého. O niečom sa rozprávajú, ale vietor odnáša ich slová. Bendžo sa smeje

a doráža na Lina. Vyzvedá, aké to bolo v noci s mladou ženou, s ktorou tancoval. Lino na sebe ukazuje Jeline proporcie. V tých chvíľach má široko rozťahnuté ruky, bezstarostne sa smeje, podobá sa vojenskej spomienkovej fotografii z albumu. Bendžo mu narazí čiapku do čela a Lino sa ho snaží kopnúť. Hrajú sa ako malí chlapi. Ozýva sa blízky zvuk svrčka. Lino chce Bendžovi vybrať z vrecka uniformy list. Bendžo uskakuje. Potom ho sám vyberie a číta. Slová sú nezrozumiteľné, takmer nečujné. Lino kráča kúsok od neho po kraji cesty. Zrazu sa obráti a vytrhne Bendžovi list z ruky.

Priehľad sa strhne. Ozve sa výstrel a Bendžo padá do prachu cesty. Lino sa hodí na zem a strieľa. Ozývajú sa ďalšie výstrely. Nad cestou sa dvíha prach.

Lino ťahá raneného kamaráta do jarku. Obráti ho na chrbát. Bendžova uniforma je na hrudi presiaknutá krvou. Namáhavo dýcha. Lino mu rýchlo rozopína gombíky a roztrhne mu košeľu. Vtom Bendžovi klesne hlava: je mŕtvy.

*

Lino beží lesom. Rozhŕňa vetvy mladých stromov a šialene preskakuje medzi kríkmi. Vysilene a trhano dýcha: jeho dych sa prelína s reálnym zvukom mimo obrazu.

Lino beží.

Kaprál (m. o.): Borvik!

Vojak (m. o.): Tu!

Kaprál (m. o.): Dame!

Vojak (m. o.): Tu!

Lino sa plazí hore kopcom.

Kaprál (m. o.): Vado!

Vojak (m. o.): Tu!

Kaprál (m. o.): Gavan!

Nijaká odpoveď.

Kaprál (m. o.): Gavan! Benjamín Gavan! Krucinál, kde sú tí frajeri Gavan a Puter?

Počuť kroky dobiehajúceho.

Lino (m. o.): Vojak Puter, hlásim príchod!

Lino beží potokom.

Kaprál (m. o.): Čo to má znamenať, človeče?!

Lino (m. o.): Gavan padol.

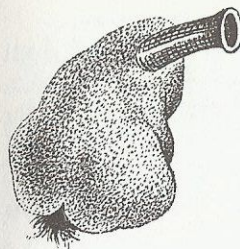
Lino pije vodu z potoka a umýva si spotenú tvár.

Kaprál (m. o.): A vy ste mu dvanásť hodín kopali hrob, nie?!

Počuť zúrčanie lesného potoka. Lino sa v ňom potáca a opäť rozbieha, ale už beží pomalšie.

Kaprál (m. o.): Puter, vy ste blázon! Už pol dňa ste zbeh! Viete, čo to znamená?

Lino zastane, načúva. Slnko mu vysušuje mokré vlasy a tvár. Z diaľky dolieha dunenie paľby, ktorá sa rozrastá a silnie. Na kraji lesa rastie krivá hruška. Zavesí sa do jej suchých konárov a hojdá sa. Pršia z nej suché listy. Hrušky pri jeho nohách sú červivé a hnilé. Zoskočí, zúrivo sa rozbehne, skáče po nich a dupe, až nakoniec vysilene padá.

ZBOKU, ZVONKU, ZĎALEKA

(V. K.)

Bez dlhých rečí: sú tu chlap, jeho sestra, rodičia — a ježibaba. Ďalšou postavou je dom.

Potom je tu miesto, kde sa všetko udialo, lokalita príbehu, zabudnutá samota.

Takže: je aj príbeh.

Všetko poruke a na dlani, ako to už býva, keď sa číta vo vráskach.

Sú tu živly: najmä oheň.

Sú tu aj dve cesty: bývalá štátna hradská so zastávkou autobusu a kľukatá skratka vychodená v tráve neďaleko potoka.

Ba je tu aj dojem z chlapa: vysoký, chudý, čierny.

Sú tu zmienky o jeho cestách do Grécka a Talianska — a ešte akýsi pocit, že naozaj veľa cestoval a že vlastne všade bol, lenže nijaké iné krajiny sa už nespomínajú, z čoho potom vyplýva, že všade je iba Grécko s Talianskom.

Ešte jeden dojem z chlapa: veľmi zručný.

Dva razy sa vyskytuje ten istý úkaz: prvý sneh. A vždy niečo zmizne. Ale to až na konci, najprv sa ježibaba cez sestru dostane k chlapovi — a s ním do domu.

Tu sa začína príbeh: stále bola v kuchyni, rozčapená na drevenej lavici, kde s ňou musel súložiť.

Možno práve v tom je zápletka.

Ďalšia sa hneď pridá: rodičov a sestru vyhnala do stajne.

Takže: klasika.

Dom bol z kameňa a dreva. Sám si všetko naštiepal a narúbal, sám si spravil komín, okresal hranoly, sám si robil nábytok. Vyznal sa vo všetkých remeslách. Na kredenci boli zásuvky z dvoch strán.

Navyše: sám si robil náradie.

Potom ho ježibaba vyhodila do tej istej stajne ako rodičov a sestru.

Na staré kolená išiel do roboty: aby mal penziu.

Padla naňho ťažoba a začal sa opíjať.

Nemal rád špinu.

No chodil aj štvornožky: pil.

Sused ho vždy našiel na hradskej a zobral ho domov: aby nezmrzol.

Stále to isté: klasika.

A teraz tá druhá cesta: skratka. Napadol prvý sneh. Sused odbočil: keby išiel po hradskej, nájde ho, ale nešiel — a chlap zmrzol.

Po roku, lebo zase padal prvý sneh, čo je oveľa presnejšie označenie času ako hocikjaký dátum, začal horieť dom.

A to je všetko.

Sám zmrzol.

Ale dom si zobral ohňom.

Aspoň takto sa to javí zvonku, zboku alebo z diaľky.

Pritom: všade a všetko sú len slová, čo sa spolu s inými opakujú v dlhých rečiach — a niečo im chýba.

ROMÁN NA POKRAČOVANIE

Menovaný žiada, veľmi pekne prosí, ráčte láskavo po prečítaní podať ďalej.

Tak už to chodí.

Keby bolo na pivo, bolo by dobre, keby bolo na dve, bolo by ešte lepšie.

*

Narukoval v roku 1916, mal sedemnást' a pol roka, ako osemnásťročný už bol na fronte — a bol tam až do konca septembra 1918; po návrate domov ostal bez práce.

Túlal sa po meste a kopal do kamienkov.

Ako sa hovorí.

V rokoch 1919 až 1920 sa vyučil za obuvníka.

A v roku 1921 sa zoznámil s manželkou: robila chyžnú u známeho fabrikanta Schrödera.

Spočítané, odčítané: vojna, mier a žena.

Poznala sa s fabrikantovými synmi; boli asi v tých rokoch ako menovaný. A boli to veľkí Nemci. A ešte väčší fajčiari.

Volala sa Gizela. S menovaným nechcela nič mať. Oddala sa mu, až keď bola v druhom stave, len tak narýchlo.

Tak už to býva.

No radšej si ho mal odrezať.

Spočítané, odčítané: bol by na tom lepšie. Ako sa hovorí. Plus a mínus: oveľa lepšie.

*

Dňa 21. októbra 1921 bola mobilizácia, plakala a prosila ho, aby si ju vzal. Menovaného mobilizácia celkom pomiatla, zdalo sa mu, že sa aj tak naspäť nevráti, zľutoval sa nad ňou, ohlásili sa a na druhý deň sa aj zosobášili.

A už sa to začalo.

Zaniesli svedkom dva-tri litre vína, pomaly ich vypili — a keď sa im zbehla taká chvíľa, že sa všetci vzdialili, chcel ju rýchlo pobozkať, ale odvracala líca.

Povedala: „Načo je to?“

Menovaný si od hanby začal čistiť nechty. Už sa o nič nepokúšal, akoby ho zabila, no sám si to zaviniť. Mal si to lepšie spočítať.

Aspoň na tých prstoch.

Medové týždne prežila s mladými pánmi.

Domov chodila až večer, okolo deviatej, smrdela od cigariet — a ešte si spievala. Chovala sa k nemu ako k cudziemu. A nedala príležitosť: na nič.

Ani len na ulicu ho nevypravovala.

A vraj: manželka.

Potom narukoval, odviezli ich vlakom, aj jej písal z Nových Zámkov, odpoveď však nedostal.

Zvykol si: ako sa hovorí.

Tak už to niekedy dopadne, alebo skôr dosadne — a potom len sedí a sedí.

*

Manželka aj po demobilizácii žila s fabrikantovými synmi; nato zutekali do Nemecka.

Blížilo sa leto.

Na nebi bolo plno lastovičiek. Ako pred dažďom. V noci na ňom boli hviezdy, biele na čiernom, cez deň zase lastovičky, čierne na bielom.

Málo zarábal; nemali ani byt, ani nábytok, ani šaty.

Stretol obuvníka Fana, ktorý ho kedysi vyučil — a ten mu povedal, aby išli bývať k nemu, kým si nájdu niečo lepšie.

Spali na jednej železnej posteli.

Manželka priamo odmietla manželskú povinnosť — a tak ju menovaný skopol na zem.

*

Spočítané, odčítané: narodilo sa im dievčatko. Z úst jej vypadal cumlík. Manželka ho vždy buchla po krku a rukou mu ukázala, aby cumlík zdvihol.

Žili bez výmeny slov.

Inokedy položila dievčatko na posteľ a povedala, že skočí do Dunaja; aj hneď odišla.

Obuvníkova žena ho poslala za ňou, že čo bude s dievčatom, že to ešte nevidela.

Menovaný iba prikývol.

A povedal: „Ani ja.“

Manželka sa prechádzala po nábreží Dunaja, rozmyslela si to — a po chvíli sa pobrali domov.

Smútila za Nemcami.

A tak to išlo každý deň.

*

Menovaný videl, že byt len tak ľahko nezoženie, kúpil lístky na vlak — a odišli za jej matkou do Uhorskej Vsi, lenže tá im povedala, že nebude ležať pod posteľou ani so sliepkami v kuríne.

Tak už to niekedy vypáli.

Vybral sa za holičom a spýtal sa, či náhodou nevie o nejakej izbe — a holič hneď vedel: mal ju za holičstvom.

Akoby tam na nich čakala; obzrel si ju, dohodol sa na cene a mohli sa sťahovať.

Holičstvo bolo v strede dediny: brána ako v meste, po okolí predajne, žandári a pohostinstvo, aj notár so zubárom, všetko pekne nablízku.

Vrátil sa do dvora — a manželka bola fuč.
Našla si vlastnú izbu na samom konci dediny.
Zavrel nad tým oči: ako sa hovorí.

Chodil za ňou iba v nedeľu, nosil jej peniaze, ale ani na pozdrav mu neodpovedala. Prijala ho vždy chladne. No pritom si spievala.

Dievčatko mohlo mať pol roka: kládla si ho vedľa seba do postele, aby sa k nej nedostal a nemohol rajtovať.

Tak to volala: rajtovať.

Začiatkom jesene mu veľmi bojzливо povedala, skoro ani nedýchala, že je v druhom stave.

Plus a mínus: nerajtoval najmenej pol roka.

Skoro sa mu rozum zastavil.

Holič mu povedal, že má v Bratislave doktora, ktorý by určite pomohol, no nechcela k nemu ísť.

Nakoniec ju prehovoril.

*

A zrazu mal šťastie: behom týždňa zohnal byt a potom aj robotu.

Dva mesiace spal na slamníku, namiesto večere pil iba čaj s citrónom, šetril na nábytok, no len čo sa nastahovali, začal k nim chodiť akýsi Nemec, akýsi Franz Deckel.

Vraj: jej známy.

Onedlho bola tam, kde predtým: v druhom stave.

Aj na to musel pracovať.

Počas celého manželstva dával pozor — a predsa musel platiť za päť alebo šesť potratov.

Možno aj za sedem.

*

Pohádal sa s hrdličkami a vynadal holubom. Špinili mu na hlavu. Trvalo to vyše týždňa, možno desať dní, len čo niekam išiel, hneď mal odznak na čele.

Hovorí sa: šťastie.

Ale menovaný dostal TBC a musel sa šetriť.

Tak už to niekedy vypáli.

Aj holuby v meste mávajú dosť často tuberu.

Manželka sa nahnevala: „Prečo si sa nestal farárom?“ A dodala: „Ty obyčajný obuvník!“

Slováci boli pre ňu iba hlúpi Slováci, Maďari zase cigánsky národ, len Nemec bol človek.

Na vyčistenom saku ostali po vtáčom truse biele stopy: ako od kriedy.

Topánky: to isté.

Chodievali na nedeľné prechádzky, celá rodina, ale buď sa hnala popredu, alebo sa vliekla za ním, len aby sa ho nemusela držať pod pazuchou; o tom nechcela ani počuť. A nikdy ho nevolala menom.

Vždy mu hovorila iba: „Ty.“

Manželským povinnostiam sa aj ďalej vyhýbala: oddala sa iba vtedy, keď sa tomu už nijako nemohla vyhnúť, aj to iba v behu, pričom tvár si zakrývala poduškou, aby ju nemohol pobožkať.

A zase ho trafil holub.

A zase na čelo.

A vraj: šťastie.

Radšej si tú hlavu mohol odrezat', bol by na tom lepšie, oveľa lepšie, mal by od všetkého pokoj.

*

Spočítané, odčítané: po dievčatku prišiel syn, možno dokonca aj vlastný, potajomky skúmal jeho tvár.

A takisto potajomky si raz kúpil atlas vtákov.

Syn mal pehy: ako vtáčie vajíčka.

*

Menovaný prestal fajčiť.

Pracoval vo svojej dielni, mohol si zarobiť, koľko chcel, ale manželka sa hnevala, že je stále doma.

Ako sa hovorí: pílila mu uši.

A tak išiel do fabriky.

Manželka behala k Deckelovcom; vedela aj to, koľko Deckel zarába, nič iné ju nebavilo.

To bolo: Franz sem, to bolo: Franz tam.

Tlačiarenský odbor dobre platia.

Ale jednu výhodu to predsa malo: Deckelova žena chodila do práce — a tak aj menovaný povedal manželke, aby išla pracovať, že jej niečo nájde.

Tvárila sa ako na nedeľnej prechádzke, keď chcel, aby sa ho držala pod pazuchou: ani počuť. Nevydala sa preto, aby pracovala, ako by to vyzeralo, čo si o nej myslí.

Menovaný znovu ochorel a musel ísť trikrát do Tatier: do sanatória vo Vyšných Hágoch.

Iba bez roboty mával čisté nechty.

Nakoniec sa zamestnala v továrni. Pomohol im poštár. Po polročnom vyčkávaní ju vzali do Dynamitky. No peniaze od nej nikdy nevidel. Odkladala si ich: sypila.

Hovorila: „Šetrím.“

Šetrila aj s masťou, v ktorej vysmázala mäso na nedeľný obed, ale najprv rybacinu, takže mäso malo rybiu chuť.

Nato mu podala jed.

*

Ako to už býva: najprv zomieral, potom sa mu zdalo, že naozaj zomrie, videl všetkých svätých — a s nimi aj krdle vtákov, čo lietajú okolo ich hláv.

Dcéрка plakala, že otecko zomrie, no manželka povedala, že každý raz musí zomrieť.

A ešte sa pritom prechádzala. A ešte si pritom spievala.

Plus a mínus: nezomrel.

Možno to bolo to šťastie od vtákov: tie odznaky na čele a na čiernom saku.

Ale po nejakom čase cítil, že ho bolí srdce, akoby sa náhle zmenil tlak a vo vzduchu nebolo dosť kyslíka.

Hučalo mu v hlave; strácal dych.

Šumelo v ňom ako v lese.

Vypil kávu z plechového hrnčeka — a na jeho dne našiel poskrúcané korenky.

Spýtal sa jej: „Čo to je?“

Bez slova mu vzala hrnček a vyliala zvyšok kávy do vedra pod umývadlom — a odtiaľ von do kanála.

Práve vtedy prišiel na to, že aj predtým mu podala jed, no zľakla sa sama seba a zvolila inú taktiku.

Takú obyčajnú: že sa rozvedie.

No zároveň prešibanú: že chorého chlapa nepotrebuje, že ho bude prenasledovať, kým nezdochne, alebo neutecie z domu, že dcéru si nechá, že chlapca si môže vziať, že ho nikdy nemala rada, že je iba jej podnájomník.

Opil sa a nadával jej; mal všetkého dosť.

Šumel ako šumienka.

*

Ale to bol iba začiatok: manželka sa s Deckelom dohodla, že ho dajú do blázince, nachystali naňho plán.

Menovaný sa mal znovu opiť, čo aj spravil, pohádat sa s manželkou, čo takisto spravil, dcérka mala revať — a Deckel sa pridala s krikom, že je blázon, ktorý patrí do cvokárne, zavolajte policajta, kým nebude neskoro.

Aj volali; ale policajt neprišiel.

Na druhý deň mu dcérka povedala, ako jej kázali, že má revať — a už dopredu si všetko pripravili tak, aby to vyzeralo, že chcel do nej hodiť horiacu lampu.

Spočítané, odčítané: podal žiadosť o rozvod.

A potom sa odsťahoval.

Mal všetkého dosť.

No vždy vedel, čo sa patrí — a tak jej dobrovoľne platil na deti. Posielal jej 50 korún týždenne. Vždy

v sobotu po ne prišla dcérka so synom. Pridal im aj na zmrzlinu. Alebo ich zobral do kina.

Plus a mínus: mal sa lepšie.

Ako sa hovorí.

Pomaly prestával piť.

Aj ich rozvodové konanie bolo v plnom behu.

Nato doletela manželka a triasla ním, aby sa vrátil spať, aby sa vrátil, aby sa znovu vrátil spať. Hrala divadlo a robila cirkus. Vynadala domácej, že mu dala byt, potom zbehla do dielne, uchmatla zvršky topánok, aby mu ich na ulici mohla hádzať do hlavy a ešte aj po nich dupať.

O dva dni: to isté.

A ešte raz; do tretice.

Stratil všetkých zákazníkov — a bol tam, kde predtým: na nule.

No možno aj na dvoch nulách.

A vraj: šťastie.

*

Mohol kopať do kameňkov. Ako sa hovorí. Namiesto toho počítal lastovičky na elektrických drôtoch — a len podľa toho vedel, že je september.

Odleteli do Afriky.

Menovaný by najradšej sadol na krídla a odletel s nimi: aspoň do nového bytu. Ale nemal dosť peňazí ani na nájomné. Ba ani len na pivo.

Tak už to býva.

Nakoniec ich rozviedli.

Mal to čierne na bielom — a mohol si písať, lenže trvalo to osem rokov, pretahovalo sa to, nemalo to konca.

Medzitým sa dvakrát presťahoval a našiel si prácu v pekárni; po večeroch opravoval topánky.

A kúpil si staré rádio. A neskôr aj kanárika. Stal sa z neho vtáčkar.

A mal pokoj.

*

A znovu platil na deti. A s nikým si nezačínal. A chodil na dlhé prechádzky.

A kúpil si novú posteľ.

A varil si bezmäsitú večere. A pil čaj s citrónom.

A čistil si nechty.

A sedával pri okne. A počúval rádio.

A učil sa písať ako kanárik.

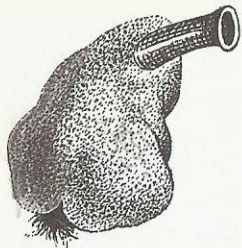
A občas sa spolu rozprávali.

A kúpil mu samičku.

A mal aj na pivo. A mal aj na dve.

A nebolo oveľa lepšie.

A pošlite ďalej.

NA VINE JE VÍNO

(rozprávka)

Cha-cha!

Drevorubač prišiel do hory, oprel pílu o strom, vedľa sekery — a pekne jej hovorí: „Píla, píla, ty si píla, teraz budem ja!“

A vytiahol fľašku, sestru a sestričku všetkých flášiek, fľašu vína, lebo bola zima — a už bolo po práci.

„Sú dva gombíky!“ kričal drevorubač do hory a zľakol sa hadej kože, čo tam v kriku zhodil had, nočná mora s korunkou, kúsok pravdy z rozprávky. „Stlačím prvý, hneď som v šenku! Stlačím druhý, hneď som venku!“

Cha-cha!

A už znovu kričal: „Ten prvý gombík je dobrý, ale ten druhý musíme zrušiť! A tento les vyrúbem!“

Potom zašiel za najbližší strom; odskočil si. Zamyslene pozoroval svoj teplučký moč.

A trochu sa lutoval: „Nech sa kukám, ako kukám, ja mám ten moč čistý ako kryštál! Ale keď si nedám dve-tri deci, hneď sa mi zakalí!“

Cha-cha!

No, čo, pomaly treba ísť domov.

Už len pár posledných kvapiek.

Pretože: „Z kvapiek je more a z halierov milióny!“

Iba tak môže byť človek bohatý.

A mať v hlave — hviezdičky.

Zaspieval si: „Vínko, vejdi do života mého, neuškodz, do krípy neuhodz! Šťasnú cestu ti vinšujem!“

Vyšiel z hory — a hneď blúdil, lebo rovná cesta je len taká, ktorá obchádza víno.

Pomaly sa zotmelo.

Noc voňala ako tma vo vychladnutej peci.

Blúdil, blúdil, až nakoniec stretol susedu, starú vranu, ktorú potme nespoznal.

Spýtal sa jej: „Neviete, dušo kresťanská, kde tu býva drevorubač Trň?“

Suseda sa zľakla.

No potom ho okríkla: „Veď vy ste drevorubač Trň!“

„To viem, ty teľa Kristovo, ale neviem, kde bývam!“

Rozžialil sa; začalo mu kvapkať z nosa.

Odvtedy ubehlo veľa dní.

Drevorubačom s opitými pílamami už odzvonili.

Ach-ach!

TIGER

Stará pani Hollá si zabudla kľúče od bytu. Visia v zámke na dverách: zabudla ich vytiahnuť a strčiť do tašky. Tá je z voskového plátna: nič z nej nevytečie. Aj keby sa rozlialo. Aj tak nevytečie. Vrátila sa do výťahu, čo bolo zlé znamenie, každým krokom väčšie, škoda slov. Inokedy si vždy odpľula, aj keď iba jemne, ako sa na starú paniu patrí, aby zlé znamenie odplašila: raz, dva razy, tri razy. Ale aj na to akosi zabudla. A už je to tu: výťah nepremáva. Dve poschodia peši — a dve späť, spolu štyri, uvidí sa, čo jej na to povie koleno.

Na prvom schode: nič. Na druhom: takisto. Uľavilo sa jej, lebo aj ostatné schody ju pustili ďalej, už sa bála, že ostane trčať doma — bez novín a bez jogurtu, bez jej ranných radostí. V kolene akoby mala teplý olej. Mohla naň aj zabudnúť. To aj spravila. A to nemala. V hlave sa jej uvoľnilo miesto — a namiesto strachu začítala pach mačacích štaniek, stúpajúci od prízemí až po piate poschodie. Stará pani Hollá stisla pery. Hanbila sa. Ale v naliehavých prípadoch sa nekašlala a vedela použiť aj škaredé slovo. Aj keď sa hanbila. Napríklad: tie šfanky.

Pred polrokom sa do bytu na prízemí nastahovali noví nájomníci: rodina kuriča. A s nimi päť mačiek. Odvtedy dom smrdel. Darmo sa sťažovali: nič nepomáhalo. Stará pani Hollá sa kuriča bála. Na každého

iba nakričal: radšej sa mu vždy vyhla. Iba raz si dovolila zaklopať na jeho dvere, ticho a jemne, ako sa na starú paniu patrí — a poprosiť, aby pred dverami výťahu utreli páchnucu mláčku. Presne tak to povedala: páchnucu mláčku. Odvtedy ju kurič neznášal: zazeral a gánil. Odvtedy začala používať to škaredé slovo: šfanky. Odvtedy sa kuriča bála.

Blížila sa k jeho bytu. Už len tri alebo štyri schody. Pach silnie. A pod ľavou rukou sa jej chveje zábradlie. Alebo skôr naopak: chveje sa jej ruka na zábradlí. A na druhej strane tela sa jej chveje taška z voskového plátna. Takže sa jej chveje aj druhá ruka.

Veď má prečo: dvere sa otvoria — a vychádza kurič. Za ním sa vynorí veľký kocúr a zabľyska očami.

Stará pani Hollá zastala.

Pozbierala všetky sily. A poslednú odvahu. Nič iné jej ani neostávalo: kĺb v kolene opäť bolestivo zavzgal. Z kuriča sa parilo: akoby mu pod šatami tlela koža. Možno sa práve osprchoval. A možno páchol rovnako ako jeho mačky: možno práve od neho páchol celý dom.

Zastal a zagánil — a potom si ešte odpľul.

Kocúr za jeho chrptom rástol a menil sa na tigra. Skočil na starú pani Hollú.

Ale tá ho predbehla: zrazu bol tiger v nej.

Kuričovi to viditeľne vyrazilo dych. Pritlačil sa na stenu a rozťahal ruky. Postupne sa strácal, pričom skláňal hlavu, bál sa zdvihnúť viečka.

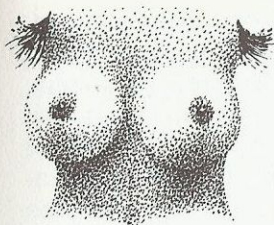
Nakoniec splynul so stenou.

Alebo sa vrátil do bytu. Za dverami sa ozvalo fahavé zamňaučanie: takto prosia mačky.

Stará pani Hollá prešla posledné dva schody ako baletka: po špičkách.

Vonku ju oslnil jas čistého vzduchu po daždi. Všetko sa márnivo lesklo: strechy domov, asphaltové chodníky, hrubé sklá vo výkladoch, ba ešte aj kontajner na

odpadky. Zdvihla ruku, aby si ňou zaclonila oči a z jej tieňa lepšie videla: už sa jej nechvela. No ešte predtým zistila, že sa celá spotila, že sa hreje vo vlastnom teple. To sa jej už dávno nestalo. Potom nenápadne kýchla. A znovu sa rozhladla: všade okolo nej sa páрили hravé a usmievavé tigre.

MAPKA NEZNÁMEHO POBREŽIA

Plavčík Piťo nosil bielu šiltovku s nápisom BAY-WATCH. A na očiach tmavé okuliare. V nich sa odrážala plaváreň, niekedy aj nebo nad ňou, topole pri ceste, pletivový plot: celý prázdninový svet. Okrem toho nosil už len biele trenírky — a na krku pišťalku.

Vysoko na stožiaroch sa trepotala vlajka. Ale vo vánku sa iba vlnila. Piťo sníval o mori.

Mal by motorový čln. Na ňom by sa kízal v plytkej vode zálivu, potom by vyrazil na more, kde by poskakoval po hrebeňoch vln, predbiehal by čajky, pričom voda by sa v slnku menila na spršky plné ohňostrojov svetla a dúhových farbičiek. V šere pod ním by tajomne spalo a blikalo morské dno. Nakoniec by zakotvil. Natiahol by si potápačské okuliare, zhlboka by sa nadýchol a skočil by do vody. Telo by mu svetielkovalo drobnými korálikmi vzduchu. A už by sa pred ním mihli chvosty rýb; plával by na konci zvedavého a plachého krdla, ktorý by ho lákal čoraz hlbšie, až by sa prstami dotkol hodvábného piesku. Na útese z vápencových skál by ho chceli pichnúť ježovky. A hneď nato by sa musel vyhnúť medúze. A v najtmavšej diere by číhala chobotnica. Ba možno aj muréna. Okolo by bolo ticho. A vysoko nad ním by ho vyčkávalo slnko a vzduch plný soli.

Ale slnko ho čakalo aj na plavárni, nemohol sa sťažovať, prišlo každý deň.

A s ním len tá istá robota: umyť detský bazén, skontrolovať sprchy, vyzbierať papiere okolo drevených ležadiel — a to všetko ešte pred otvorením, potom sedieť pri stolíku s veľkým slnečníkom, žmúriť spoza okuliarov, striehnuť na chalanov, aby neskákali z mostíka, obchádzať okolo bazéna, tváriť sa primerane nevšímavo a zároveň dôležito, občas na niekoho zapísať, prípadne si sadnúť na obrubu bazéna, chrbtom sa oprieť o jeden zo štartovacích blokov a lenivo spustiť nohu do vody, aby sa cez ňu ochladilo aj ostatné telo. No takéto chladič iba málokedy pomohol. Musel si zložiť čiapku, niekedy aj okuliare — a strčil sa pod ľadovú vodu zo sprchy. Do bazéna nechodil: bývala v ňom tlačienica, hlava na hlave, akoby sa na hladine hojdali korkové zátky, ale predovšetkým, stratil by potrebný prehľad, čo by sa mu nemuselo vyplatiť.

Sadol si pod slnečník, podoprel si bradu a už opäť sníval: tentoraz o Nadine.

Piňo ju naposledy videl predvčerom, naozaj dosť dávno, aby sa z tých hodín alebo skôr minút, ktoré mu už navždy utiekli, stala celá večnosť — a odvtedy márne čakal, že mu zavolá. Dával jej ďalšiu a ďalšiu šancu na vytočenie čísla 435214, čím by sa minúty znovu stali minútami, lebo odvčera z nich boli ihly, ktoré mu robili dierky do duše; čím dlhšie mu nevolala, tým väčšmi ho pichali. To boli jej výrazy: robiť dierky do duše. Mala šancu — a tie mala najradšej, lenže nevolala a nevolala, až napokon šancu stratila: tak jej treba. Hrávala basketbal a vedela utiecť po krídle, kde sa len tak mihali jej samohrajky, ako hovorila adidaskám, potom vnikla pod kôš, oklamala obranu — a už bola v šanci. Zapichla sa do vzduchu a hodila loptu do koša. Sama si vždy zatlieskala. A už sa vracala späť, tou istou cestičkou vedľa čiar a tým istým behom, vláčnym a zároveň rýchlym, pri ktorom sa jej akosi ľahodne a ľadne vystierali kolená, až sa

z toho všetkým, ale najmä Piňovi robili kruhy pod očami, vlastne pred očami. Od tleskania ho svrbeli dlane. Z času na čas sa na neho letmo usmiala.

Tento sen bol iný ako sen o mori; tento sen bol o neznámej pevnine.

Veď sa to aj rýmovalo: Nadina a pevnina.

Po večeroch ho svrbeli ruky práve od jej dlaní, ani pritom nemuseli tleskať — a ešte väčšmi ho svrbeli potom, keď sa v tme pod gaštanom, neďaleko ich domu, prestali dotýkať a lámať si prsty, aby ju vzápätí mohol hladkať na pleciach, odkiaľ to bol iba kúsok na chrbát, na jej vtáčie lopatky — a rovnaký kúsok na opačnú stranu, kam ho púšťala oveľa zriedkavejšie, obyčajne vtedy, keď sa jej lopatky premenili na ozajstné krídla a ich prudké mávanie na splašený tlkot srdca pod jeho rukami. Nakoniec ho aj tak vždy svrbieval nos. Piňove ruky chodili po jej tele na prechádzky: niekde ho pustila, otvorila bránku, dovolila prejsť, no na iných miestach ostával pred dverami a márne tam zvonil. A zvonil poriadne: veď mal cengáč. Z týchto výskumných ciest si v duchu robil mapky jej tela. Vlastne všade ho pustila, najmä jeho ľavej ruke, ktorú mal ešte nešikovnejšiu ako pravú, časom nebránila, aby išla nižšie a nižšie, až nakoniec dobyla južný pól, najteplejšiu bodku sveta. Napriek tomu: pri svojich prieskumoch ostával na pobreží; rád by prenikol do vnútrozemia a poriadne zazvonil. Pre istotu trochu ubral: poriadne ako poriadne, možno iba tichučko a krátko, ale o to naliehavejšie a častejšie. Zdalo sa mu, že už to musia urobiť, že už je najvyšší čas. Nadine sa zase zdalo, že nič nemusí — a s tým časom to videla celkom ináč: času dosť.

Piňo jej už týždeň hovoril: „Musíme!“ A Nadina mu už týždeň hovorila: „Ešte nie si môj.“

To boli jej výrazy: ešte nie si môj. A to bolo zase Piňovo: našťavať sa a odísť — a potom len márne čakať, že mu zavolá, alebo ešte lepšie, príde za ním na pla-

váreň. Mala aj takúto šancu — a tie mala najradšej; nemala by ju len tak zmárniť. Piťo by jej príchod ocenil, tým by sa vlastne obaja dostali do šance, trochu inej ako v basketbale, no oveľa lepšej, lebo aj bez strelby na kôš by to bola remíza. Mohli by si navzájom zatlieskať. Ale v basketbale nemôžu byť remízy, stretnutia sa predlžujú, až kým niekto nevyhrá — a práve v tom by bola Piťova ďalšia šanca.

Pri poslednej obchôdzke bazéna všetko domyslel: spojil sen o mori so snom o Nadine.

Vzal by ju na motorový čln; potom by oblúkom rezal vodu zálivu, stíchnutú a hladkú, hnali by sa na more. Zaradil by najvyššiu rýchlosť. Namiesto vlín by sa mu pred očami vlnili Nadinine vlasy. Objednal by pre nich aj parádny západ slnka, aspoň na hodinu, aby mali primerané osvetlenie, niečo medzi oranžovou a zlatistou farbou, ktorá by zvýraznila jeho opálené svaly — a neskôr by na ňom rozsvietila pás po vyzlečených trenírkach. Nadina by mala dva pásiky: jeden hore, ozdobený slniečkami, druhý dolu, pásmo snehu nad horúcim južným pólom. A aby jej predviedol, že je chlap ako sa patrí, opäť by nohami skočil do trenírok a zachránil posádku rybárskeho člna, ktorý by sa neďaleko nich potápal v beznádejnej samote. Mlčal by — a ešte raz by mlčal; až na brehu by sa dočkal odmeny. Patril by len jej — a nikomu inému: pomaly by vnikal do jej vnútrozemia a vyzváňal na poplach. Vlastne na ich slávu.

Deň sa minul ako drobné peniaze, za ktoré si po celý deň kupoval chladené minerálky, aby celkom nevyšchol.

Na plavárni už nebolo ani nohy. Piťo chodil medzi kríkmí, ovieval sa bielou šiltovkou s nápisom BAY-WATCH a odháňal komáre. Zbieral stratené a zabudnuté veci: vlhký uterák, perleťovú náušnicu a kľúč na mosadznom krúžku. Možno si ich zajtra niekto vyzdvihne.

Vtom ju videl prichádzať. Za pletivovým plotom akoby z jedného drôteného oka do druhého preskakoval hodváb letných šiat, plných vzduchu a jej rýchlej chôdze, fialová stužka vo vlasoch. Vlajka na stožiarí dávno spala. Piťovi stuhli všetky svaly; potreboval by aspoň hlt minerálky. Už to bolo jasné: už aj pre ňu bol najvyšší čas. Už to bolo jasné ako facka: Piťo sa dostával do šance.

Tak si to vždy predstavoval.

No vzápätí zbadal malú kôpku šiat, vlastne iba detské trenírky a tričko, pri nich šnurovacie tenisky, veľkosť číslo tri alebo štyri, uložené veľmi starostlivo pri kriku, spolu s malým chlebníkom, presne takú kôpku, bez akej sa nedá odísť z nijakej plavárne na svete.

Nadina sa usmiala a zrazu mu zakývala.

Piťo bežal k bazénu.

Mal jedinú šancu: odraziť sa z najbližšieho štartovacieho bloku, nadýchnuť sa ústami, zavrieť oči a napäto čakať, či ho prvý dotyk vody zobudí.

PREDĽŽENIE

(J. J.)

Na vine bol televízny prenos. Alebo únava. Ako sa to vezme. Usporiadatelia nepovolili priame vysielanie, báli sa, že príde málo divákov, pričom nešlo o peniaze, tie by televízia zaplatila, ale domáce mužstvo potrebovalo vyhrať, hralo o záchranu v najvyššej hokejovej súťaži — a bez obecenstva by sa hráči nedostali do tempa. Napokon sa dohodli na zázname: televízia stretnutie nasníma a odvysiela ho v neskorších hodinách.

Brankárovi Edovi Masnému to bolo fuk.

Potrebovali vyhrať, ináč vypadnú a bude po paráde, môžu si ísť písať, alebo sa pôjdu pást.

Začali dobre, mali prvú šancu, vzápätí aj druhú, štadión sklamane zahučal, ale po desiatich minútach prehrávali 0:2 a na konci druhej tretiny dostali ďalší gól, až potom sa karta obrátila, znížili na 1:3, keď sa Edo nehral s pukom, ale hneď po zachytení ho rozohral do útoku, takže vlastne prihral na gól — a od tej chvíle začal robiť zázraky, vychytil hosťom všetky strely na bránu, akoby zrazu vedel, že nemôže dostať gól, potom asi minútu pred koncom vyrovnali na 3:3 a hneď v prvej alebo druhej minúte predĺženia dali aj víťazný gól. V tej chvíli Eda opustili sily. Už na konci poslednej tretiny si myslel, že stretnutie nedochytá, prenikla ho akási zničujúca únava, niečo také ešte nezažil, presiakla ho ako pot, ktorý sa dal žmýkať z jeho výstroja a dresu s velikánskym číslom 1. Spolu-

hráči ho vyniesli na ramenách, čo bola jeho záchrana, sám by do kabíny nedošiel.

Vzápätí vypukli oslavy. Edo sedel na lavičke a chabo sa usmieval; z únavy celého tela sa postupne stala narkóza. Svetlo v kabíne akoby malo modrú príchuf. Nie odtieň: príchuf. Už to bolo čudné, ale najčudnejšie bolo, že sa mu z plafóna premiestnilo na koniec nosa, odkiaľ sa mu odrážalo do očí a zároveň aj na špicu jazyka, ktorou jasne rozoznával jeho oceľovú chuť. Okolo ručali ostatní hráči, pili šampanské, motalo sa tam plno ľudí — a všetci do jedného ťkli Eda po ramenách, objímali ho a bozkávali, nemalo to konca.

Edovi ubúdali sily; ešte stále sa menili na pot a na unavený tlkot srdca v pulzujúcej žile na zápästí. Znovu sa chabo usmial: ešte žil.

Vtom si k nemu prisadol novinár z týždenníka TIP, taký frkan, možno mladší ako Edo, vytiahol z náprsného vrecka nahrávač a začal ho spovedať. Teda: chcel. Vypytoval sa ho, ako sa mu chytalo, ako prežíval tú drámu na ľade, ako je spokojný so svojim výkonom, čo hovorí na ostatných spoluhráčov — a napokon, aby mu povedal o hre brankára aj niečo všeobecnejšie, čo si o nej myslí, veď po takomto výkone ho asi nominujú aj do národného mužstva a pôjde na majstrovstvá sveta, ktoré sa začnú na budúci mesiac vo Fínsku.

Edo Masný zavrel oči a po chvíli sa naozaj rozhovorel, pričom mu ani trochu neprekážalo, že v krikú a speve ostatných hráčov, trénerov a funkcionárov nepočuje vlastný hlas.

Hokejový brankár sa ukrýva za maskou, takže nikto vlastne nevidí, ako prežíva boj na ľade. Alebo neprežíva: ani to však nikto nevidí. Na ostatných hráčov môže tréner pokrikovať, že sa ulievajú a flákajú, že sa iba korčuľujú a nehrajú hokej, môže im nadávať, že sú zdochliny, lebo vidí každucký ich

pohyb — a navyše: vidí im aj do tváří. Na brankára nemá. Práve na tvár sa premieta úsilie ostatných častí tela, vydarená alebo nevydarená kľučka, prechod do úniku, narazenie na mantinel alebo pichnutie hokejkou.

Novinár prikývol, či skôr dodal, že pri televíznych prenosoch to vidia aj televízni diváci, často lepšie ako ľudia v hľadisku, ale najlepšie zo všetkých vidí na hru aj tak hokejový brankár, hlavne preto, že je po celý čas na ľade, zasahuje do akcií, diriguje spoluhráčov a je v každom mužstve kľúčovou postavou, lebo hokej sa hrá pri bránkach.

Edo s ním nesúhlasil: je to trochu ináč. Brankár vidí, musí vidieť, ale nevníma. Dlhoročným tréningom a hrou v ťažkých súťažiach, najmä v prvej lige, brankárovi oči od prvej do záverečnej sirény sledujú len puk, jeho pohyb po ľade a vo vzduchu, čierny kotúč z gumy, ktorý okolo neho lieta vyše stokilometrovou rýchlosťou. Brankár si neuvedomuje, že niekto puk prihrá, že ho priťukol k svojmu spoluhráčovi, alebo s ním obišiel obrancu, nemá na to čas, vníma iba kĺzanie a rýchlosť tejto čiernej bodky, tvrdej ako kameň, jej dunenie na mantineloch, zvonenie na žrdkach brány, ale predovšetkým tupý úder, keď mu zrazu znehybnie v lapačke — a rozhodca preruší hru. Brankár vníma iba toto prerušenie a s ním mučivý strach, či puk, ktorý nezachytil, nenapína sieť za jeho chrbtom. Po prerušení sa už nehra. O hre brankár nevie skoro nič; nemôže sa z nej tešiť ani na ňu nadávať, hra je v ňom ako program počítača, ktorý sa nedá vychutnať — a keby sa aj dal, asi by mal oceľovú chuť, čo je odporné a hnusné, najmä na konci jazyka vo vyschnutých ústach.

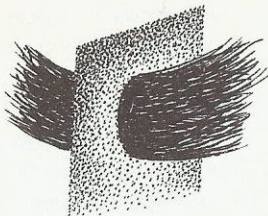
Z hry ostane iba únava.

Nato sa Edovi zazdalo, že sa krik v kabíne akýmsi zvukovým skokom medzi výdychom a nádychom premenil na absolútne ticho; akoby ho zhltol ventilátor

v rohu miestnosti. Obzrel sa. Novinár zmizol. A namiesto vlastného hlasu počul, ako niekto naliehavo volá, aby sem priniesli nosidlá a zabehli po lekára, nech sa pohnú, preboha, kým nebude neskoro.

Ale ešte predtým sa dosypal tajomník ich klubu, za ním dvaja bledí ľudia z televízie, mali modré uši, čo Eda dosť rozosmialo — a vysvitlo, že bol pokazený záznam, nemajú čo vysielat', pritom ľudia na to čakajú, vyzvávajú do redakcie, nemôžu si dovoliť, aby im stretnutie neukázali, pochopte to, je len jedno riešenie, znovu hrať a zopakovať výsledok 4:3 po predĺžení normálneho hracieho času. Televízia to zaplatí: má z čoho, lebo dnes je hokej televízny šport, tečú z neho peniaze, podobne ako z tenisu alebo golfu, zarábajú na reklamách, všetko zaplatia, ba ešte aj priplatia. Edovi sa z toho zakrútila hlava. Presne toto si vždy želal: bude stáť v bráne, okolo bude lietať a splašene poskakovať puk, ale všetko bude jasné, nemusí sa báť, stane sa len to, čo sa stalo, dostane tri góly, nič viac, všetky ostatné strely skončia v jeho lapačke, alebo sa vyhnú bráne, konečne uvidí hru, konečne ju vychutná, konečne sa bude dívať na hokej.

Zaryčanie rozhodcovej píšťalky akoby sa šmyklo po ľade a vklzlo mu rovno do mozgu.

SPOLUŽIACI

V pondelok ráno, skrehnutý a uzimžený, bežal znovu do školy. Z gaštanov padalo lístie. Na chodníku sa rozpili škvrnny z námrazy a na mlákach vedľa cesty pukal tenký ľad. Za plotom spal cintorín. V sobotu a v nedeľu tadeto nikdy nechodil, viedla tade iba cesta do školy, tých 421 krokov, ako ich raz spočítal.

Počas dvoch dní voľna mu vždy vyfúčali z hlavy, pritom každá maličkosť, ktorú videl, bola zároveň aj spomienkou na to, ako ich tu videl včera, predvčerom alebo pred rokmi.

Napríklad: stĺpy pouličného osvetlenia, mriežkovane kryty kanálov, ošarpané kríky s dozretými bobuľami, na ktorých sa pásli vrabce, rad garáží, popraskaný asfalt na basketbalovom ihrisku, škrupiny z orechov, tri krpaté borovice alebo dávno zabudnutý plynojem, obľý hrniec z plechu, učupený za domami ako praveký zver bez chlпов.

Opäť stretol zopár známych, medzi nimi aj dlhého suseda, ktorého stretával každý deň, takisto jeho psa, jazvečíka Axela, ktorý by mohol byť jeho syn — tak sa podobali. Odzdravil mu. Zdvihol klobúk; mal už sivé vlasy.

Volal na psa — a zároveň na seba: „Axel, tam nejdeme, Axel, sem poď, sem ideme!“ A vzápätí prosebným hlasom: „Poď, Axel, ideme domov!“

Spolužiakov nestretol.

Do triedy prišiel prvý a sadol si do svojej lavice.

Aj v škole sa všetko opakovalo: lizáky na oknách, zaprášené kvetináče, prázdne nástenky, obrazy so spisovateľmi, rozšliapnutý kúsok kriedy, zrolovaná mapa za skriňou.

Potom sa začali trúsiť spolužiaci a spolužiačky, zívali naňho, no nič nevraveli, každý mal akési iné meno, hlavne dievčatá — z Katky bola Eva a z tej zase Ingrida. A predsa ich všetkých poznal. A predsa ho všetci poznali.

Mával taký fór, že vykúkal z dverí, dával pozor, čo sa deje na chodbe, aby ich učiteľ neprekvapil pri opísaní úlohy alebo pri futbale so špongiou na utieranie tabule, vždy tie dvere zabuchol a bežal do lavice, trieda stíchla, zasunul sa na stoličku — a po chvíli povedal: „Ešte nejde!“

Trieda opäť ožila.

Skúšal to aj dnes: treba ten týždeň niečím začať, nech poskočí aspoň do stredy, ostatné už rýchlo utečie.

„Ešte nejde!“ volal.

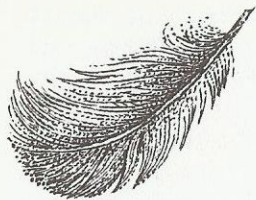
A vtom cez okno znovu videl suseda, ako huláka na svojho syna, jazvečíka Axela: „Ideme, ideme!“

Napokon sa ozval zvonček, či skôr rapkáč, jeho nepríjemný zvuk sa rozliehal po chodbách a stíchnutých triedach, liezol na nervy.

Obrátil sa vo dverách a krátko si odkašlal.

Žiaci vstali.

„Sadnúť,“ povedal.

POSTAVA SO ZELENÝMI KRÍDLAMI

Doktorka povedala: „Napíšeme kúpele.“ Založila do písacieho stroja tlačivo a potom sa opýtala: „Ste vydatá?“

Mala unavený hlas.

Žena prikývla.

Doktorka si čistila okuliare: „Doteraz ste mi o mužovi nikdy nehovorili.“

Žena zaváhala: „On odo mňa odišiel.“

Doktorka ukázala na stoličku, či skôr iba kývla smerom, kde by mala byť; bez okuliarov ju nevidela. Vyzerala ako stojan na kvety. Potom sa z nej opäť stala stolička.

Pomaly a ticho povedala: „Sadnite si, myslela som, že ste vdova.“

Žena znovu váhala, ale nakoniec si sadla a pritisla k sebe kolená.

„Bola som,“ povedala. „Ale potom som sa ešte raz vydala. Mám sestru, ktorá je vdovou od svojich dvadsiatich troch rokov — mala dievčatko a žila s ním sama. Že najkrajšie roky stratila. Všetci mi hovorili, že len — vydaj sa, vydaj sa, Mara naša, vydaj sa. Viete, my si tak so sestrou hovoríme — Mara naša, Fera naša.“

Doktorka sa opýtala: „Kedy ste sa vydávali?“

V kúte miestnosti stál kvetináč s fikusom; menil sa na postavu so zelenými krídlami.

Žena akoby sa trochu hanbila; schovala nohy pod stoličku.

Zamyslela sa: „Keď som mala päťdesiat rokov. Všetci hovorili, že je to taký dobrý človek. Viete, chcela som, aby prišiel ku mne. Mala som dom, gazdovstvo, hydinu, plno kvetov. Po necelých siedmich týždňoch odišiel.“

Doktorka otáčala valcom písacieho stroja: „A čím bol?“

Z klapiek pod jej rukami sa zrazu stali ústa plné bielych zubov. Potrebovala nové okuliare. Najlepšie: hneď dvoje. A trochu si oddýchnuť. Vyspať sa.

Žena prehládavala kabelku.

„Práve to,“ povedala. „Lesníkom. Chcel chodiť na poľovačky, ale u nás chodili na poľovačky iba doktor s farárom. Aj bol u nich na návšteve, lenže druhý raz už nešiel, nevzali ho medzi seba.“

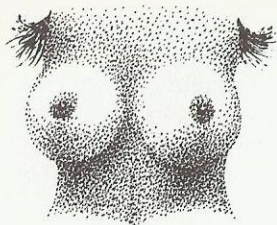
Doktorku bolela hlava.

Povedala: „Veď to až tak nevadí, že odišiel, keď ste sa v takom neskoršom veku vydávali a nemali ste deti.“

Žena sa rozplakala: „Ale ja som chcela žiť. Osemnásť rokov o ňom neviem. Aj pozdrav som mu z liečenia napísala, ale neodpísal mi. Nieкто z jeho strany mi dal vedieť, že zomrel, takže ani neviem, či som vydatá, alebo vdova.“

Doktorka zbadala, ako jej pod viečkom visí slza, zachytená vráskou na líci: zväčšovala ju ako malá lupá. Prekvapene zažmurkala. Dobré oči skracujú vzdialenosť.

Podala žene papierovú vreckovku.

SANDÁLE

Túžba vyjadrená v metroch je holý nezmysel. A predsa to bolo len niekoľko krokov. Opustený parčík, v ktorom sa páрили psy, bol za sochou partizána — a prvé zrkadlo, v ktorom stáli bez šiat, celkom nahý, patrilo obchodu s cukrovinkami neďaleko hlavnej pošty.

Náhlili sa hore námestím, aby si Eja stihla kúpiť remienkové sandále, objavené ešte včera popoludní, keď pri sebe nemala dosť peňazí. Vežové hodiny odbili trištvrte na šesť. No potom sa ukázalo, že by to stihli aj bez náhlenia, veď bol koniec týždňa, zabudnutý piatok — a obchod bol otvorený o hodinu dlhšie; lenže vtedy sa už zase Kiko ponáhal, hrýzol si spodnú peru a úsmevmi pobádal aj Eju, aby zrýchlila a pridala do kroku.

Vydráždili ho priliehavé tričká na ženách, ale ešte väčšmi blúzky bez rukávov, ktoré v horúčave neskorého popoludnia odhaľovali zákutia pod pazuchami, tajuplné miesta s pramienkami potu, odkiaľ akoby žmurkali lesklé oči vtákov, usídlené v jemných hniezdach medzi vláskami a vôňami, pričom stačilo posunúť pohľad o pol centimetra — a už sa v takej blúzke alebo tričku začínali obliť prsníky, z jednej aj druhej strany každej ženy, čo bola vždy výhoda a ešte väčšia radosť. Poslednou bodkou, vlastne dvojbodkou, boli Ejine bradavky, lebo nikdy nenesila podprsenku — a jej kozliatka pri každom zrýchlení bubnovali ostré

tempo; bodkou by mohol byť pupok. Kiko by sa k nej priblížil odzadu, zarovnal svoju chôdzu s jej tanečným krokom, pritisol sa k polovičkám zadku a rukami popod pazuchy by ju objal cez prsia.

Určite by sa nebránila. Vtom sa mihli vo výkladoch ďalšej predajne, aj v zasklených dverách, viditeľne nahý, čo bolo o to strelenejšie, že predajňa patrila značkovej firme Benetton — a výklady boli plné tričiek, farebných pančúch, všelijakých vestičiek, krátkych nohavíc, pruhovaných tenisiek a športových vakov. Kiko sa len uškŕňal. Pokúšal sa skrátiť čas — a už striehol na susedné výklady, kde sa objavili medzi dvoma poslednými typmi švédskej automobilky Volvo; tieto autá obdivoval, chodil si ich obzerať, no tentoraz iba tušil, že tam niekde sú, presvitajú z prítmnia, lebo jas a ligot nových karosérií zatienilo svetlo na Ejinej pokožke, či skôr na ohanbí, ktoré sa jej náhle jagalo a medovo lesklo.

Preskočili na výklady obchodného domu s obuvou — a ešte len vtedy Eja zrýchlila, sandále ju k sebe ťahali ako magnet, najmä jej nohy, takže zrazu bola najmenej šesť metrov pred Kikom. Táto vzdialenosť akoby ich znovu obliekla. Zostal radšej na ulici, čím ju chcel donútiť, aby sa aj ďalej náhlila; nedočkavo zmizla v otvorených dverách obchodu — a Kiko len dúfal, že ju táto nedočkavosť neopustí ani potom, keď si pod pazuchou poniesie škatuľu so sandálmi a bude sa chystať, ako mu ich doma predvedie. A znovu ju videl nahú: iba v sandáloch.

Ale vrátila sa bez nich — a takisto bez nálady, fňukala a šomrala, že spravila chybu, mala si ich včera zahovoriť, Kiko jej ich mohol vyzdvihnúť, že ju to skôr nenapadlo, takto je len malá nádej, že ich majú ešte v jednej predajni: u malého Baťu na konci Obchodnej ulice.

Kikovi sa na spotené telo nalepila únava. No znovu sa ponáhľali. Možno práve chôdza touto ulicou, kde

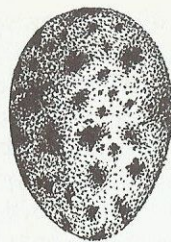
susedí obchod s obchodom, kde sa vlastne odrážajú výklady vo výkladoch, kde sa všetko násobí a delí počtom takých bláznov ako Kiko, ktorý si vymýšľa nezmysly, možno práve na tomto úseku vyfučala z neho para, lebo zrazu akoby mu rýchlosť chôdze kradla kúsky tiel, už z nich videl iba časti, pohyb ruky, zohnuté koleno, letmé otočenie hlavy, kým ostatné časti chýbali, musel si ich domýšľať, doplňovať telá ako detské skladačky, kĺzavé obrazy na tabuliach skla, čo sa mu spočiatku hravo darilo, ale únavou akoby túto schopnosť strácal, postupne z nej ubúdalo, až nakoniec každý výklad, okolo ktorého prešli, ostal prázdny.

Doma ho napadol ďalší nezmysel: možno sa všetci ľudia odrážajú v zrkadlách a výkladoch aj potom, ako od nich odišli — a nevedia o tom.

Chystali sa s Ejou, že sa rýchlo osprchujú, ožijú v kúpeľni pod vodou, no Kiko to nevydržal a objal ju odzadu cez prsia; obaja boli nahí. Naozaj sa nebránila, práve naopak, keď ju pustil, sama ho bleskovo objala. Voda zo sprchy padala v dlhých vlasoch do vane.

„Nevzdávaj sa,“ povedala. „Máš to dobré. Tak si na mňa ešte nikdy na ulici nepozeral. Chodila by som s tebou po meste až do tmy.“

Na stene viselo veľké zrkadlo. Zároveň mu zišlo na um, že to ľahko môže byť aj naopak: ak náhodou ostali vo všetkých mestských zrkadlách a výkladoch, nemôžu sa odrážať v ich zrkadle na stene, ktoré sa čoraz väčšmi zahmlievalo od pary. Alebo celkom naopak: možno sa na nich zo zrkadla pozerajú dvaja oblečení ľudia. Kiko to neriskoval; radšej sa do neho nepozrel. Opustil ju, na okamih z nej vyklzol — a obaja vycúvali z kúpeľne. Padajúca voda ďalej šumela. V poslednej chvíli zazrel v zrkadle Ejine bosé nohy. Hralo to: v skutočnosti na nich mala nové sandále.

ODPOVEĎ NA OTÁZKU

Požiadali ho o príspevok do ankety. Trápil sa s ním celé popoludnie, hľadal slovo za slovom, medzitým sa zotmelo. Písal, že na otázku — o spôsobe a metóde písania — môže odpovedať iba čiastočne, hoci pravdivo, lebo každá pravda je len čiastočná. Spomenul, že žije na predmestí a pošta mu chodí iba zriedkavo; už dávno nič nedostal, tak dávno, že sa začal hnevať na poštovú schránku. Obálka s listom poteší. Tým chcel povedať — a napísal to, že keby sa im jeho odpoveď z akýchkoľvek príčin nehodila, môžu ju pokojne späliť, nebude sa hnevať, potešili ho už tým, že našiel ich zásielku a mohol odpustiť úbohej schránke, ktorá za nič nemôže.

Pokúsil sa odpovedať príbehom, stručným opisom skutočnej udalosti — a prosil ich, nech sa neboja, nebude sa rozpisovať, raz-dva skončí.

Začal vetou o návšteve: asi pred týždňom boli u nich švagor so švagrinou a ich malým Jakubom. Označil ich za peknú rodinku. Malý Jakub sa podobá na Olivera Hardyho. Posedeli, porozprávali sa — a navečer ich aj so ženou išli odprevadiť na zastávku trolejbusu: bolo leto, nízke slnko, bezvetrie. Uviedol, že na tom istom mieste majú zastávku aj ďalšie linky, okrem trolejbusovej ešte dve autobusové a možno aj nočný spoj. Dlhو nič nešlo. Na chodníku sa zhromaždila skupinka ľudí, vracali sa z prechádzok a návštev, medzi nimi tri alebo štyri detské kočíky. V jednom

sedel Jakub. Objavil sa autobus, dlhá harmonika, vyšiel zo zákruty a blížil sa k nim, za ním ešte jeden — a vzápätí trolejbus, ktorý zastal dobrých tridsať metrov od zastávky. Vysvetlil, ako si mysleli, že vodič počká a potom pomaličky príde k nim, ale autobusy odišli — a vtom videli, že aj trolejbus má otvorené dvere. Rozbehli sa, za nimi ďalšia rodina s kočíkom a deckom, vodič videl, ako bežia, trolejbus sa nehýbal. Usiloval sa opísať švagra, ako nacvičeným chmatom vniesol kočík s Jakubom na zadnú plošinu (tieto kočíky sa dajú ľahko zložiť ako dáždnyky) a potom len spomenul, že pomohol s kočíkom druhej rodine, mladému mužovi, lebo jeho žena bola v druhom stave. To bolo všetko. Odstavec zakončil vetou, ako videli, že si všetci cvikli lístky, švagor so švagrinou im mávali, potom si sadli, aj Jakub im mával, no trolejbus stál.

Vodič v bielom tričku povedal: „A kto mi bude hlásiť nástup s kočiarom?“

Prekvapenie sa dalo vystihnúť jediným slovom: ticho. Alebo dvoma: náhle ticho.

„Kto sa ma tu spýtal, či môže nastúpiť?“

Švagor prešiel dopredu; trolejbus bol prázdny, iba na dvoch sedadlách sedeli staré babky a na veľkom sedadle pri predných dverách žena s dvoma deťmi.

„Veď ste nás videli, že utekáme,“ povedal švagor. „A trolejbus je prázdny.“

„Dva kočiare neberem! Načo sú predpisy?“

Švagor sa vrátil na zadnú plošinu, vzal malého Jakuba, položil ho na kolená švagrinej — a zložil kočík.

„Teraz je tu už iba jeden,“ zvolal.

Vodič sa ani neobzrel.

„Nehlásili ste nástup, alebo vystúpite, alebo ďalej nejdem! Mne je to fuk!“

Prirovnal ho k zápasníkom ťažkej váhy, čo bolo dosť lacné — a hneď písal ďalej, ako po chodníku prešiel k otvoreným dverám trolejbusu a začal s ním

vyjednávaf: „A zastali ste na zastávke? Nezastali. Veď ste videli, ako bežia a nastupujú, tak čo ste sa hneď neozvali?“

Mladý muž, ktorému pomohol s kočíkom, zavolať: „Už sme si cvikli lístky.“

„No a čo? Nevystúpite? Mne je to jedno! Mám predpisy! Mne je to fuk!“

Vodič si natiahol rukavice, vystúpil z vozidla, zašiel dozadu a stiahol z vedenia trolejbusové palice. Potom sa vrátil a sadol si na svoje miesto.

„Môžme tu stáť aj do večera!“

„Vystúpte!“ zakričala žena na prednom sedadle.

Písal, že až vtedy zbadal kornútik zmrzliny pred jej ústami — a takisto pred ústami detí.

„Nepočujete?“

„Nechaj tak,“ povedal vodič.

Musela to byť jeho žena s deťmi.

Písal, že chcel využiť príležitosť: „A toto nie je proti predpisom? So zmrzlinou sa môže nastupovať?“

Písal, že sa naňho pozrela ako sova na myš, čo bolo ešte lacnejšie ako zápasník ťažkej váhy — a odplula si na dlážku.

„Nechaj tak,“ povedal vodič. „Nehlásili nástup, kým nevystúpia, ďalej nejdem!“

Videl, že to nemá význam, že si nepomôžu, takže keď sa zjavil ďalší trolejbus, rýchlo kývol na švagra so švagrinou, aby vystúpili, žena im dala nové lístky, nasadli a odišli, pokrčili plecami.

Ale trolejbus sa ďalej nehýbal, vlastne ani nemohol, palice boli stiahnuté, zachytené hákmi na streche.

„Pomohli by ste mi?“ opýtal sa mladý muž.

Písal, ako vošiel dnu, ako spolu chytili kočík a vyniesli ho na chodník; aj mladá žena chcela vystúpiť.

„Ty sed,“ povedal jej mladý muž.

Potom prešiel k predným dverám, kde sa najprv díval do zeme — a potom si vzdychol.

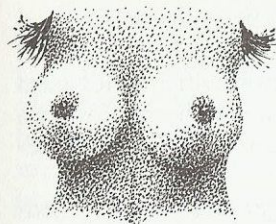
„Môžme nastúpiť s kočíkom?“ spýtal sa.

Vodič prikývol. A kým naložili kočík, vyšiel na cestu, zapojil palice na vedenie a vrátil sa do trolejbusu. Dvere sa s buchotom zavreli, kolesá poskočili, odišli.

V tej chvíli sa niečo zmenilo: zvuky, svetlo, vzdialenosti. Opísal to ako náhlu stratu vedomia, no zároveň vylepšenie zraku, lebo zrazu veľmi jasne videl, ako sa vrhá do trolejbusu, ktorý tu znovu stál, v rukách drží nôž, sekeru a pítku, chladnokrvne pichá do šoférovhho tela, mláti ho sekerou po hlave a pritom sa smeje, znovu a znovu ho zúrivo trieska do tváre, delí ho, štvrtí, robí z neho masťné franforce, dupe po ňom, tancuje, kope, pluje, stále toho nemá dosť, nemôže sa zbaviť svojej zúrivosti a hanby — až ho nakoniec žena pomykala za ruku a počul ju, ako naliehavo volá: „Stoj, kam ideš, veď máme červenú!“

Nato precitol, pobozkal končeky jej vlasov, ktoré k nemu zavial vietor — a obaja prešli cez cestu.

Stmievalo sa; pomaly sa blížil k záveru. Večer si uvaril čaj a nad všetkým rozmýšľal, až sa mu parilo z hlavy, alebo to bolo z čaju, tak či tak, zrazu si povedal, že skutočnosť je neskutočná — a takisto naopak. Hovoril si: všetko, čo sa naozaj stalo, je iba môj výmysel, ako by sa také niečo mohlo stať, šofér, trolejbus, celá hádka — a to, čo sa nestalo, moje vidiny, je zase celkom možné, čoby nie, mohlo sa to stať. V polospánku, keď ho len čaj držal na nohách, nevedel už presne určiť, čo je skutočnosť a čo iba predstava. Takto akosi je to aj s písaním. Veci prechádzajú jedna do druhej, niečo sa zväčší, niečo zmenší, ba niekedy sa celkom jednoznačná vec ukáže ako niečo celkom iné, alebo aspoň naznačí možnosť, že nemusí byť iba tým, čím sa zo začiatku zdá. Napríklad: usadený prach je tuhé skupenstvo času — a ktovie, čo ešte. Pripustil, že tára, aj to ešte pateticky, no zároveň dodal, že len takto sa dá písať: veriť, že všetko je možné, že práve nemožné je zaujímavé, že vo všetkom reálnom je niečo nereálne, že len hlboká viera v neskutočné môže viesť ku skutočnosti.

VOLAVKA

Kostolík objavil náhodou — a zbytočne neskoro: až na tretí deň. Igor sa dovtedy kúpал a potápal iba pri brehu, čo sa po skalistej pláži zvažoval do mora, takže nemohol do vody skákať, ale vchádzal do nej ako do údolia, krok za krokom, kým mu skaly neutiekli spod nôh, neskočili ešte hlbšie. Naslinil si sklíčka na vnútornej strane potápačských okuliarov, aby sa mu nezahmlievali, nadýchol sa a spustil sa na dno, ktoré bolo vždy o čosi ďalej, ako sa mu zo začiatku zdalo — vždy o jeden záber rúk. Najviac svetla bolo na piesočných pásoch medzi skalami; vyzerali ako morské chodníky, vydláždené tieňmi vln, či skôr iba chvením hladiny. Zo skál ich strážili tmavé ježovky: sídlili tu v hustých kolóniách, pichľavé a zloštné, načahovali sa po rukách a po nohách, aby do nich mohli vbodnúť konce svojich ostňov — a čo najhlbšie ich zalomiť. Igor sa im nečudoval. Práve na chodníkoch mali svoje cintoríny, kde pod tenkou vrstvou piesku nachádzal ich schránky, duté keramické nádoby, podobné pastierskym kapsičkám, no oveľa väčšie, vápnikové škrupiny, zafarbené do tých istých odtieňov ako voda v mori: ležali tam spolu s pancierikmi krabov a mušľami v tvare detských uší, ktoré by určite potešili každého výrobcu gombíkov, lebo znútra sa modrasto leskli perleťou. Vyhrabával ich prstami, miešal piesok s vodou — a potom ich na brehu lovil z plaviek, kam si ich odkladal, aby sa mu lepšie plávalo. Poskackal na

jednej nohe, poskackal na druhej nohe, vytriasol si zaľahnutú vodu z uší, čím sa mu do hlavy vrátil zvuk, vrava ľudí pomiešaná so šplechotom vln a škriekaním čajok — a po rozpálených kameňoch, na ktorých syčali jeho mokré stopy, prebehol k farebným ležadlám, kde sa opalovala Uša.

Aj tentoraz sa jej podarilo spojiť dva dátumy v jednom dni: začiatok dovolenky a začiatok menštruácie. Igor šomral a potichu zúrilo, no nechcel ju ešte väčšmi trápiť, lebo mávala dosť silné bolesti, ktoré si tíšila borovičkou a práškami na spanie. Pokazilo mu to najmä prvý večer, keď po celodennej ceste autom sedel na balkóne hotelovej izby ohlúpnutý od tepla a stuhnúť únavou, ale napriek tomu vzrušený, lebo more, len čo ho zbadal, bolo preňho živou vodou — a vždy prudko zobúdzalo jeho žiadostivosť a slastnú chuť súložiť, páriť sa, znovu a znovu sa milovať. Takto sa jeho nevôľa pridala k ostatným nevôľam z domu, predovšetkým k akejsi podráždenosti z politických hádok tých istých hlupákov a mudrákov, ktorými ho krmili zo všetkých novín, rozhlasu a televízie — a zároveň sa pridala k smútku tejto krajiny, ktorá kdesi blízko, za tušenou hranicou uprostred vnútrozemia, bola v naozajstnej vojne. Príbuzní a známi sa im čudovali, že sa vyberajú k Jadranu — a všetci sa pýtali, či nemajú strach. Uša mala, no len raz, keď ich zobudila nočná búrka — a chvíľu sa bála, či dunenie hromov, križované bleskami, nie je strelba z diel. Spali na posteli pre dvoch, takže nič jej nebránilo, aby sa prešuchla k Igorovi, v košielke a nohavičkách, vypchatými vatou, ktorá im obom pila krv, no zároveň s tepľučkými rukami, ktoré zase veľmi rýchlo objavili jeho nahotu a vežičku majáka, siahajúcu k pupku, čo sa vlastne hodilo, veď sa všade okolo nich blýskalo, treli sa o seba v sladkom polospánku — a teplo rúk vystriedalo teplo úst, až mu z tela vyplávali drobulinké ryby.

Podobné stretával pod vodou, také isté krdle, lenže v inej mierke, možno aj tisíckrát zväčšené — a ešte vždy malé, no rovnako dojímavé svojou neomylnou plachosťou, lebo ani raz sa mu k nim nepodarilo priplávať bližšie ako na vzdialenosť jedného-dvoch metrov; vždy mu ostražito unikli. Ale podarilo sa mu krímiť kraba: zbadal ho v plytčine pod kameňom, najprv iba klepeto, ktorým sa kryl ako boxer pred útokom súpera, potom dlhé tykadlá, vlastne špendlíky, zakončené hlavičkami zo skla — dvoma vypuklými očami. Vzal najbližší kameň a rozbil ním zopár bielych korýtok, prisatých na vedľajšej skale, aby z nich vytrhol vlákna mäsa a podal ich krabovi. Pažravo sa napchával. Igor si vypláchol okuliare, zahmlené od dychu — a znovu sa ponoril, no krab zatiaľ utiekol, alebo sa schoval hlbšie do diery, odkiaľ ho už nevylákal ani ďalšími sústami potravy. A tak sa znovu vydal za strieborným húfom rybiek, za ich baletom vo vode, ktorý akoby z nich robil záclonu, vejúcu vo vánku — v tichých a neznámych prúdoch mora. Toto všetko ho upokojovalo: morský svet sa postupne menil na akýsi láskavý tón v jeho tele, na hru svetla vo vode a zároveň v jeho vnútornostiach, až sa z neho na okamih stala hudba — a z Igora delfín.

Vynoril sa ďaleko od brehu — a zasmial sa: mal by plávať ďalej. Voda stmavla hĺbkou, pribúdalo na nej vln, lákala ho zaobleným obzorom, no keď váhal, šupla ho do prílivu a poslala späť. Z pláže mu mávala Uša; asi sa jej zdalo, že je príliš ďaleko, preto mu po chvíli zamávala ešte raz, aby ju rozoznal od ostatných a zamieril k nej. Za ňou sa vypínal kopec, ktorý videli aj z hotela, vlastne zo všetkých miest, kam sa pohli, lebo celé mesto ležalo na jeho úpäti a obopínalo ho prsteňom uličiek; iba pláž ostala bez domov. A na pravej strane, na výbežku zeme, zazrel kostolík so zvonnicou.

Medzitým už o ňom počuli. Chystali sa, že doň zídu, aby si prezreli známe mozaiky, vykladané zla-

tom a drahými kameňmi, no museli čakať, kým sa Uša zbaví bolesti a vaty — a zvládne hodinu chôdze v sála-
júcej horúčave dňa. Teraz mali skratku: z mora sa ukázalo, že nemusia chodiť cez mesto, vyberú sa chod-
níkom po pláži, zarezanom do strmého svahu.

A ešte sa ukázalo, že to, čo doma trvá týždeň, stihne
more za tri dni. Uši sa zrazu zmenšil zadok — a Igor
si povedal, že to večer preskúma: aj rukami. Zatiaľ sa
mu mihal iba pred očami, čoraz menší a menší, ako sa
od neho vzdalovala, celá šťastná, že jej slnko a teplý
vzduch, voňajúci jódom, takto nečakane pomohli. Pre-
šli parčíkom pri hoteli a zahli na chodník, ktorý sa
vzápätí strácal v popukaných kameňoch a úbohých
kríkoch nad morom. Potom vytrvalo stúpал, akoby
v zákrute dostal krídla a vzniesol sa k hradbám mesta,
kde ich čakala bránka, biely oblúk z kameňa a železné
dvere alebo aj ústa, nastavené bozkom horúceho vetra,
ktorý ich potíchu otváral a s buchotom zatváral. Na
dvoch miestach sa museli pozeráť pod nohy, aby sa
náhodou nepošmykli, hoci na najstrmších úsekoch bolo
pri chodníku zábradlie. Igorova ruka sa kížala po dreve
s páľčivým leskom. No očami poletoval pod ním, tesne
vedľa svojej pravej nohy, ktorú vnímal ako rozmazanú
pečiatku na vybielenej pláži pod svahom: opaľovali sa
tam malilinkí naháči. Mohli mať takých päť centimet-
rov. A dva centimetre od nich, možno iba centimeter,
ležalo už more. Každým okom videl niečo iné: jedným
zmenu farieb na vode, kde sa žltá farba plytčín menila
na hĺbku, najprv iba zelenkavú a postupne modrú —
a tým druhým naháčov, tmavé terče na ich telách,
obrátených k slnku. Kúpali sa za zákrutou, takmer na
dohľad, no nikto mu nepovedal, že tak blízko nich je
nudistická pláž. Takisto nevedel, že chodník je skratka,
pokiaľ z mora nevypátral, že sa ťahá medzi oboma
oncami mesta: hotelom a kostolom.

Všetko objavoval neskoro. Iba so sirénou mu hneď
zaplo — a mal istotu: čakala ho. Za bránkou sa

hradby zvažovali ku kostolu, ale ešte predtým na nich
bola plošina s múrikom na opretie, kde sedelo bosé
dievča, oblečené v záclone, či čom — a Igor hneď
vedel, že je to siréna, čo ho láka, aby si prisadol do jej
závetria, chytil ju za ruku a skočil s ňou do mora. Uša
si ju ani nevšimla, ale Igor zastal, či skôr vynechal dva
kroky — a znovu sa pohol. Také opálené dievča ešte
nevidel; tmavšie sú len černošky, no tie majú tmavé
oči — a nie ostro zelené: farbu morských tráv. Pred
ústami si držala schránku ježovky, aké lovil pod vo-
dou, obracala ju v hnedastých prstoch a pískala cez jej
dierky pesničku bez akejkoľvek melódie, iba zopár
trilkov, ako vták sediaci na strome alebo na blízkej
streche. Aj antické sirény boli polovičné dievčatá
a poloviční vtáci — a ich sídlo bolo v podsvetí; možno
boli volavkami s rovnako štíhlymi krkami, aký malo
toto dievča, pískajúce v rytme Igorovho dychu, čiže
trochu rýchlo, ba až splašene. Schránka bola dohod-
nutým znamením a naháči boli návnadou: striehla na
nich z výšky a dávala pozor, aby jej už neutiekli do
trenírok a do tenkých tričiek. Šibnuto sa usmievala
a ďalej si pískala, zadívaná na more, akoby tam ani
nesedela, kým na krku sa jej kolísali korále a pod nimi
prsia, kývala sa z boka na bok — a dávala Igorovi čas,
aby si rozmyslel, či naozaj pôjde za Ušou, veď predsa
už zistil, že len more by mohlo byť liekom na jeho
beznádej z domu a na vlastné výčitky, že sa prišiel
kúpať a leňošiť do krajiny, kde sa ľudia trápia, no
zároveň zabíjajú vo vojne, pričom ani netušia, čo ich
ešte čaká. Neskôr sa mu zdalo, že do chvíle, pokiaľ sa
chcel obrátiť, počul v ušiach pískanie, no sotva sa
rozbehol za Ušou, už sa mu v nich ozývalo len plieska-
nie sandálov a storočnej dlažby.

Ako ináč: určite to bola miestna kráska, možno
trochu opitá, alebo trafená turistka, aké sa túlajú po
svete, lenže zrazu na tom nezáležalo, lebo zrazu ho
priam ohúrila istota, že kostolík bude zavretý. A na-

ozaj bol: opravovali ho. A okolo ani živej duše, iba dve slovenské dušičky: Igorko a Uška. Ako ináč: na spiatočnej ceste zmizla aj siréna z múrika. A takisto naháči. Ako ináč: zastavili sa na nudistickej pláži, vyzliekli sa a skočili do vody. Ako ináč: Igor stúpil na mínu, lebo presne tak ježovky vyzerali, ako malé míny z filmov — a v päte mal dobrých tridsať ostňov, takže horko-ťažko sa dovliekol do hotela a zvalil sa na posteľ. Uša musela vziať ihlu, očistiť ju vatou namočenou v borovičke — a zdĺhavo mu vyberať bodky zalomených hrotov, čo poriadne štípalo a poriadne bolelo. Tíšila ho, ofukovala ho — a pritom sa usmievala. Dva dni sa nemohol kúpať: slaná voda by mu vypálila ranky a vyžrala živé mäso. Mohol sa len opaľovať a vábiť Ušu do hotela, lenže — ako ináč: tá si chcela vynahradiť a dobehnúť, čo v prvých dňoch zameškala, znovu a znovu sa plačkala v mori, ktoré sa s ňou maznalo, lebo vždy vedela pekne plávať a tešiť sa z vody. A tak sa k nej a do nej dostával len v noci, na pokraji spánku, keď mu sama a ochotne išla oproti, akoby mu svojou dychtivosťou prinášala útechu, ich spoločný pot — a uprostred tela sa jej rozhostilo vlnenie, ukradnuté z mora, silné ako hrmenie, čo sa ho tak bála, takže radšej tichšie, no určite hlboké, ako si to Igor občas nahováral, keď sa povaľoval na pláži, unavený od slnka, ktoré mu nakoniec spálilo ramená, opieklo nos a doslova usmažilo kožu na stehnách.

Svrbelo ho celé telo — a aj svrbenie je slabá bolesť. Zmieril sa s tým; musel sa udobriť s vlastným zdravím. Alebo skôr: bral to ako primeranú odplatu, len nevedel, či je to trest za to, že chcel odísť, alebo za to, že nakoniec neodíšiel. Uša sa len usmievala. Také ľahké: za všetko.

RÝCHLIK

Najprv prileteli holuby. Starý Taraba počul ich krídla, hoci mal v ušiach vatú — a hneď vedel, že sú jeho a idú ho navštíviť, hladné a stratené deti, čo sa vždy ohlasujú zvukom podobným pleskotu zástav vo vetre; nemal im kto nasypať. Potom pristáli na koľajniciach, za chrbtom a za sklom dverí, pleskot sa premenil na šumenie a to na ticho. Povedal si, obzriem sa, ale nechcelo sa mu — a tak sa neobzrel.

Videl ich v zrkadle na stene; vedľa neho visel rám s cestovným poriadkom.

Stanička ešte spala.

Možno aj Taraba ešte spal.

*

Po holuboch prišiel chlapec s albumom a zväčšovačím sklom. A počul aj ranné kikiríkanie kohúta: dokonca trikrát. Vzápätí videl sám seba, ako sedí za stolom, hlavu položenú na natiahnutej ruke — a naozaj spí.

Chlapec ho podrmal za plece.

Dedo, nespi! Počuješ? Príde vlak. Zbud' sa!

Taraba sa strhol zo spánku; narovnal sa na stoličke.

Čože?

Pol piaty. O chvíľu je tu.

Mhm. Mhm.

Zdvihol telefónne slúchadlo, priložil naň ucho a zakrútil malou kľukou. Chvíľu načúval; no nič nepočul. Vrátil slúchadlo na vidlicu a pretrel si tvár.

Už si hore?

Taraba prikývol; potom z nohavíc vytiahol vreckovku a zatrubil nosom.

Tušim som prechladol. Snívalo sa mi, že tu niekde kikiríkal kohút.

To som bol ja.

Ty vieš kikiríkať?

Taraba vstal a prešiel ku kachliam; na platni sa v plechovej konvici zohrievala melta.

Niekedy viem a niekedy neviem.

Tak ukáž!

Otvoril dvierka na kachliach; tlel v nich oheň.

Teraz neviem.

Taraba pomykal páčkou pod roštom; z popola sa trúsili žeravé uhliky.

A teraz?

Chlapec natiahol krk — a hlasno zakikiríkal.

Výborne! Na jednotku! Koľko je tých hodín?

Štvrť na päť.

Už?

Taraba priložil do kachiel; šuchol im lopatku uhlia.

O chvíľu je tu tridsaťtrojka. Na dnes nemám hlásený ani jeden nákladný. To je teda čudné. Iba štyri osobné. Ako vždy. Nezdá sa ti to čudné?

Chlapec stál pri stole a pri uchu držal telefónne slúchadlo; potom ho položil na vidlicu.

Viem aj kravu.

To hovoríš vážne alebo si zo mňa strieľaš?

Nestrieľam, dedo, chceš to počuť?

Kto by nechcel?

Chlapec si priložil ruky k ústam a verne napodobil kravské múkanie. Taraba mu zatlieskal.

Mohol by si ísť do cirkusu!

Vzal konvicu s kávou a prešiel s ňou k stolu. Na operadle stoličky visela aktovka. Vytiahol z nej termosku — a v zásuvke stola našiel lievik.

Páčilo sa ti to?

Páčilo, až na to, že to nebola krava, ale vôl!

Zasmial sa — a preliat meltu.

To sú voloviny, dedo, veríš? Kto povie väčšiu volovinu, pôjde za trest do kravína, dobre?

Aj chlapec sa zasmial. Taraba zazátkoval termosku; zvyšok kávy vylial do jej vrchnáčika.

Nie si drzý?

Asi som.

Taraba ho ponúkol.

Dáš si?

Chlapec pokrútil hlavou. Taraba sa napil; posledné kvapky povytriasal na dlážku. Medzitým si chlapec sadol na lavicu pri stene a otvoril album so známkami.

Nehnevaj sa, dedo, môžem ti ešte niečo povedať?

Taraba opäť vytiahol vreckovku.

Toto poznáš?

Znovu trúbil nosom; pokúšal sa o akúsi melódiu.

Čo to bolo?

Taraba mu zaspieval: Tri dni ma naháňali, ešte ma nedostali. A chlapec sa pridala: Ešte ma tri dni budú, aj tak ma nedostanú. Sadol si k nemu na lavicu.

No vidíš. Ide ti to. Vieš, koľko rokov som ja hrával na trúbke? Ešte vlani som hral na jednom pohrebe. A dobre. Teraz už nemám kompresiu.

Zobral do rúk album so známkami, listoval v ňom, pokyvoval hlavou.

Zbieraš? Aj my sme zbierali. Monte Negro, Denmark, Reunion alebo francúzske kolónie. Aj takéto albumy sme mali.

Potom si od chlapca vypožičal lupu.

Dedo, už si sa niekedy pozeral do diaľky cez takéto zväčšovacie sklo?

Taraba si ho priložil k oku.

Takto?

Tak je všetko rozmazané.

Chlapec mu chytil ruku so sklom a jemne ju vystrel.

Takto. Zrazu je všetko hore nohami. Čím to je?

Taraba si lupu znovu priložil na oko. A znovu ju odtiahol. Pokrčil plecami; potom ju položil na lavicu.

Všetko je hore nohami. Čím som starší, tým je to viac hore nohami. Čo si mi to chceš povedať?

Chlapec zaváhal; rozopol si gombík na košeli.

Nenahneváš sa? Nezbiješ ma? Bol som v tvojej záhrade a najedol som sa hrušiek. Aj tebe som priniesol.

Vytiahol spoza košele hrušku a podal ju Tarabovi.

Dobre si spravil. Nemá ich kto oberať, vždy len opadajú, ani sliepky ich už nechcú žrať.

Vtom zazvonil telefón. Taraba odložil album, prešiel k stolu, položil naň hrušku a zdvihol slúchadlo.

Haló, no tak, haló, kto je tam?

Pokrútil hlavou a opäť slúchadlo položil. Chlapec si zaviazal šnúрку na kopačke.

Aj ty si chodil?

Kam?

Na hrušky.

Kto by nechodil? Kradnuté sú najlepšie. Chodili sme aj s Vavrom k farárovi.

Toho poznám.

Vavra? Odkedy?

Chodil som s ním do školy.

To som nevedel, že ešte aj dnes niekto pokrstí decko takým menom. Aj ja som s ním chodil do školy — dva roky. Čítať, písať sme vedeli — a šlus! Stačilo! Vyučil som sa až po vojne. Pekné meno, páči sa mi, Vavro, Vavríne, vieš, kedy je v kalendári?

Chlapec si k brade pritiahol špicaté kolená.

Na Serváca!

Tvoju hlavu! Desiateho augusta! Nevieš, že keď Vavríne našli do vody, už je po kúpaní?

To som nevedel. Ale do vody sa nemá, však?

Nemá. Ale v takej rieke — kto to zbadá?

Ja som sa len raz.

Vavro, Vavro, ten vedel dobre napodobňovať všetky zvieratá.

Aj aj som sa to od neho naučil. Keď som bol malý. A teraz si aký?

Kučeravý!

Chlapec sa rozosmial. Taraba zdvihol čiapku a prešiel si rukou po plešine.

Buď rád. Aj ja som bol. Skoro som na to zabudol. Ale bol som. To len teraz mám na hlave koleno. Asi tri alebo štyri dni. Ešte pred týždňom som bol aspoň taký kučeravý ako ty.

Valíš!

Nevalím. Len som na to zabudol.

Mne sa to tak ľahko nestane. Všetko si pamätám.

Fakt?

Na čo chceš, aby som si spomenul?

Na čo chceš ty?

Na Toninu?

Zazvonil telefón: iba raz. Obaja naň pozreli — a čakali. Ale zvonček sa už neozval.

To je kto?

Na tú radšej nie.

Nechce ťa?

Chlapec chvíľu rozmýšľal; potom vyprskol.

Mňa by chceli všetky!

Okrem Toniny.

Ako to vieš?

Ani mňa nechcela.

Tonina?

Čo ja viem, ako sa volala? Kto by si to pamätal?

Predsa ja — ja si všetko pamätám. Ale radšej na to nemyslím. Niekedy to pomáha.

Taraba len prikývol; zrazu sa videl, ako stojí pri zrkadle — a pozerá si do očí. Mrkol na chlapca, potom znovu na zrkadlo, ale už tam nikto nebol.

A čo Vavro?

Toho chce.

Taraba prešiel k zrkadlu; zvedavo doň pozrel. Pošúchal si zarastené líca.

Toho chce? To som vedel! Zasran jeden!
Dedo, čo mám robiť?
Stiahni mu na školskom dvore gate! Nech všetci
vidia, akého má malého!
Zbije ma.

Len sa neboj! A ešte mu zaspievaj: Azapád lenky,
keď ho máš tenký, namotaj si kúdelenky! A zatrúb mu
večierku!

Keby som to vedel.
Naučím Ťa. Podaj mi tú trúbku.
Trúbku?

Tarabovi sa zazdalo, že ju vidí na stene, zavesenú na
klinci.

Nevidíš ju?
Kde?

Taraba sa znovu pozrel na stenu; trúbka zmizla.
Na stole.

Tam je iba lievik.

Aký lievik? Daj ho sem. Nerozoznáš lievik od trúb-
ky? Nevidíš tie klapky?

Chlapec mu ho podal. Taraba zatrúbil stupnicu.

Akú si dáme?

Čo ja viem?

Túto?

Nadýchol sa a zatrúbil: Anička, dušička, nekašli,
aby ma pri tebe nenašli.

To je večierka?

Veď je ráno — a nie večer!

Ty si hovoril o večierke.

Hovoril, hovoril, možno som to povedal, ale myslel
som na niečo iné. Keď hrám, vždy myslím na niečo iné
— a z toho je tá muzika. Sám ju ani nepočujem.

Veď si hovoril, že nemáš kompresiu.

Niekedy mám a niekedy nemám.

Tak mi zahraj budiček.

Prikývol — a nestihol; z diaľky sa ohlásil vlak.

Koľko je hodín?

O minútu pol.

Hneď som si to myslel. Tridsaťtrojka. Vždycky vy-
piskuje. Musím mu prehodiť výhybku.

A kedy mi zahráš?

Len čo odíde.

To už tu nebudem.

Ponáhľaj sa?

Idem na vlak.

Aha! To som nevedel. A keby si počkal na pol
siedmy?

Nemôžem.

Chlapec si z vrecka vytiahol pokrčenú baretku a dal
si ju na hlavu. Vyskočil pred zrkadlom; chcel sa na
seba pozrieť. Taraba ho chytil pod pazuchy a trochu
ho nadvihol. Chlapec si v zrkadle napravil čiapku
— a už bežal.

Pozdravuj Vavra. A Toninu. A nezabudni mu stiah-
nuť gate. Aj ja som mu ich stiahol. Naposledy som ho
videl, keď sme rukovali — aj to bolo na akejsi stanici.
A dávaj si pozor.

Dám si.

Opatruj sa.

Chlapec otvoril dvere; ovanul ich prach. Vyšli
z miestnosti. Do staničky vchádzal vlak.

*

Starý Taraba bol trúbkar; kedysi hrával na zába-
vách a potom aj na svadbách, no najradšej na pohre-
boch, lebo tam bolo vždy ticho, v ktorom jasne počul
mosadzný hlas trúbky. Od malička chcel byť hodiná-
rom, ale pomýlil sa, sám nevedel, kde a kedy — a zra-
zu sa staral o rušne, čo dýchajú ako ľudia. Hodiny
opravoval po večeroch. Mátala ho predstava, že raz
urobí hodinky s parným strojom alebo aspoň rušň
s hodinovým strojčekom — a len s vypätím síl ju
nikomu neprezradil. A raz v noci sa mu snivalo, že
všetky hodiny idú dozadu, že je v krajine, kde nikto

nič nerobí, lebo aj čas ide dozadu a všetko je spravené; presne o rok sa mu snívalo to isté. Tento sen, ako všetky, čo sa vracajú, mal vo veľkej poduške, na ktorej spával: vždy ho trochu vylepšil a vrátil späť do peria. Dlhو sa hral na holiča, strihal vlasy, brady, ba aj štetiny zo smutných bradavíc — a keď ho to prestalo baviť, tými istými nožnicami krotil muškáty, ktoré sa mu zatiaľ rozbujnili na dvore. A bol aj poľovník a kominár: driemal na komíne, na kolenách puška, čakal na ľah kačíc — alebo sa mu to len snívalo? A naučil sa zabíjať prasce, pukálom do čela a nožom do srdca, nech krv naposledy vystrekne. No pritom bol stále železničiarom a potil sa s rušňami, tvár mu stmavla od sadzí a plechu, ktorý nemohol mať krajšiu farbu ako čiernu, farbu tmy, v ktorej je všetko, lebo svetlo je len pre oči a pre tých, ktorí aj tak veľa nevidia. Odišiel z depa s posledným parným rušňom, už ich nepotrebovali — a odvtedy bol na tejto staničke, vlastne iba zastávke, staral sa o jedny rampy a mával zbohom štyrom spojom medzi dvoma mestami: dvom hneď ráno a dvom večer.

*

Taraba stál pri ráme s cestovným poriadkom. Pokyvoval hlavou; už bol bez čiapy. Zato na nose mal okuliare. Vytiahol si z ucha vatu — a počul klopanie na dvere. Obrátil sa. Do miestnosti vošiel asi devätnásťročný mladík; na pleci mu visela taška s reňom.

Pán Taraba, tu ste? Dobré ráno. Idem si po ten odkaz.

Aký odkaz?

Či hráme ten majstrák.

Taraba si zdvihol okuliare na čelo.

Aj ty za nás kopeš?

Pravé krídlo. Nečítali ste dnešné noviny? Dal som druhý gól. Vyhrali sme štyri-nula.

Taraba sa potešil; nohami naznačil fuknutie do lopty — a potom aj strelu na bránu.

Hovoriš — krídlo? Zbehnúť, center, gól? Alebo si zadriblovať, dať bekovi jasličky a vypáliť z uhla?

Ja vždy najprv nafintujem prihrávku a potom si hodím dlhú loptu k čiare.

No musíš mať centra, čo ti to tam búcha hlavou.

Mám. Bol tu ten malý?

Alebo halfa, čo si nabehne zozadu. Ako Vavro — to bol hráč! Lepšieho centerhalfa nebolo!

Aj za nás hrá jeden Vavro.

Ale tomuto sa nevyrovná. Toho je večná škoda. Padol alebo zmizol, bohvie, čo je s ním. Ale bezo mňa si nezahral. Krídlo je krídlo. A si najbližšie k lajne, vždy ťa dobre vidia — jedna slečna, druhá slečna, nemám pravdu?

Stačila by jedna.

Vlastne máš pravdu.

Mladík si rukami vošiel do vlasov, chvíľu akoby váhal, vzdychol si.

Lenže Vavro ma vždy predbehne.

Z toho si nič nerob. Vo všetkom je cestovný poriadok — a nakoniec príde aj posledný vlak. Poplač si.

Mladík sa nešťastne usmial.

Aj vy ste si poplakali?

Taraba prešiel ku kachliam a otvoril dvierka; šľahali z nich plamene. Opäť dvierka zavrel.

Keď ma nikto nevidel. Vavro mi vždy prebral a pretiahol všetky frajerky. Ale nakoniec sa buchol do Cilky a chcel si ju zobrať, hovoril mi v šatni, že mu pôjdem za svedka, bolo to raz v nedeľu, akurát po jednom zápase, vyhrali sme osem-nula a Vavro dal štyri góly, všetky z mojich prihrávok, lenže behom týždňa sme už rukovali — a tak bolo po svadbe. A potom aj po vojne. Vavro sa stratil. A ja som si zobral Cilku. A boli sme jedna-jedna!

Mladík sa pousmial.

Môžem si u vás zapáliť?

Taraba prikývol.

Sadni si. Ideš na pol siedmy? Ešte máš čas. A nemal by si fajčiť. Nebudeš mať kompresiu.

To len teraz, keď som taký nervózny. Páči sa mi jedna čašníčka, ale neviem, ako na ňu.

Musíš robiť drahoty! Uvidíš, čo to spraví so všetkými ženami!

Vy ste robili?

Ja som bol presne taký istý somár ako ty. Všetko som bral vážne.

Taraba prešiel k stolu; zdvihol telefónne slúchadlo a vytáčal číslo.

A keď som chcel niekomu niečo povedať, vždy som sa to naučil najprv naspamäť — a potom som všetko poplietol. A potom som plakal.

Položil slúchadlo na vidlicu.

Musíš spievať ako vták!

To mám kikirikať?

Keby len to! Musíš naučiť svojho vtáka hovoriť — a máš všetko vyhraté! Desaf-nula!

Taraba sa smial. Mladíkovi zhasla cigareta; odklepol popol na dlážku a znovu si zapálil.

Vám sa to povie.

Mne? Tebe!

Napíšem jej list.

Aj to môžeš, všetko môžeš, ale list jej nepíš. Chyť ju — a keď nič, ideš ďalej.

Už som dva dni nejedol. Nechutí mi.

Aspoň schudneš.

Taraba odskrutkoval vrchnáčik na termoske, nalial doň kávu a podal ho mladíkovi.

Zohrej sa.

Niekde si na neho počkám a dobre ho zmlátim. Alebo sa hodím pod vlak.

Sadol si k nemu na lavicu.

To ti nepomôže. Ako sa to volá? Vavro? Jeden ako druhý. Je v nich niečo, neviem čo, môžu byť škulaví, môžu byť soplaví, no ženy sa za nimi len hrnú, možno ani samy nevedia prečo. Lenže vedia, vedia. A je aspoň pekná?

Taká malá. Šikovná. A má pekné vlasy.

Aj ja som bol na malé. Na vojne som jednu takú mal. Čo sme tam zabili času. Vavro sa stratil. A tých mŕtvych kamarátov, čo ti budem hovoriť, jedným slovom — hnus!

Aj mňa čaká vojna.

Už máš po škole?

Už druhý rok robím.

Za čo si sa vyučil?

Robím zámočníka v depe.

Vážne?

Mladík vrátil Tarabovi prázdny vrchnáčik; usmial sa.

Ale najprv som chcel byť holičom. Strihával som všetkých spolužiakov.

A myslíš, že ja nie? A vidíš, ako som skončil — vypevádzam vlaky.

Zvonku sa ozvalo zapískanie rušňa.

Počuješ? Už sa hlási. Musím mu dať dolu rampy.

Nič som nepočul.

Čo si hluchý?

Znovu pískal vlak.

Ani teraz?

Mladík pokrútil hlavou.

Asi mám zapchaté uši.

Pol siedmy.

Mladík pozrel na svoje náramkové hodinky.

Veď je iba šesť.

Idú ti zle hodiny. Keby bolo šesť, tak by som nič nepočul.

Náhodou mi idú dobre. Iba trochu dopredu.

Každému idú ináč. A nikomu dobre.

Teraz som ho počul! Počuli ste?

Taraba nastavil ucho k dverám. Potom hodil rukou; nič nepočul.

Daj si vyšpricovať uši! A čím skôr! Ináč ti utečie polovička radosti. Očami všetko nestihnješ. Ideš na vlak?

Čo mám chodiť autobusom? Vlak je zadarmo. Mám režítku. O siedmej som v robote.

Mladík vybral z bundy hrebeň, pozrel do zrkadla a rýchlo sa pred ním učesal. Dunenie vlaku silnelo.

Pohni sa.

Ešte ste mi nepovedali, či tu bol ten malý chalan s odkazom, či hráme.

Hráte, hráte, bež. Už máš málo času.

Mladík prešiel k dverám.

Prídete sa pozrieť?

A dáš gól?

Skúsím.

Budem na krídle, vedľa tej malej, čo ti bude posilať bozky. Bež, bež, už je málo času.

*

Popoludní asi zadriemal. Behom hodiny sa celkom zotmelo, vrátila sa farba rušňov, ktorú mal tak rád. Znovu priložil a vyzrel von oknom. Holuby sa zhŕkli pod jedinou lampou a stále sa prechádzali, bál sa, že ich nájde výr; mal ich odohnať.

V kachliach pukal oheň a šramotil popol padajúci cez rošt.

Starý Taraba sa obzrel: v tmavom okne sa mu pred očami odrážal stôl s lampou, pod ktorou sa leskla trúbka, pomaly sa pohol k nej. A potom zbadal všetky hodiny, čo opravil alebo ešte väčšmi pokazil, viseli na stenách a bláznivo tikali; rád ich opravoval, ale nerád počúval, v ušiach si nechával iba dych spotených rušňov. A potom zazrel pušku zavesenú na operadle stoličky, ťažkú guľovnicu na srnca s matným leskom, podobným dymu, ktorý sa chvel na hlavni.

A potom kominársku štetku. A potom pukál a mäsiarsky nôž.

Taraba precitol. Na stole sa leskol telefón. Pri zrkadle stál asi štyridsaťročný muž. V rukách mal fľaštičku s pitralonom; natieral si líca a bradu.

A na Gejzu si nepamätáte?

To bol ktorý?

Nadával mamičke — zaspievajte, lebo vás priložím do sporáka!

A zaspievala?

Zaspievala, ale na druhý deň ju aj tak videli s čiernou šmuhou na čele.

Taraba sa zasmial. Muž zaskrutkoval fľaštičku a vložil ju do tašky na lavici. Vedľa ležal baterkový holiaci strojček; muž z neho sňal vrchnú časť a vyfúkal chlpy.

Žena sa vždy sťažuje, že ju pichám. Vlastne na to sa ani tak nesťažuje, ale že ju škriabem. Nepamätáte sa na toho Gejzu?

Nemôžem si spomenúť.

Vy sa nechcete oholiť?

Taraba si rukou prešiel po strnisku na tvári.

Čo ja viem? Aj ja som sa holieval, keď som išiel k žene.

Ukážte, bude to raz-dva.

Muž zapol strojček — a kým Taraba stihol čosi povedať, už mu ním behal po brade.

A Imriško Vajco?

To bol ktorý?

Čo mal vo vlasoch lupiny a liečil si ich stojkami na hlavu.

Imriško? Niečo sa mi marí. Pamätám sa na Patróna, čo mal zlaté zuby a bol bez nohy. Vždy sa chválil — chlapani, kde to na fronte búchalo, tam som bol ja!

Už nežije.

Kedy zomrel?

To už sú roky. Kto by si to pamätal?

Toho je škoda. Ale aj tak chvíľu žil. Už nežije?
Dávno. A na krpatého Cecila si pamätáte? Hrával
Gašparka v bábkovom divadle.

Cecil?

Cecilko. Ani ten už nežije. Všetci pomreli.

A ako sa volal ten bláznivý chudáčik, čo každému
salutoval?

Myslíte Hektora? Aj ten je už mŕtvy.

Aj ten?

Skoro všetci. Hotovo!

Muž vypol holiaci strojček.

Mhm, mhm. Čo nie je, akoby ani nebolo. Taká pila,
mala byť — a nie je.

Muž mu podal fľaštičku s pitralonom.

Čo hovoríte, pán Taraba?

Ale nič, len mi tak niečo napadlo. Chceli tu postaviť
pílu, no raz nebolo elektriny — a druhý raz dreva. Aj
rýchliková stanica tu mala byť — a nie je. Aj tak
dobré. Mne je to fuk.

Taraba mu vrátil fľaštičku.

Čo si to šomrete?

To len tak.

Pán Taraba, niečo by som od vás chcel. Našiel som
doma fotku starých futbalistov. Aj vy ste na nej.
Niektorých tam poznám a niektorých nepoznám, tak
som si spomenul na vás, či by ste sa na to nepozreli
— a nepovedali mi ich mená. Dal by som to do kro-
niky.

A je tam aj Vavro? Musí stáť niekde pri mne. Ten
vedel napodobňovať všetky zvieratá. Ale ako! Aspoň
tak dobre, ako hral futbal. Kravu, sviňu, psa.

Aj ja som to vedel — ako chlapec.

To vedel len Vavro.

Naozaj som to vedel.

Muž sa zasmial.

Tak mi to predved.

Už som to dávno zabudol.

Sprav mi koňa!

Teraz to už neviem.

Skús.

Muž zaerdžal.

No, nebolo to také zlé, skús ešte raz.

Muž znovu zaerdžal.

Tô bolo ešte lepšie. Skús kravu.

Neviem to.

Len to skús! Daj si záležať.

Muž zamúkal.

No vidíš — a teraz kohúta!

Muž zakikiríkal.

To je ono! To je ono!

Taraba sa rozosmial, až mu skoro utieklo do noha-
víc, ale zadržal to — a tak sa voda smiechu v jeho tele
premenila na slzy. Všetko sa mu rozmazalo. Vonku
pískal vlak. A ešte raz pískal vlak. Pískal a pískal.

*

Vzal zo stola trúbku a preskúšal klapky. Potom
vyšiel von a hneď cítil, že sa zozimilo, prvý mráz —
a aký, zaliezal mu pod šaty. Holuby sa prechádzali
pod lampou. Starý Taraba sa usmial, tešil sa, že prišli,
že mu chodia za chrbtom, keď vtom na lavičke vedľa
dverí zbadal chlapa v sivých šatách, asi zo zamatu
— a až potom veľký fialový klobúk, ktorý mu na tvári
robit tieň.

Nepoznáš ma?

Odkiaľ ťa mám poznať?

Ale určite si na mňa pamätáš.

Chlap si zložil klobúk; v rukách mu zhnedol. Zle
vidím, povedal si Taraba, pletú sa mi farby, všetky
okrem čiernej — a ani šaty nie sú zamatové, ale zapa-
dané múčnym prachom.

Neviem. Možno sa pamätám a možno sa nepa-
mätám.

Naozaj si nespomenieš?

Rád by som si.
Zrazu mu to prišlo ľúto; nespomenie si.
Ja som Vavrinec.
Starý Taraba ho spoznal a bolo mu ešte smutnejšie;
hanbil sa sám pred sebou.

Odpusť.

To nič. Teraz ma už poznáš?

Taraba len prikývol. V tlejúcej pamäti mu ožil plamienok. Vyslovením mena akoby omladol o päťdesiat rokov, vlastne aj o viac, vybavil si spomienku, ktorá už pred polstoročím musela mať tri alebo štyri roky. Vrátil sa z vojny — a niekto mu povedal: Vavro zmizol. Všade sa na neho vypytoval, ale márne, vtedy — a potom až teraz — si spomenul, ako s plačom rukovali, ako zúrili a zatínali zuby, stáli vedľa seba a Vavro mu šepkal, že sa nedá zabiť, do uší im tiekol pot — a vtom už pískal vlak a ešte väčšmi im bolo do plaču, v blikaní a vyzváňaní sa okolo nich pohla zem. A tak zmizol, už sa nevrátil, nikto ho viac nevidel — a teraz má šaty, v ktorých rukoval, somár sprostý, mal by si ich vykefovať alebo aspoň vyprášiť, nech tu takto nestraší.

Kedy si prišiel?

Asi pred hodinou.

Vlakom?

Asi o siedmej.

Vavrinec sa usmial; sedel, nehýbal sa, na stehnách mu ležal čierny klobúk.

Ideš domov?

Čakám na vlak.

Ale teraz už nijaký nepôjde, musíš čakať do rána, na pol piaty.

O desiatej ide rýchlik. Musím prestúpiť.

Holuby sa ďalej prechádzali po štrku. Starý Taraba sa zľakol. Pohol sa, že zavrie dvere, aby mu neušlo teplo, ale ďalej stál, iba prsty mu behali po klapkách na vyleštenej trúbke.

Vavro, nehnevaj sa, ale tadeto ešte nijaký rýchlik nešiel.

Vavrinec sa usmial.

To nič.

Keby bolo leto, nepoviem, sed'. Ale nijaký vlak nepríde, až pol piaty, ver mi, musíme ísť do tepla.

Vavrinec len prikývol.

Budeš čakať?

A Vavrinec sa znovu usmial.

Potom dovoľ, aby som ti zahral, pamätáš sa, že som hrával na trúbke.

Neviem. Hraj.

Starý Taraba sa nadýchol v tichu tmy a noci; iba v takom chcel vždy hrať. Nato začuli hvizd rušňa, holuby sa vyplašili — a už znovu pískal vlak. Ruky s trúbkou sa mu roztriasli, boleli ho uši, ale zároveň sa radoval, lebo sú dve tichá: jedno pred hvízdaním rušňa a to druhé, ešte krajšie, po ňom.

Vavrinec sa usmieval.

Pozri. Vidíš?

Zdvihol ukazovák.

Už nám ide.

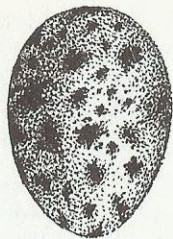

CHYBIČKA

Prvý sa pomýlil hlásateľ ranných správ, keď namiesto slova delegácia povedal degelácia. Podľa dostupných informácií rokovanie trvalo dlhšie, ako sa predpokladalo, čo všetkých akosi zaskočilo. Ostatné správy boli bez chyby. Ale už pri ďalších správach — tentoraz ich čítala hlásateľka s jemne hlbokým a dráždivým hlasom — chýb pribudlo, hoci nie v tej istej správe, vlastne to ani neboli chyby, skôr neisté zajachtania, strata rytmu, odmlky. Delegácie sa nečakane znovu stretli, aby posúdili problémy zaujímavé obe strany, čo napokon oznámili aj v prvých správach. Drobná chyba sa predsa len vyskytla, no nie u hlásateľky, na niekoľko sekúnd vypadol elektrický prúd a v reproduktore rádia akoby čosi zapískalo, nežne a ľahavo, no vzápätí sa príjemný tón zmenil na ostrý a prenikavý pazvuk, zarezávajúci sa do uší. Hlásateľka ospravedlnila chybu a potom už v pokoji dočítala správy. Nasledovala hodina hudby; predpoľudňajší koncert. A tu zrazu hudba prestala hrať, pričom v štúdiu iste hrala, no zrazu akoby ju odstrihli, čo hádam nik nečakal. Tentoraz sa hlásateľ pomýlil hneď dva razy, pričom čítal len jedinú správu, ktorou oznamoval, že delegácie intenzívne rokujú, vyskytli sa viacmenej zanedbateľné rozdiely v názoroch, ale všetko nasvedčuje tomu, že by nemali byť prekážkou rýchleho ukončenia rozhovorov. Hlásateľovi sa chvel hlas, ale vzápätí sa z prijímača znovu ozývala hudba, ktorú

už nikto neprerušil. Horšie bolo, že ďalšie vysielanie správ sa omeškalo, preto do vysielania opäť zaradili hudbu od akéhosi neznámeho skladateľa — neznámeho najmä preto, že ho nikto neuviedol. Zato ju opäť prerušili oznámením, že najnovšie spravodajstvo zaznie v krátkom čase, vlastne hneď, len čo sa upresnia niektoré detaily. Potom hudba postupne tichla, až doznela — a nastalo ticho. Všetci čakali na správy.

PUKANCE A ZMRZLINA

(M. Š.)

Tatino má nový počítač. Aj píše. Budem spisovateľ. Počítač by už bol. Tatino je Marián. Ivy mu raz povedal: „Ahoj, Marián, ja som pavián!“ Mama robí korektúry. Aj Brko. Všetko ako mama. Hovorí Ivy-mu: „Ivko, nemôžem sa s tebou hrať, toľko mám tých korektúr! Musím ich odnieť do vydavateľstva!“ Vlečie plný kufor kníh. Z izby do izby. V kuchyni sa mu vysypú. Zakrátko sa pýta: „Mami, čo žerie žeriav?“ Tatino nie je doma. Ivy sa zamyslí: „Kde sa ten náš tatino trajdá?“ Vo dverách zaštrkoce kľúč. Brko zašušle: „Už sa dotrajdal!“ Mám po písaní. Aspoň na dnes. Tatino si sadne k počítaču. A ja budem čakať a čakať. Až zaspím.

*

Moja sestrička má pekné náušnice, no boli by jej na figu, keby nemala aj pekné uši. Má ich pekné. Malé a guľaté. Ako na hrnčekoch, z ktorých ráno pijeme kakao. Má pekný nos a pekné oči. Volá sa Bea. Má rada pukance. Mne sa toto jej meno nepáči, lebo ju nemôžem volať Beička. To je dosť blbé. Keby sa volala Lydka, mohol by som ju volať Lyduška, no takto jej musím hovoriť len Bea. Snažím sa to vyslovovať čo najmilšie, aby videla, ako ju mám rád.

*

Aj Ivy je spisovateľ. Všetko ako ja. Začiatok už mám. Ivy píše do zošita, až potom si to prečukáva na disk, hrá sa, že rozmýšľa. Nadávam mu: „Ty kokso!“ Mama varí kakao. Brko jej vyznáva lásku: „Mami, ty si moja stará dobrá kráľovnička!“ Obliekam ho. Básni: „Banány rastú v Afrike, v zelovoci, na trhu a tak.“ Ivy mu pre istotu vynadá: „Ty investor malý!“ Na mňa si netrúfa.

*

Predslov: tento príbeh sa bude odohrávať v Marseille. Hrdina tohto prípadu pre FBI sa bude volať Jean de Mauseli ktorý bude mať za úlohu zničiť nepriateľa Piera Masekyho. Nepriateľ obsadil ulicu do ktorej nemôže nikto vstúpiť a keď náhodou tak ho zastrelia.

*

Brko mi hovorí, že si potykal s akýmsi Patrikom. Tuším ho poznám. Taký krpec. Chodí s Brkom do škôlky. Pýtam sa ho: „Ako?“ Brko odvrkne: „Dali sme si tik-tak.“ V encyklopédii si prezerá rímsku vlčicu. Pýta sa: „Mami, prečo má ten havino toľko pišulákov?“ A babky sa pýta: „Babi, ty máš štátne zuby?“ Večer si prosí stavebnicu: „Prosím si stavebnicu, ja sa s ňou tak vďačne pohrám.“ Ivy zatiaľ píše na počítači. Na môj disk. Asi mu vynadám. Dnes zjedol tri zmrzliny. Rekord má osem. A angínu. Včera mi povedal: „Zobudil som sa a zrazu nastalo ticho.“ Brko vyjde zo záchoda. „Nejde mi to kakanie, nejde, no, čo už so mnou?“

*

Bea nosí pekné náušničky. Na to mama dá — je to jej dcéra. Ja som vraj otcov. Vždy keď sa nenávidia

a hádajú, mama zavolá Beu (tak rád by som ju volal Lyduška) k sebe, rozplače sa a odíde s ňou do susednej izby. Ja ostanem s otcom. Keď som bol krpec, len pár dní potom, ako som sa naučil rozprávať, vraj som mu vždy hovoril: „Poďme sa my chlapi vypíšať.“

*

Fikus vyhnal nový list. Brko sa nad tým hlboko zamyslí: „Tento kvet sa nám ženie.“ Pozerá von oknom a rozmýšľa o šoférovaní: „Stlačím spojku a potom si to na neutrálne dobrzdím.“ Babke oznámi: „Stále musím chodiť do penzie. Aj ráno, aj naobed, aj večer.“ A mame: „Mami, vieš čo, ži si, koľko chceš, mne je s tebou dobre.“ Večer sedí vo vani. Smeje sa: „Mydlím si čiri-čaj aj s bruchom.“ Ivy zatiaľ píše. Bez čiarok. Všetko ako ja. No ja píšem s čiarkami.

*

V roku 1941 sa v Marseille stala takáto vec: istý Piere Maseky si obsadil jeden dom ktorý patrilo Amicce Christazovej. Keď sa vrátila z roboty zabili ju a dali do pivnice. Keď sa to dozvedela FBI vyslala svojich ľudí. Vyrazili do Marseille. Zatkli ho a dali do väzenia v ktorom dlho nesedel lebo v jednej noci ho vyslobodili jeho ľudia. Po vyslobodení Piera sa FBI rozhodla že vyšle už iba jedného človeka a to Jeana de Mauseliho. Tento človek bol profesionál. Ovládal karate vyznal sa v poplašných zariadeniach a vedel päť jazykov. Dokým sa Jean dostavil do Marseille tak Piere páchal ďalšie hriechy zločiny a masakre. Jean sa ubytoval v štvorhviezdičkovom hoteli. Piere bol veľmi zlý človek ale niekedy si ani nezaslúžil pomenovanie človek. Jean sa spojil s marseillskou FBI ktorá mu poskytla zbrane a dvoch ľudí ktorí boli hrozitánsky silní. Jeden sa volal George a druhý John. Piere Maseky Piere Maseky stále len Piere Maseky. Žurnalisti všelijakých rubrik písali len o ňom. Celá Marseille vedela o Pierovi

skoro všetko a do podrobností. Táto správa o Pierovi sa dostala až do Paríža. Tam to veľmi veľa ľudí nenadchlo. Piere Maseky bol dosť skúmový a bystrý muž ale o Jeanovi ešte nevedel. Jean a jeho dvaja priatelia podnikli prvú výpravu. Jean po streche a siláci po stene. Jean našiel vchod z terasy do domu. Siláci vliezli po jednom cez okno do pivnice kde našli mŕtvolu Amicci Christazovej. Jean zatiaľ vypol všetky poplašné zariadenia. Potom sa skryl do kúpeľne. Jeden z Pierových zločincov počul niečo v pivnici a tak sa tam išiel pozrieť a siláci ho zbili a zobrali si jeho zbraň. Zločinci zistili že ich kamarát dávno nejde tak sa išli pozrieť do pivnice kde sa siláci neubránili a zabili ich. Jean to počul. Utekal na terasu a do hotela čím skôr tým lepšie pre život Jeana. Túto noc nezaspal. Stratil kamarátov a pritom dobre silných.

*

Vonku napadol prašivý sneh. Neznášam Brkove rečičky. Dosype sa za mnou do postele a hneď spustí: „Predpokladám, že pomerne mi je dobre. V telke bol taký malý papagájik a volal sa že papoušek. Ty budeš akože spať a ja sa na teba zvalím ako bomboniéra.“ Vykrútim mu nos. Aj ruku. Aj nohu. Potom otravuje babku: „Babi, budeme sa hrať, že ty si bazén a my budeme do teba skákať.“ Niekedy sa strašne nudí. Pozerá von oknom. Skúma autá a premávku na ceste: „Naše auto chodí na špeciál, autobusy zase na superpyrín. Nevieť povedať penicilín, tak hovorím acylpyrín.“ Inokedy len tak tára: „Pretože aj napriek tomu, pravda, mami?“ Ziva: „Babi, ty budeš u nás spať každý deň jednu noc, dobre?“

*

Ináč mama nedá na nič. Akurát na pekné šaty. Aj za tie sa vždy Bey pýta, či je jej, či je dcéra? Hovorí, že ja som otcov. Ale ona s Beou že raz utečú.

*

Brko chystá prekvapko: „Mami, v škôlke ti chystáme prekvapenie k tvojmu sviatku, také korálky. Ale nepovedz to tatinovi, lebo to je prekvapenie, dobre?“ Ivy začal písať nový román. Sedí pri počítači. Nadávam mu: „Ty kokso! A ja čo?“ Robí sa, že nepočuje, zapcháva si uši a lúšti svoj škrabopis: „Až po mne!“

*

Keď som bol malý mali sme doma iba jedno rádio ktoré otec nosil do fabriky. Bol to malý tranzistorák. Otec pracoval vo fabrike v ktorej vyrábali kožené a poťahové látky. Mama nemala prácu tak bola doma. Čakala nás kým prideme domov a dala nám výborné jedlo. Väčšinou varila s vegetou. Nikdy som si neodpustil poznámku na rajčinovú polievku. Napríklad: že je presolená. Mama mala ryšavé vlasy ktoré si odfarbovala keď išla spať a podobne. Nikdy nevarila koleno to skrátka a dobre neznášala. Otec veľmi rád oslavoval hoci aj môj prvý krok. Pôvodom bol arab ale jeho dedko sa prisťahoval do San Francisca a tak sme tu. Môj dedko a babka boli predavači kobercov. Babka sa volala Ruta a dedko Amor. Ja mám mladšieho brata Mohameda. Náš byt bol zariadený orientálne. Máme dvadsaťpäť obrazov. Otec ich namaloval sám. Mama sa ale nasmiala keď videla otca maľovať. Oco bol vlastne malý muž s fúzikmi a hustou šticou. Mama vravievala že sa naňho podobám ale podľa mňa nie. Môj brat je odcestovaný v Saudskej Arábii a posielal mi list v ktorom stojí: Milý braček! Pricestoval som dobre a na letisku som ti kupil jeden suveníru ale o tom potom. Zajtra ti pošlem ďalší list. Tvoj Mohamed.

*

Brkove otázky: „Prečo nemá kredenc fúzy? Je stredné Slovensko, aj južné, aj západné. Je najviac

Slovensk na svete?“ Alebo: „Nezmestíš sa do kože, mamička?“ Alebo: „To sa len tak hovorí, že Veľká noc, ale to bude deň, pravda?“ Alebo: „Všetko má svoj koniec, ale ľudský koniec je chrbát, však?“ Alebo: „Kedy bude zajtra? V nedeľu?“

*

Strašne sa s otcom hádajú. Niekedy mi nepomôže ani to, že si prostredníkmi zapchám uši. A niekedy ich musím mať celkom otvorené, lebo držím Beu a hlasno jej niečo hovorím do ucha, aby nepočula, ako sa hádajú. Niekedy Bea plače len tak. Nechce povedať prečo. Rýchlo jej začnem veľmi nahlas niečo vraviť do ucha, kričím, až mám strach, že ohluchne. No neprestanem, kým sa nerozosmeje alebo aspoň neprestane plakať. Raz mi už aj povedala, či chcem, aby ohluchla. Tak sa pritom usmievala, že som to nevydržal a začal som jej robiť mŕtvu sojku. Tú má najradšej. Má rada aj medveďa a koníka. A pukance. Ale mŕtvu sojku má najradšej. To je, keď si sadnem na operadlo stoličky, zamávam rukami, zapípam a spadnem na zem. Sama vymyslela to dobré meno. Niekedy sa pritom aj buchnem, ale nevadí, niečo ešte vydržím.

*

Brko sa chváli Ivymu, že váži deväť hodín, ale ten ho nepočúva, asi dumá, ako by sa dostal k počítaču, vidím mu to na nose, ale tentoraz som ho predbehol, odpadlo nám vyučko. A tak sa Brko chváli mne: „Upratol som kuchyňu, ale ešte treba umyť dlážku, lebo sa po nej dá nahlas chodiť.“ Usmerňujem ho: „Odpáľ!“ Nadýchne sa: „Vážne?“ Ukazujem na dveře: „Choď do detskej izby!“ Dá si ruky vbok: „Nejdem.“ Kašlem naňho: „Tak choď do riti!“ Večer sa hrá na husára: „Hijó, hijó, koník môj — a keď poviem prd, tak stoj!“ Mama nevie, či sa má smiať, alebo či mu má niečo povedať. Brko to vycíti a rýchlo ju

predbehne: „Pravda, mami, že prd, to sa nepatrí, ale že dovidenia, to sa patrí.“ Ivy sedí pri počítači a lezie mi na nervy, no sme 1:1, lebo vtom sa dotrajdá náš tatino.

*

Na druhý deň prišiel namiesto listu od Mohameda list v čiernej obálke a v liste stálo: Vážený Ali Rachmed! Dovoľujeme si vám oznámiť že dňa 5. 3. (t.j. vo štvrtok) sa váš brat dopustil trestného činu. Ublížil na zdraví Hasanovi Lubimu a To Lang Chiemu. Pozývame vás na súdne pojednávanie. Alem Barami. Al Riyád, Kvetná ul. 26, súd pre maloletých. Po tomto liste mi nebolo dáko do reči. Išiel som sa okúpať a pozrel som si správy po ktorých som zaspal. Snívavo sa mi o tom že som sa prechádzal s Mohamedom po parku. Mali sme oblečené bermudy a tričká s krátkym rukávom. Rozprávali sme sa o kvetoch ktoré pomaly rozkvitali na jabloniach. Bola jar. Keď som sa zobudil bolela ma hlava a tak som vypil šálku čaju. Bol to indický čaj so štipkou mäty piepornej. Išiel som von a kúpil som si Time. Správy ma ani tak nezaujímali ako čierna kronika pre Saudskú Arábiu. Mohamed v nej nebol. Kúpil som si aj letenku a po peknej nedeli som musel cestovať míle a míle kým som dorazil do Al Riyádu. Bolo to na pohľad malé mesto ale dopravný a turistický ruch tu veru bol. Mal som mapu mesta a trochu som vedel hovoriť jazykom takže som mal výhodu. Zavolať som si TAXI z telefónnej búdky a keďže nič neprišlo musel som ísť pešo. Ulica svätého Francisca, Ružová ulica a tu je Kvetná ulica 1, 2, 3 a tá budova na konci to by mohol byť akurát súd. „Uf, bože, to bude zase deň,“ lamentoval som nad bratovým osudom. Otvoril som dvere na ktorých bola vizitka: SÚD PRE MALOLETÝCH. Na chodníku sa vytvárali pukliny do ktorých utekali napoly upečené mravce. Hľadali si tieň. Vovnútri bolo chladnejšie.

*

Ivy sa zlepšil, už píše aj s čiarkami, konečne objavil klapku s týmto interpučným znamienkom. Dal som mu na zmrzlinu. Hneď odpálil. Môžem písať a písať.

*

Bea sa vie pekne smiať a pekne si čistí zuby. Je o dva roky mladšia, ale píše stokrát krajšie ako ja. Na rukách má zlaté chlčky. Ja nemám. Niekedy k nej vlezem do postele a potom sa strašne dlho rozprávame. Ale to len keď nie sú naši doma. Nesmiem zaspáť, lebo keby ma u nej našli, určite by ma zbili. Strašne radi sa rozprávame. Vždy sa máme o čom. Keď počujem, ako v zámku zaštrkoce kľúč, rýchlo vyskočím a lahnem si do vlastnej postelle. Obidvaja sa robíme, že spíme, no vtedy jej nemôžem kričať do ucha, keď sa hádajú. A hádajú sa stále. Už aj na ulici. Kde ich napadne. Nedá sa to vydržať. Ale Bea už neplače. Ani s bábikami sa nehrá. Včera sa zase pohádali na ulici. Otec nebol doma, pomaly bol večer, nešiel a nešiel, až sa mama zrazu rozhodla, že ideme za ním. Museli sme sa obliecť. V električke mala celkom žltú tvár. Bea ma potajomky chytila za ruku. Otca sme stretli neďaleko parku.. Strašne sa hádali. Otec chcel ísť ďalej, mama ma posielala za ním a potom ma zase volala späť. Otec bol opilec. Aspoň mama to stále kričala: „Opilec! Opilec!“ Zase ma poslala za ním a zase ma zavolala späť. Chodil som medzi nimi ako vláčik. Okolo nás postávali ľudia, pozerali na otca a na mamu, niektorí sa smiali a volali: „Do toho!“ Mama ešte viac kričala. Nakoniec sme sa akosi dostali domov, no neprestali sa hádať, kým nezaspali. Aj ja som zaspal, ale už po chvíli som sa zobudil, lebo do mojej postele prišla malá Bea.

*

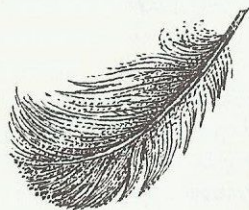
Brko mi oznamuje: „Ivy už nepíše. Dal sa na futbal.“ A ďalej mi oznamuje: „Naša zem je susedových strecha.“ Ide za mamou: „Vysvetli mi, prečo na zlé škoda aj pomyslieť.“ Ďalší Brkov oznam: „Ja som babkin kľúčik.“ Alebo: „Umyl som si vlasy šampusom!“ Šklbe sa za vlasy: „Vyhodím si to z hlavy — a bude!“

*

Sedím tu a trasiem sa. Nevieam, či od zimy, alebo od strachu. Dnes sme zase išli hľadať otca. Našli sme ho na tom istom mieste. Zase sa hádali. Nakoniec odišla Bea s mamou a ja s otcom. Keď sme prechádzali okolo hlbokkej jamy na našom sídlisku, oprel som sa z celej sily do otca a hrkol som ho tam. Rozbehol som sa domov. Otvoril som si svojím kľúčom, ktorý nosím na šnúrke okolo krku. Oblečený som si sadol do postele. Sedím tu a čakám na Beušku. Odteraz ju už ináč volať nebudem. Viem, že urobila to isté.

*

Vonku sneží. Brko má mumps. Ivy mu závidí. Nemusí ísť do škôlky. Včera si tam vymýšľal: „Mamička nás doma bije kladivom.“ Teraz si ju udobruje: „Obleč si okuliare, bude ti zima.“ Pozoruje autá na ceste. Hlavu má zabalenú v plienke. Odprevádza ma k dverám. Žobre: „Kúp mi na Ježiška pukance.“ Asi mu šibe. Popoludní, keď sa vraciam zo školy, vidím ho stáť na balkóne — a počujem, ako kričí: „Dedo Mráz, Mikuláš, Ježiško, anjelici, kde ste? Tu bývam, Prešovská dvanásť!“

SCI-FI

Zápletka a dej by boli prosté: návrat vesmírnej lode na Zem. Dôležitejší ako samotná téma by bol spôsob jej spracovania. Predstavoval by som si to ako sled obrázkov, možno iba zábleskov, pri ktorých sa postavy ocitajú v nových a nových situáciách, niečo ako komiks alebo leporelo pre deti, blikanie políčok nemého filmu, ako spánok v starom kine.

Do hlavných úloh by som obsadil seba a moju ženu, veliteľa lode by mohol hrať Nicholson alebo Delon, ostatná posádka by bola iba komparz. Všetci by spali. Taký by bol rozkaz veliteľa: spať.

Moja žena by mohla byť lekárkou výpravy. Aj v skutočnosti je lekárkou, opatruje starých ľudí, inokedy zase mňa, čo sa vraj dosť podobá. Neupresnila to, no viem presne, o čo ide — o dotyky jej láskavých rúk. Aj rastliny ich majú rady, lebo všetko, čo presadí alebo zostrihá, vlastne všetko, čoho sa dotkne, rastie a žije. Všetci patríme medzi jej deti.

Napriek tomu: práve by sme sa pohádali. Dožadoval by som sa svojich práškov na spanie, aspoň dvojnásobnej dávky, lebo celé toto putovanie vesmírom ma už dávno prestalo baviť, chcel som sa zobudiť až na Zemi, aj keď správy z týchto končín neboli ani trochu optimistické. Iba za včerajšok, ako uvádzala obrazovka palubného počítača, vypukla ďalšia vojna na Balkáne, šibnutý fanúšik pichol nožom najlepšiu tenistku sveta; na ostrove v Tichom oceáne štrnásť-

ročný kamikadze na bicykli rozmetal výbuchom seba a zároveň prezidenta krajiny s celým sprievodom, známy expredseda vlády spáchal samovraždu a v bývalej najväčšej krajine sveta sa počas osláv 1. mája nejagala červená farba iba na zástavách, ale aj pod rozbitými nosmi. Veľmi podobná nálada by bola aj na palube našej vesmírnej lode. V príbehu by musela byť scéna, ktorá by naznačila alebo priamo ukázala, ako máme jeden druhého plné zuby, ako si pri hádkach lezieme do vlasov a ako sa musíme ovládať, aby sa naše rozhovory nezmenili na bitky, pri ktorých aj v bezváhovom stave lietajú kopance do brucha a dunivé facky. Pre pobavenie by sa v nasledujúcom zábere zjavil názov lode: Znak pokoja.

Náš veliteľ, čiže Nicholson alebo Delon, by to všetko vedel — a len preto by lekárske výpravy, čiže mojej žene, okamžite prikázal, aby nám rozdala primerané dávky sedatív. Spánok by utišil spory a šetрил by sily.

A práve to by bola príčina našej hádky, lebo kým ostatným by MUDr. Moja Žena prášky rozdala, mne by nielenže nechcela dať dvojnásobnú dávku, ale odhovárala by ma aj od tej primeranej a prikázanej, pričom by ma tichým hlasom prosila, aby som prirodzene dlho spal a prirodzene dlho bdel, lebo jedno dopĺňa druhé v tom najlepšom pomere a v žiaducej potrebe, sladkosť spánku je súčasťou všetkých cukrov života a tela, ako sa nakoniec rozbásnila, veď ani sama si nijaké prášky nevzala, lenže na mňa by takéto medové rečičky neplatili — a bola by z toho poriadna hádka, o to väčšia, že by ju nikto nepočul, pretože všetci ostatní členovia posádky by už dávno spali na posteliach s nastaviteľnou teplotou. Iba veliteľ by možno ešte pracoval, ale ten by bol v inej časti lode, mal by vlastnú kajutu, ako sa na šéfa a na hviezdu filmového neba patrí.

Vzápätí by sa to potvrdilo: zjavil by sa na obrazovke palubného počítača a po krátkom vysvetlení, že si cez odpočívacie zariadenie, tzv. plošticu, nechtiac

vypočul náš rozhovor, ktorý by za iných okolností musel kvalifikovať ako nesplnenie veliteľského rozkazu, by nám oznámil, že je to vlastne šťastie, lebo ak správne vyhodnotil údaje riadiaceho megapočítača, čo je viac-menej isté, Znak pokoja sa nachádza v blízkosti neznámej planéty, odkiaľ prichádzajú signály o živote — a treba ich preveriť.

Hneď by som si spomenul na sériu filmov z našej filmotéky, najmä na tri filmy o votrelcoch, v ktorých sa kedysi preslávila herečka so zvláštnym menom Sigourney Weaver, po slovensky Weaverová. Aj v týchto filmoch sa na začiatku vynorila neznáma planéta s neznámymi monštrami, ktoré prežívali tým, že vraždili všetko živé.

Nič také sa neskôr nezistilo: v celom vesmíre sa vraždilo a zabíjalo iba na Zemi.

Všetci ostatní by spali — a tak by sme na prieskum museli ísť my dvaja: hlavné postavy príbehu. S veliteľom by sme boli spojení cez uzavretý TV okruh, miniatúrnymi kamerami a vysielaczkami, zabudovanými v našich skafandroch. Zúrilo by som; nechcelo by sa mi ísť, oveľa radšej by som spal, ale bol to rozkaz, ktorý mi dovoľoval zúriť iba v duchu, mimo kamier, čo ani trochu nezmenšovalo moju nasratosť, aby som použil slovník slovenských astronautov.

Naopak: moja žena by sa usmievala. Rukavica s jej rukou by sa vo vzduchoprázdne pristávacieho modulu dotkla rukavice s mojou rukou, načo by som sa dotknuto odtiahol a zagánil na ňu ako kaňa, lenže práve vtedy by som zbadal, ako sa jej na tvári mihol vánok úsmevu, čosi podobné ako básnička, ktorú sme kedysi spolu zložili: z milovania milo vanie zmilovanie. Už nič iné by mi k šťastiu nechýbalo, len takéto somariny, premenené na slová — a predsa som sa na ňu zrazu usmial.

Skrátim to: na planéte by sme nijaké živé bytosti nenašli, aspoň nie v tom význame, ako si to ešte stále

predstavujeme, čiže postavy alebo postavičky nejakého absurdného tvaru, ktoré sa pohybujú a dokážu komunikovať. Zároveň sme od prvej chvíle po pristátí vedeli, že sme sa s niečím živým, ľudsky živým, naozaj stretli.

Presnejšie: vedela by to moja žena.

Veľmi rýchlo by zo seba stiahla skafander a rozťahovala ruky do kríža, aby jej postupne klesli k bokom a dotkli sa tela v poslednom mávnutí krídel, lebo potom by už len stála a bez slova čakala, kedy urobím to isté. Vypol by som spojenie s veliteľom vesmírnej lode — a v tej chvíli by som zabudol na mená všetkých hercov a herečiek. Z tela by sa mi vyparila únava, po nej zlosť a nasratosť, každé nadýchnutie by mohlo byť okamihom obyčajnej radosti.

Po chvíli by sme videli, ako od planéty odlieta vesmírna loď, stratené a blikajúce svetielka, zabudnutý čas.

Vtom by okolo nás začala rásť tráva, potom kríky a vzápätí stromy; asi na tri metre štvorcové by napadal sypký sneh. Počuli by sme vodu. A priam by sme cítili, ako pôda víta naše kroky, ako sa nás prívetivo dotýka, ako nám prejavuje svoju náklonnosť. Živou bytosťou by bola celá planéta. Možno by sme ju nazvali Harmónia. Možno by sme sa prestali rozprávať iba rečou, pomocou slov, možno by sme sa veľmi rýchlo naučili hovoriť aj iným jazykom, napríklad hudbou našich tiel. Možno niečím celkom iným. Ale po čase by sme celkom iste našli nový súlad, asi také porozumenie, aké je medzi matkou a dieťaťom v prvej fáze života, čiže od počatia po pôrod. Podali by sme si ruky: dali by sme si znak pokoja. A dali by sme si pozor: tentoraz by nás odtiaľ už nijaký anjel s horiacim mečom nevyhnal.

OBSAH

- 7 Pes
- 9 Výhoda
- 11 Opis dňa: 5. XI. 85
- 16 Možnosti
- 18 Školníčka
- 20 1. máj 1977
- 23 Vianoce
- 25 Zlodeji
- 31 Tam a tam
- 34 Vlnenie vody
- 37 Alfabet D. D.
- 42 Nedele
- 45 Poklad v nohaviciach
- 47 Zberateľ
- 51 Bradavice
- 55 Dvaja v jednej osobe
- 57 Taktika
- 60 Prímerie
- 75 Zboku, zvonku, zďaleka
- 77 Román na pokračovanie
- 86 Na vine je víno
- 88 Tiger
- 91 Mapka neznámeho pobrežia
- 96 Predĺženie
- 100 Spolužiaci
- 102 Postava so zelenými krídlami
- 104 Sandále
- 107 Odpoveď na otázku
- 111 Volavka
- 117 Rýchlik
- 134 Chybička
- 136 Pukance a zmrzlina
- 145 Sci-fi